

L.

L, äll, n. 3. 1) Tofte bokstafven i alfabetet.

a) Har alltid sitt eget lene ljud, i början af ord och stafvelser, t. ex.: *Lag, led, laglig, liklig-het*. För öfrigt äfven alltid utan undantag, i det finare, mera städade språket, t. ex.: *Al, hal, half, klifva*, hvaremot det i folkspråket och hvardags-tal får ett gröfre, tjockare, fylligare, aspireradt ljud, artikuleradt längre inuti munnen och mera närmande sig till r. — b) L framför ju i samma stafvelse är nästan stumt, t. ex.: *Ljud, ljuf, ljum* (jud, jäv, jümm); likaså i orden *Karl, värld* (kär, värld). — 2) Ljudet, som uppkommer, då bokstafven l uttalas. — Man säger äfv. *l-ljud*. — 3) Förkortningar: L. såsom romersk siffra = 50. *L.ä.* (i handelsstil) Lettera. — *l. c.* = loco citato. — *L. S.* = Loco Sigilli.

LABB, m. 2. (pop. o. fam.) Grof hand.
 LABBE, m. 2. pl. *labbar*. Ett släkte af sim-fåglarna. Lestris. Arter deraf äro: *Spetsstjer-tade L-n* eller blott *L-n*, äfv. kallad Svartlasse och Ge-ut, 17 tum lång, helt och hållet brun med svarta vingpennor och hvita spolar. L. parasitica. *Bredstjertade L-n*, 1½ fot lång, rygg, skuld-ror och vingar svartbruna. L. pomarina. Se f. ö. *Storlabba*.

LABER, a. oböjl. (sjöt.) L. *kullje*, så pass stark vind, att bovembramseglen kunna föras.

LABIAL, --äl, a. 2. (af lat. *Labium*, läpp) Som angår läpparna. Brukas i några samman-sättningar, såsom: *Labial-bokstaf*, sådan, som uttalas med läpparna. *Labial-pipa*, se *Flöjt-pipa*.

LABORATOR, --rätår, m. 3. (uttalas i pl. -- tórår) (lat.) En, som arbetar i en kemists eller apotekares verkstad.

LABORATORIUM, ---tóriumm, n. 3. pl. -- rier. (lat.) En kemists, apotekares eller fyrver-kares verkstad.

LABORERA, v. n. 1. (lat. *Laborare*) 1) Sys-selsätta sig med kemiska försök och arbeten. — 2) L. med, arbeta, bråka med; äfv. vara behäftad med (en sjukdom). L. med *gikten*. — *Labore-rande*, n. 4.

LABRADOR, läbradår, m. sing. (mineral.) En ätt fältspat.

LABYRINT, --f'nt, m. 3. (grek. *Laby'rinthos*) 1) (ursprungl.) Stor byggnad med många hvarandra korsande gångar, så att man lätt deri kunde gå vilse. *L-en på Creta*, — 2) Irrgång. — 3) (fig.) Intrasslad sak. — 4) (anat.) Benämning på fyra krokiga kanaler eller gångar i tinning-benet, genom hvilka ljudet fortplantar sig till hjernan.

LACCAHARTS, n. 3. Se *Gummilacca*.

LACCALUS, läkalüs, f. 3. pl. — löss. In-sekt, som lefver på Indiska Fikonträdet och för-orsakar utflytandet af en saft, som stelnad kallas Gummilacca.

LAC-DYE, lackdäj, m. sing. (eng.) Ett af lacklack i England beredt, vackert, rött färg-ämne.

LACK, s. stng. oböjl. I. Betyder i forn-språket: brist, fel; tadel, klander. Förekommer

nu endast i uttrycket: *Lägga l. och lyte på*, se *Belacka*.

Anm. Ordet torde härtada sig af verbet *Lacka*, rinna, och således ursprungligen hafva betydtt: *läcka* (substantiv), hvarifrån utledningen af före-stående bemärkelser blir ganska naturlig.

LACK, n. sing. II. (persiskt ord) 1) (ursprungl.) Hvarje glänsande rödt färgämne. Deraf Floren-tinerlack, Lacklack. — 2) Se *Sigillack*. *För-segla med l.* — 3) Aftryck af ett sigill i sigill-lack. *Bryta l-et på ett bref*. — *Ss. L-fabrik, -fabrikör*.

LACKA, v. n. 1. I. (pop. o. fam.) 1) Springa. — 2) Rinna, flyta. *Svetten l-de af mig*.

LACKA, v. a. 1. II. Fästa ihop, försegla med lack. *L. ett bref*. *L. igen, ihöp, öm*.

LACKAGE, lackásche, n. 3. (af *Lacka*, med förfranskad ändelse) Förlust, afgång genom kärls läckande. Brukas i handelspråket.

LACKANDE, n. 4. Hopstående, försegling med lack.

LACKERA, v. a. 1. Öfverstryka med lack-fernisssa eller med färg, blandad med lackfernisssa.

LACKERARE, m. 3. En, som lackerar.

LACKERING, f. 2. 1) Öfverstrykande med lackfernisssa. — 2) Den betäckning på ytan, som ett föremål derigenom fått.

LACKFERNISSA, f. 1. Benämning på vissa hartsupplösningar, som strykas på metallpjeser eller annat gods, för att åstadkomma en glän-sande yta.

LACKLACK, läckläck, n. sing. Ett med kocher-nill likartadt rödt färgstoff, beredt af insekten *Coccus Lacca*.

LACKLÖK, m. 2. Se *Gamander*.

LACKMUS, läkmuss, s. sing. oböjl. (t. *Lack-muss*) Ett ursprungligen rödt, men genom inver-kan af alkali blånadt färgämne, som fås af Lack-mus-Croton och åtskilliga lafarter. — *Ss. L-blått, -färg, -rödt*.

LACKMUS-CROTON, ---tön, f. 3. En växt i Medelhafsländerna, hvaraf fås den äkta lack-musfärgen. Croton tinctorium.

LACKMUSPAPPER, n. 3. (kem.) Blått Reak-tionspapper.

LACKNING, f. 2. 1) Se *Lackande*. — 2) Ställe, der något är lackadt.

LACKSTÅNG, f. 3. pl. — stänger. I form gjutet eller (för gröfre sorter) på plåt rulladt, långt, smalt, jemtjockt, halfrindt stycke sigill-lack.

LACKSYRA, f. sing. (kem.) Ett slags syra i stocklack.

LACKVIOL, --öl, f. 3. Allmänt odlad träd-gårds- och krukväxt med ganska väluktande, gula blommor. *Cheiranthus Cheiri*. — Kallas äfven Gyllenlack.

LACONISM, LACONISK, se *Lakonism, La-konisk*.

LACTUCASYRA, lacktükasy'ra, f. sing. (kem.) Ett slags syra i saften af växten *Lactuca virosa*.

LAD, n. 3. Fordom af fruntimmer till pry-dnad brukad härbindel.

LAD, m. 5. Den rörliga del af en väfstol, hvori väfskeden är inpassad.

LADA, f. 1. (af gamla verbet *Lada*, hupa) Hus, der otröskad säd och hö förvaras. *Föra in säden i l-arna*. — Har sammansättningarna Hö-, Sädes-, Salpeterlada.

LADDA, v. a. 1. (frequentativ af gamla verbet *Lada*, hupa) *L. ett fartyg*, lasta det. *L. ett skjutgevär*, införa skottet i dess pipa. *L. skarpt*, se *Skarpladda*.

LADDANDE, n. 4. Förrättningen, då man laddar.

LADDARE, m. 5. En, som laddar.

LADDFLASKA, f. 1. En in- och utvändig med stanniol belagd glasburk, men med bara kanter, och tillproppad med en kork, hvarigenom en ståltråd, öfverst försedd med en metallkula, går ned till botnen af burken. Har sitt namn deraf, att flaskan *laddas* med elektricitet, då metallkulan hålles emot konduktorn på en elektricitetsmaskin. Kallas äfv. *Leydnarflaska*.

LADDNING, f. 2. 1) Se *Laddande*. *Vid l-en af ett gevär, en kanon*. *Skeppet är under l.* — 2) I ett fartyg infästade gods. *Taga in en l. säll*. *Ett skepp med full l.* — 3) Skott af krut, kula, hagel, hvarmed ett skjutgevär laddas eller blifvit laddadt. *Ståta ned l-en i geväret*. *Taga l-en ur en bössa*.

LADDSKYFFEL, m. 2. pl. — *skyfflar*. Redskap, hvarmed laddningen införes i kanoner.

LADDSAKE, m. 2. pl. — *stakar*. Se *Laddstock*.

LADDSAPEL, m. 2. pl. — *staplar*. (fys.) Stapel af fuktade tyglappar och metallplåtar, i begge ändar satt i förening med polerna af en Voltas stapel.

LADDSOCK, m. 2. Smal häpp, hvarmed laddningen nedstötes i ett skjutgevär.

LADDSOCKSNOT, m. 3. Urhållningen eller rännan för laddstocken på ett skjutgevär.

LADDSOCKSHYFVEL, m. 2. pl. — *hyftar*. Hyfvel till urhållningen för laddstocken.

LADDTYG, n. 5. Redskap till kanoners laddning.

LADER, lād'r, m. 3. pl. Underkäken på en häst.

LADUFOGDE, m. 2. pl. — *fogdar*. (i Skåne) Rättare eller underinspektör på större egendomar.

LADUGOLF, n. 3. (uttalas vanligen lågållv) Se *Loggolf*.

LADUGÅRD, m. 2. (uttalas i allmänhet lågård ell. lågåll) 1) Samteliga byggnader för boskapen vid en gård. — 2) Samteliga boskapen, som underhålles af en person, på ett och samma ställe. *Hafva stor l. Öka, minska sin l.* — 3) Se *Ladugårdshemman*.

LADUGÅRDSHEMMAN, n. 3. (ford.) Frälsehemman, sammanslaget under omedelbart bruk med ett säteri, till dettas styrkande.

LADUGÅRDSPIGA, (jfr *Ladugård*) f. 1. Piga, hvars göromål är att ansa kreaturen i en ladugård.

LADUGÅRDSSKÖTSEL, m. sing. Se *Boskapskötsel*.

LADUSVALA, f. 1. En art af Svalorna, som bygger sina bon på vindar, i lador, o. s. v. *Hirundo rustica*.

LADY, lād'di, f. pl. *ladies*. (eng.) 1) Titel för en engelsk lords, baronets eller riddares fru. — 2) Benämning, som af artighet tillägges deras döttrar. — 3) (i allm.) Fruntimmer af den fina världen.

LAF, m. 2. pl. *lafvar*. (bot.) Groddträdsväxt, tillhörande Algernas ordning, som blott trivres i luften och växer på jord, sten eller träd. Kallas äfv. *Luftalg*.

LAFBÄL, n. 5. (bot.) Lafvarnes stielk.

LAFHUS, n. 5. (bot.) Lafvarnes frögömm.

LAFRÖDT, n. sing. Se *Orselj*.

LAFSKRIKA, f. 1. En art af Gångfågellarna, i Norrland, rödbrunt grå och mindre än Nötskrikan. *Garrulus infaustus*.

LAFSYRA, f. sing. (kem.) Ett slags syra uti Islandsmossa.

LAFVE, m. 2. pl. *lafvar*. 1) (i allm.) Af bräder hopslagen botten ett lägga något på. — 2) Öfversta rummet i en badstuga. — 3) Hopslagena bräden, på hvilka man tvätar och torkar säd. — 4) Förvaringsrum af stockar eller bräder för vissa ämnen. Deraf *Kalklafve*, *Lerlafve*. — 5) Simpelt, af bräder hopslaget sängställe utmed en vägg. — 6) (jäg.) Liten läktare, uppbyggd i ett träd, för en eller flera skyttar, att deri lura på björn.

LAFVIG, a. 2. Beväst med lafvar.

LÄG, m. sing. I. (af *Lacka*, rinna, flyta) Egentligen: Vatten, vätska. Säges om vatten, som blifvit slaget på ett ämne, för att utdraga musten derur eller upplösa detsamma, eller som blifvit kokadt tillsammans dermed, i och för beredningen af en dryck eller för något särskilt ändamål. Man har således *Bryggelag*, *Enelag*, *Socketlag*, m. fl.

LÄG, n. 5. II. (af *Lägga*) 1) a) Hvarf af utmed hvarandra lagda föremål. *Ett l. af stenar i en mur, af säd på en loge, af socker, äpelskivor, salt, sill, tunnor*. *Ett l. malm*. *Lägga i l.* — b) (på krigsskepp) Horisontell rad af kanoner på någondera sidan af däck. *Ett l. af kanoner på ett skepp*. (Sjö-) *Gifva ett l. hela, glatta l-et*, aflösa alla kanonerna på en fiende. — 2) Ordning, skick, stånd. *Bringa, sätta, ställa, lägga i l. Hålla vid l. Allting är i l., i godt l.* *Rycka, sätta ur l.* i olag. *Taga l.* foga sig, aflöpa, lyckas, t. ex.: *få se, huru det tar l. Det tar inte l.* går inte, lyckas inte. *Utan skick och l.*, utan all måtta, omätligt, öfverdrifvet. *I l., till l., till l-s.* i ordning, till behag, till nöjes, t. ex.: *det är honom ingenting i l., till l.; göra en i l.; ingen kan göra honom till l-s; vara någon till l-s; tala någon i l. I godt l., maktigt. I längsta, kortaste, senaste l-et*, nästan nog långt eller länge, nog kort, nog sent. *Vid l.*, ungefär, t. ex.: *hvar vid l.? här, der vid l.; så vid l., så bortåt; det är nu vid l. fyra år sedan. Vid det l-et*, vid den tiden; *vid det här l-et*, vid denna tiden, t. ex.: *huru långt kan han vara vid det här l-et?* — Har sammansättningen *Olag*. — 3) Sätt, tillstånd, i sammansättningarna *Väglag*, *Ordalag*. — 4) Vana, skick, bruk, sed, plägsed. *Det är så hans l. Han har det l-et all ljuga, att han super. Elakt l.* se *Olag*. *Hästen har det elaka l-et att bitas*. — Sammansättningen *Olag*.

LÄG, m. 2. III. (egentl. plur. af föreg.) 1) (i sin allmänaste betydelse) Det fastställda sättet, hvarpå en kraft verkar eller borde verka. *Naturrens l-ar*. *Gudomlig l.*, af Gud ifrån evighet stadgad, genom förnuftet och samvettet människan föreskrifven regel för hennes handlingsätt (till skillnad ifrån *menschlig l.*). *Moralisk l.*, *naturlig l.*, samvettets föreskrift för den fria viljan. *Logiska l-r*, de evigt och för alla gällande nödvändiga regler, enligt hvilka förstänudet måste tänka.

— Har sammansättningen *Naturlag*. — b) Af meniskor stadgad, inom ett visst samfund gällande regel för utövandet af den fria viljan. Kallas, i motsats till de naturliga lagarna, *Positiv lag*, äfv. *Borgerlig ell. Juridisk lag*, *Samhällslag*, *Menschlig lag*. *Föreslå, stifta, sanktionera en l. l. om tronföljden i riket*. *Handhafva l-arnes eftersefnad*. *Bryta, öfverträda en l. Göra sig någont till l.*, anse sig ovilkorligt pligtigt emot, t. ex.: *göra sig till en l. att vara artig emot fruntimmer*. (Ordspr.) *Nöden har ingen l.*, nöden tvingar ofta till lagbrott; äfv. i nödfall hjälper man sig så godt man kan. — c) Samling af särskilda lagbestämmelser, som angå något visst rättsområde. *Borgerliga l-en*, samteliga de lagar i ett samhälle, som angå borgerliga rättsförhållanden. *Romerska l-en*, samlingen af de lagar, som gällde för det forna romerska riket. *Kanoniska l-en*, se *Kanonisk*. *Studerar l-en*. *Skipa l. ell. l. och rätt*. *Hålla alla vid l. och rätt*, låta alla åtnjuta sina lagliga rättigheter. *Efter l.*, som l. förändr, enligt lagens föreskrift, bud. (Fig.) *Läsa l-en* för någon, se *Lexa* öpp. — Har sammansättningarna: *Kriminal- ell. Brottmåslag*, *Kyrkolag*, *Sjölag*, *Krigslag*, *Uplandslagen*, *Vestgötalagen*, m. fl. — d) (teol.) a) Det Guds ord, som lärar människan, hurudan hon bör vara och icke vara, hvad hon bör göra och icke göra, samt derigenom meddela henne kunskap om synden, och hos henne uppväcker och bibehåller ångern. Motsatsen till *Evangelium*. *L-en och evangelium*. — b) (i bibelan) *Pentateuken* eller de fem Mose böcker. — 2) Sällskap, samfund, samfällighet, som har samma lag, samma öfverenskomna stadgar, eller bör under samma lagskipande myndighet. Förekommer för denna bem. endast i sammansättningarna *Bergslagen*, *Roslagen* (*Rodeslagen*). — *Ss. L-förändring*, *-förändring*, *-lydigh*, *-lydighet*, *-lydigt*, *-lydnad*, *-samling*, *-stridigh*, *-stridighet*, *-stridigt*, *-vidrig*, *-vidrighet*, *-vidrigt*, *-öfverträdelse*.

LÄG, n. 5. IV. (af *Lägga*, näml. samman) 1) (ursprungl.) Gille, der hvar och en skjutur ihop (lägger) till sin andel. — 2) (i allm.) Flere personer, som hafva något gemensamt, tillsammans äta, dricka, roa sig. *Ett godt, gladt l.* *Ett l. af goda vännar*. *Vara i lag med någon*. *Hela l-ets skål*. *Han bjöd ett glas öfver hela l-et*. *Bryta l-et*, först af alla lemna ett sällskap. *Betala l-et*, betala kostnaderna för ett lag; (fig.) umgälla något. *Han skall få betala l-et*. (Fig.) *Ha ett ord med l-et*, hafva något att säga; utöfva inflytande. — Bildar sammansättningarna *Bolag*, *Rättarlag*, *Bylag*, *Borrlag*, *Mallag*, *Dryckeslag*.

LÄGA, a. oböjl. 1) Af lag föreskrifven eller tillåten; med lag öfverensstämmande; enligt lag giltig. *L. ålder*. *L. fång*, se *Fång*. *L. tid*, *anstånd*. *L. bevis*. *L. vänta*. *L. ting*, *syn*. *En i l. form*. *affattad skrift*. *L. kallelse*, på lagenligt sätt skedd kallelse till domstol. *L. dom*, på lagenligt sätt afskunnad dem. *L. förfarande*, *handling*. *L. ähtenskap*. *Gå l. vägar*, förfara på lagligt sätt. *L. förfall*, de omständigheter, hvilka lagen erkänner såsom giltiga skäl för uraktlåtenhet att uppfylla ett juridiskt åliggande. *L. kraft*, laglig giltighet. *Finna l. kraft*, blifva giltigt enligt lag. *L. laglig stadfästelse*. *Kontrakt äger l. kraft*. *L. kraftsvunnen dom*, som vunnit laga kraft. *Gifva något l. kraft*.

LÄGA, v. a. 1. (af *Lag*, II, 2) 1) Bringa i lag och skick, såsom det bör vara: bereda, till-

reda. *L. mat, fisk, kött*. *L. en rätt med kryddor*. *Hon kan ej ens l. en soppa*. *L. här, putse, stada det*. *L. i ordning*, göra, att något kommer i ordning, såsom det bör vara. *L. till*, se *Tillaga*. — *Syn*. Se *Berada*. — 2) Åter sätta i lag, i ordning, i skick, stånd. *L. ett ur*: *L. sönderiga skor, kläder*. *L. öm*, se *Omlaga*; äfv. *sköta*, t. ex.: *l. om en sjuk*, *l. om elden*. *L. väl om en*, väl-sörja för, behandla någon. *L. om sig*, hafva omsorg om sin person, göra sig goda dagar. *L. öpp*, se *Upplaga*. — *Syn*. *Upplaga*, *Reparera*. — 3) Göra, handla, verka, anställa, tillställa. Åtfoljes i denna bem. alltid af att och verb i finit modus. *L. ändtligen, att det sker snart*. *L. att vi få mat*. *Du bör l.; att du har en tillflykt*, i händelse af behof. *Jag skall l.*, *att ni får igen det*. — *L. sig*, v. r. (om.) Röra, flytta, begifva sig. *L. sig bort*, *efter*, *från*, *in*, *ned*, *tillbaka*, *undan*, *öpp*, *ut*, *åstad*. *L. sig i säng*, gå till sängs. *L. sig ur vägen*, gå undan, packa sig undan. *L. sig i ordning*. *L. sig till*, bereda sig till något. *L. sig till att taga afsked*. *L. sig till krig*, rusta sig &c. *Det l-r sig till regn*, *till oväder*, det ser ut att bli r. o.

LÄGEREDNINGEN, f. sing. def. Benämning på den nista och ännu (1833) fortfarande komitén för det nya lagverkets granskning.

LÄGBOK, f. 5. pl. — *böcker*. Bok, som innehåller den för ett land gällande borgerliga lag och brottmålslag, jemte dess rättegångsordning. *Svenska l-en*.

LÄGBRO, f. 2. Underlag vid en hammarställning.

LÄGBROTT, n. 5. Öfverträdelse af lag. **LÄGBRYTARE**, m. 5. En, som öfverträder lag. **LÄGBUNDEN**, a. 2. neutr. — *et*. Af lag bunden, inskränkt; lag underkastad; af lag befästad, bågnd. *Ett l-et samhälle*. *L. frihet*. *L. styrelse*, *konung*, af grundlagar inskränkt.

LÄGD, se *Lägga*.

LÄGENLIG, a. 2. Med lag öfverensstämmande. — *Lagenlighet*, f. 3.

LÄGER, n. 5. I. (af *Lägga*) 1) Samling af en mängd varor, som börs till någon viss handel. *Ett l. af varor, af vin*. — Har åtskilliga sammansättningar, såsom: *Handels-*, *Bod-*, *Vinlager*, m. fl. — 2) Lag, hvarf i jorden, af en viss jordart. *Ett l. af lera, sand, skiffer*.

LÄGER, m. 2. pl. *lagrar*. II. 1) Se *Lagerträd*. — 2) Lagerqvistar. *En krans af l. Hjeltar bekransades fordom med l.* (Fig.) *Skörda lagrar*, förvärva ära. *Hvila på sina lagrar*, njuta hvilans behag, sedan man inlagt ära. — *Ss. L-buske*. *-lund*, *-qvist*, *-skog*.

LÄGERBLAD, n. 5. Blad eller löf af lagerträd. *L. användas i matlagning*.

LÄGERBÄR, n. 5. Bär af lagerträdet.

LÄGERBÄRSTRÄD, n. 5. Se *Lagerträd*.

LÄGERFAT, n. 5. Se *Lägare*.

LÄGERKERS, m. sing. En buske med stora, glänsande, ljusgröna löf, hvita blommor och svarta bär. Hos oss orangeriväxt. *Prunus Laurocerasus*.

LÄGERKRANS, m. 2. Krans, flätad af lagerqvistar. *Hjeltar och skålder kröntes fordom med l-ar*.

LÄGERKRÖNA, v. a. 2. Högtidligt, till be-löning fästa en lagerkrans på ens hufvud. — *L-ni*, part. pass. *L. poet*.

LÄGERKÄLLARE, m. 2. o. 5. Källare, der lager hålles af allehanda slags vin till försäljning i parti.

LAGEROLJA, f. sing. Ett slags tunnflytande, gulgrön olja, som erhålles genom distillation af lagerbär.

LAGERTRÄD, n. 5. Allmänt känt söderländskt trädslag, hvares bär och blad nyttjas i medicinen, bladen såsom hushållskrydda. *Laurus nobilis*.

LAGERÖRT, f. 3. Se *Tibast*.

LAGFARA, v. a. 5. (höjes som *Fara*) Vid behörig domstol vidlaga de åtgärder, som fordras, för att vinna laga stånd å fast egendom. *L. en egendom, ett testamente, en skuldsedel, en pant. — L-faren*, part. pass. *L. egendom*.

LAGFAREN, a. 2. neutr. — *et.* Kunnig i lagfarenheten.

LAGFARENHET, f. sing. 1) Vetenskapen om lag och rätt. — 2) Kunskap deruti.

LAGFART, m. 3. De åtgärder vid behörig domstol, som erfordras, för att vinna laga stånd å fast egendom. — *Ss. L-sbevis*.

LAGFRÅGA, f. 1. Fråga, ämne, som rör lag, lagstiftning eller lagskipping.

LAGFÄNGEN, a. 2. neutr. — *et.* På laga sätt fången, förvärfvad. *L-et gods*.

LAGFÄSTA, v. a. 1. o. 2. Genom behörig domstols åtgärd gifva laga stadfästelse åt något. — *Lagfästade*, n. 4. o. *Lagfästning*, f. 2.

LAGFÖRA, v. a. 2. Instämna till laga domstol. — *Lagförande*, n. 4. o. *Lagföring*, f. 2.

LAGFÖRKLARING, f. 2. Förklaring, som åsyftar att upplysa om rätta meningarna af en lag.

LAGG, m. 2. (ursprungl.: det yttersta af något) 1) Kant på laggkärl. — 2) Se *Pannkaksagg*.

LAGGA, v. a. 1. Hopsätta stäfverna på laggkärl. (Pop.) *L. på*, piska på.

LAGGARE, m. 3. (gam.) Se *Tunnbindare*.

LAGGBAND, n. 3. Band vid laggarna på ett laggkärl.

LAGGKÄRL, n. 3. Träkärl, hopsatt af stäfver, till förvarande af våta eller torra ämnen.

LAGGNING, f. 2. Förrättningen, då man laggar.

LAGGTRÄ ell. **LAGGVIRKE**, n. sing. Se *Stäfver*.

LAGGIFT, laggift, n. 1. Lagligen gift.

LAGGILL ell. **LAGGILTIG**, a. 2. Enligt lag giltig. — *Laggiltighet*, f. 3. — *Laggiltigt*, adv.

LAGGRANN, a. 2. Se *Grannlaga*.

LAGGRANNHET, f. 3. Se *Grannlaghet*.

LAGHISTORIA, f. sing. Historien om lagstiftningens olika utbildning genom tidevarven.

LAGKÄRL, m. 2. 1) Lagkunnig man. — 2) Domare, advokat, eller lagkunnig bisittare i en domstol.

LAGKLOK, a. 2. Se *Lagkunnig*.

LAGKLOKHET, f. 3. Se *Lagkunnighet*.

LAGKOMITÉ, m. 3. Komité, nedsatt, för att utarbета eller förbättra ett lagverk.

LAGKRÖNT, a. 1. Med laga rätt krönt till regent. *Vår L-e konung*.

LAGKUNNIG, a. 2. Kunnig i lagen. — Förutsätter ej nödvändigt juridiska studier, såsom ordet *Lagfaren*.

LAGKUNNIGHET, f. 3. eller

LAGKUNSKAP, f. 3. Kännedom af lagen.

LAGLIG, a. 2. Med lag öfverensstämmande, af lag föreskrifven, tillåten, gillad; rättmätig. *L-t handlingssätt. L-a åtgärder. L. bekräftelse,*

stadfästelse. L. frihet. L. arfvinge. L. öfverhet. — Syn. Laggiltig, Lagenlig, Laglikmätig, Laga, Rättmätig.

LAGLIVEN, adv. På lagligt sätt, enligt lag. *L. bestyrka, bekräfta något.*

LAGLIGHET, f. 3. Egenskapen att vara laglig; öfverensstämmelse med lag. *L-en af en regeringssåtgärd.*

LAGLIGT, adv. Se *Lagligen. Gå l. till väga.*

LAGLIK MÄTIG, a. 2. Enlig, öfverensstämmande med lag. — *Laglikmätighet*, f. 3. — *Laglikmätigt*, adv.

LAGLÖS, a. 2. 1) Säges om ett land, ett samhällstillstånd, en tid, då inga lagar efterlevas. *En l. stat. Ett l. rike. L-t tillstånd. L-a tider. — Syn. Anarkisk. — 2) Som icke lyder några lagar. Ett l-t folk, följa, band. L-a skavor af frilytare. — Syn. Tygellös. — 3) Lagstridig. L-a åtgärder. Ett l-t försarande. — Syn. Ologlig, Lagstridig.*

LAGLÖSHET, f. 3. Egenskapen att vara laglös (se d. o., alla bem.). — *Syn. a) Anarki, Upplösningstillstånd. — b) Tygellöshet. — c) Lagstridighet, Ologlighet.*

LAGLÖST, adv. På ett laglöst, anarkiskt, tygellöst, lagstridigt sätt. *Lefva l.*

LAGMAN, m. 3. pl. — män. 1) (ursprungl.) Embetsman, af folket vald att skipa rätt på landskapetinget och föra folkets talan inför konungen. — 2) (i sednare tider) Domare i andra instansen i civilmål på landet. *L-männen äro numera afskaffade. — Ss. L-sdom, -sembete, -srätt, -sting.*

LAGMANSDÖME, n. 4. En lagmans domsaga.

LAGMANSNÄMD, m. 3. Bisittarne i en lagmansrätt. *L-en bestod af sju till tolf nämde-män.*

LAGMANSRÄNTA, f. sing. Viss skatt, som fordom utgick till lagmännens underhåll.

LAGMANSSYN, f. 3. Laga syn, som förrättades af lagman med lagmansnämnd.

LAGNING, f. 2. 1) Tillredning, tillagning. *L. af mat. — 2) Handlingen, hvarigenom något, som är söndrigt, åter göres helt. Kläders, skors l.*

LAGOM, lagamm, adv. (af *Lag*, II, 2) 1) Hvarken för stort, för mycket eller för litet; just såsom det behöfves, bör vara, hvarken mer eller mindre; måttligt. *L. stor, lång, bred, varm, kall. Drickva, äta l. L. är bäst. Nå nå, l. Mer än l., för mycket. Så l., inte mer än l., nog litet, nått och jemt hvad som bör vara. Spått och l., se Spått. — 2) (iron.) Just icke mycket. Mest i förbindelse med adv. Så. Så l. skön. Han är så l. rik, så l. ålskad. Det var l. ell. så l. beskedligt. — 3) I rättan tid. Jag kom alldeles l. — Syn. I behaglig tid, I grevens tid. — 4) (fam.) Brukas, för att utmärka, hvad någon förskyllat, förtjent. *Det är l., just l. åt honom, åt dig, o. s. v. Endast i dessa och dylika uttryck. — Adj. i sing. oböjl.; i plur. Lagoma. Hvarken för stor eller för liten, just passande. Klädningen är l. åt mig. L. köld, värma. I l. tid. (Ordspr.) L-a korfvor ä' bäst, det är bäst att hålla måtta i allting.**

LAGPREDIKAN, f. sing. indef. o. **LAGPREDIKNING**, f. 2. 1) Sträng predikan, som handlar endast om fordringarna af Guds lag och det straff, som väntas människan för dess synder. — 2) (fig. fam.) Stränga och hårda förebråelser.

LAGPREDIKANT, m. 3. 1) Prest, som i

sina predikningar företrädesvis talar om Guds lag, människans synd och det straff, som därför väntas honom.

LAGRING, f. 2. (geol.) Den plats, en bergart intager i kedjan af andra bergmassor, under, ofvan eller emellan.

LAGSAGA, f. 1. Området för lagmans domsrätt.

LAGSKIPANDE, a. 1. Som skipar lag. *Den l. makten i samhället.*

LAGSKIPARE, m. 3. En, som skipar lag.

LAGSKIPNING, f. 2. Domaremakts utöfning och sättet, huru detta sker. *L-en i riket. God, dålig l.*

LAGSPRÅK, n. sing. Samteliga de ord, uttryck och talesätt, som uteslutande tillhöra lagen och rättegångsväsendet.

LAGSTÄDD, a. 2. På laga sätt stadsled. *L-dt tjenstehjon. L. tjenst*, hvartill man blifvit på lagligt sätt stadsled.

LAGSTIFTA, v. n. t. (nytt ord) Stifta lagar. — *L-nde*, part. pres. Brukas nästan adjektivt. *L. församling.*

LAGSTIFTARE, m. 3. En, som stiftar eller stiftat lagar. — Femininet *Lagstiftarinna* förekommer äfven stundom.

LAGSTIFTNING, f. 2. Lagars stiftande. — *Ss. L-skonst*, m. fl.

LAGSTIL, m. sing. Det slags skrifsätt, som är vedertaget i allmän lag.

LAGSTÄNDE, a. 2. neutr. — *et.* (lagt.) Som vunnit laga stånd eller stadfästelse.

LAGSÖKA, v. a. 2. Utkräva en fordran genom den offentliga maktens åtgärd.

LAGSÖKNING, f. 2. 1) En fordrans utkrävande genom den offentliga maktens åtgärd. — 2) Skrift, som i detta ändamål ingifves.

LAGTAFLA, f. 1. Tafla, fordom bruklig, hvarpå någon viss del af ett lands lagar var inristad, t. ex. hos Romarne. — *Lagens taflor* kallas de tvenne stentaflor, på hvilka de tio budorden voro skrifna.

LAGTERM, m. 3. I lag- eller rättegångsstil brukligt uttryck.

LAGTIMA, a. oböjl. Som sker, hålles, förättas i vanlig laga tid. *L. ting, riksdag.*

LAGUTSKOTT, n. 5. Så kallas det utskott vid riksdagarna, som upptager frågor om förändring och förklaring af gamla eller stiftandet af nya lagar.

LAGVADD, a. 2. *L-dt mål*, se *Vädjemål*.

LAGVERK, n. 3. 1) Samling af ett lands allmänna lagar, eller någon viss del deraf, med tillhörande ändringar, förklaringar och tillägg. — 2) Lagbok, antingen gällande till efterlevnad, sammanfattad till stadfästelse, eller under utarbetning. *Det nya l-et.*

LAGVRÄNGARE, m. 3. En, som förvränger lagens rätta mening.

LAGVRÄNGNING, f. 2. Förvrängning af lagens rätta mening.

LAGVUNNEN, a. 2. neutr. — *et.* Genom laga dom vunnne, förvärfvad.

LAGVÄSENDE, n. sing. Allt hvad som angår lagarna och lagskippingen i ett land.

LAJBRODER, m. 3. pl. — bröder. (under katolska tiden) Tjenande klosterbröder.

LAKA, v. n. 1. (gam.) Rinna smått, droppvis. *Björten l-r*, har lake (fr. d. o. II, 1). *L. på*, ösa på. — *V. a.* Tvätta, byka. Deraf *Ullaka*.

LAKAN, n. 3. (l. Laken, kläde, tyg) Stort, fyrkantigt stycke linne, hopsydd och fälladt, som

nyttjas att breda öfver bolstern i en säng eller under täcket. *Ligga mellan l.*, vara sängliggande sjuk.

LAKE, m. 2. pl. *lakar*. 1. Söttvattensfisk af Torskslägtet, om 2 till 3 fots längd, ofvan mörk med svarbruna och gula fläckar, under hvit. *Gadus Lota*.

LAKE, m. sing. II. (af *Laka* ell. *Lacka*, rinna) 1) Den söta safte, som om våren kan uttappas ur träd, t. ex.: Björklake, Lönnlake. — 2) Saltvatten, hvarti matvaror inläggas, för att bevara dem mot förskämning. *L. på kött, sill, smör.*

LAKEGODS, n. sing. I lake inlagda matvaror. Kallas äfv. Saltvaror.

LAKEJ, -kåj, m. 3. Betjent i livrö, ursprungt sådan, som följde sin husbonde på färder och promenader.

Anm. Hette fordom *Lackere* (löpare), af *Lacka*, springa, och var allra först benämningen på ett slags lägre tjänstemän, som förde omkring konungens bud och befallningar.

LAKERÄX, n. 3. Fiskredskap af tenn, som liknar ett drag, och hvarmed lake fångas om vintern, då han leker.

LAKMUS, se *Lackmus*.

LAKONISM, -ism, m. 3. 1) Kort och kraftfullt uttryck. — 2) Kort, men kraftfull och innehållsrik stil. [*Lac* —]

LAKONISK, a. 2. (om uttryck ell. stil) Kort, kraftfull och innehållsrik, på Lacedemoniernes sätt. [*Lac* —]

LAKRITS, läkritys, n. sing. Den utpressade och hopkokta, söta saften af Lakritsväxtens rot.

LAKRITSROT, f. 3. pl. — rötter. 1) Roten af Lakritsväxten. — 2) Se *Lakritsväxt*.

LAKRITSSTÄNG, f. 3. pl. — stänger. Långt, smalt, jemtjockt stycke, hvartill lakrits efter kokningen formas.

LAKRITSVÄXT, f. 3. Ett slags Ärtväxt, som odlas i södra Europa för sin söta rot, hvaraf lakrits kokas. Glycyrrhiza glabra.

LAKRITSÖRT, f. 3. Se föreg. ord.

LAKRUNNEN, a. 2. neutr. — *et.* Som genom läckning förlorat sin lake.

LAKTERHÄL, n. 3. (bergv.) Se *Slagghäl*.

LAKTERHÄLL, f. 2. (bergv.) Se *Damsten*.

LAKTUK, lactuk, f. sing. En köksväxt med mjölkfärgad saft; nyttjas som salad. *Lactuca sativa*.

LALLA, v. n. 1. 1) Säges om barn, då de bjuda till att uttrycka sina känslor, utan att ännu kunna tala. — 2) (fig. fam.) Tala oredigt eller enfaldigt, som ett barn. — *Lallande*, n. 4.

LÄM, (a långt), a. 2. I. 1) Som antingen helt och hållet eller till en del förlorat känslan och rörelseförmågan, i hela kroppen eller en del deraf. *L. i hela kroppen, i en arm, i länden, höften, ryggen. — 2)* (om klingor, fjäderar o. d.) Som förlorat sin fjäderkraft. — 3) (fig.) Överksam, trög, svag, slapp, matt, kraftlös. *En l. styrelse. L-a skull, ursäkter. L. stil.*

LÄM, lämm, n. 3. II. (i äldre språket *Lamb*, ännu bibehållet i biblisk och kyrklig stil) Unge af får, ej fullväxt får. *From som ett l.* (fig. bibl. o. kyrkl.) *Guds l.* (ell. *lamb*), benämning på vår Frälsare, emedan han säges som ett lam hafva blifvit offrad för världens synder. — *Ss. L-sjerding, -kött, -skinn, -stek, -ull.* [*Lämm*].

LÄMA, läma, v. a. 1. (föga brukl.) Göra lam. Vanligare *Förlama*.

LAMA, lama, f. pl. *lamas*. (sp. *Llama*) Hornlöst isdånle djur af Kamelsläktet i Sydamerika, stort som en hjort, med tjock, brun ragg. Hålles tåm och begagnas som lastdragare. *Camelus lama*.

LAMANTIN, --f. m. 3. Se *Sjöko*.

LAMBERTSNÖT, lämbärtsnöt, f. 3. pl. --nötter. (egentl. *Lambertske nöt*, i st. f. *Lombardisk n.*) Den stora, aflånga nöten af:

LAMBERTSNÖTTRÄD, n. 3. Ett slags söderländskt nöträd; trädgårdsväxt i södra Sverige. *Corylus tubulosa*.

LAMDIGER, a. 2. (bibl.) Dräktig (om får).

LAMELL, --mäll, m. 3. (lat. *Lamella*) 1) Tunns skiffva af metall. -- 2) Skiffva i allmänhet.

LAMENTERA, v. n. 1. (lat. *Lamentari*) Jemtra sig, klaga. -- Brukas mest i skämtsam stil. -- *Lamentande*, n. 4.

LAMHET, f. 3. Egenskapen att vara lam. Brukas både i egentl. o. fig. mening. *L. i ena sidan, i höften. En styrelses l.*

LAMMA, v. n. 1. (om får) Föda. -- *Lamning*, f. 2. -- *Ss. Lamningstid*.

LAMPA, f. 1. (af grek. *Lampás*) 1) Käril, hvori olja, fett eller sprit gjutes, för att deruti medelst en veke underhålla en brinnande låga. -- 2) Sjelfva lågan deraf. *L-us sken. -- Ss. Lamplåga, -putsare, -rök, -sot, -sken, -tändare, -veke*.

LAMPETT, lamppätt, m. 3. (på franskt vis bildadt diminutiv af *Lampa*) Ljusarm med spegelglas, som fästes vid en vägg.

LAMPFOT, m. 3. pl. --fötter. Foten, ställningen till en lampa.

LAMPGLAS, n. 3. Cylindriskt glas, som stülles omkring en lamplåga, för att hindra bildningen af lamprök.

LAMPRET, lampprätt, m. 3. Ett slags ringmunt, smal, ormlig fisk, 3 fot lång, gul, marmorerad med brunt. *Petromyzon marinus* ell. *Lampreta marina*. Kallas äfv. *Hafsnätting*.

LAMPRÖR, n. 3. Rör, som leder oljan i en lampa till veken.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

LAMPSPRIT, m. sing. Spirit, som användes till lampor.

*sund ser man begge l-en. Se två l., ett på hvarandra sidan. Gå, stiga i l. Sätta i l., föra från fartyg upp på strand. Lägga i l., föra fartyg, båt intill strand. Sätta på l., blifva landdrifven, stranda; äfv. styra fartyget rakt på kusten, så att det strandar, vid storm, o. s. v. Lägga ut ifrån l. Segla under, utmed l. (Fig.) Gå i l. med något, lyckas dermed. Tagga l., aflöpa, t. ex.: Jag vet ej, hvar det tager l., huru det går, aflöper. -- 2) a) (pl. länder) Särskilt del af jordens fasta land, särdeles med begreppet af vissa naturliga gränser. *Italien är ett herrligt l. Ett kallt, bergigt, obebodt l. De europeiska länderna. Det förtrofvade L-et, Palestina. I alla länder. Ett stycke l., en landsträcka, ett mindre område af land. -- b) (pl. land) En stats, ett rikes område. Styra ett l. Regera l. och folk. L-ets inbyggare. L-ets välstånd, fördelar. Älska sitt l. Från hvilket l. är han? Han har vistats i många l. Här i l-et. Resa hem i sitt l. Hvarje l. har sin sed. In i l-et, i det inre af riket, staten. Långt in å l-et. Upp å l-et, åt eller i de norra trakterna af riket; ned å l-et, åt eller i de södra. Utom l-s (ut-talas: utämännads), utom riket, i främmande land. In- och utom l-s (skrifves vanligen: utomlands), både inom och utom riket. -- Bildar en mängd sammansättningar, isynn. geografiska, såsom: Berg-, Hög-, Lågländ, Ryssland, Tyskland, England, o. s. v. -- 3) I bestämd form och endast för singular brukas ordet i motsats till stad. *Bo på l-et. Fara ut på l-et. Uppfödd på l-et. Gård på l-et. Nyheter från l-et.* -- Man säger dock äfv. absolut: *stad och land*, t. ex.: *han är känd i bäd stad och l.* -- 4) (pl. Land) Odlat, mindre stycke jord, der hvarjehanda röf-frukter m. m. planteras eller sås, såsom Kål-, Rof-, Linland, m. fl. *Ett l., besädd med rofvor. Indela en trädgård i l.* -- *Ss. Landkrigi, Landsdistrikt, -sfurste, -sfurstlig, -sförderlig, -sförsamling, -sskola, -sträcka, -stycke, -sудde, -svårdande, Landbyggmästare, -t flicka, -t folk, -t lefnad, -t lif, -t luft, -t prest, -t slott, -t trupper.***

LANDA, v. n. 1. Lägga till vid strand med fartyg eller farkost. -- *Syn. Landstiga, Hamna, Anlöpa.*

LANDAMÄRE, n. 4. Ett lands gräns. *Inom Sveriges l-n.*

LANDBRYGGA, f. 1. 1) Brygga vid en strand, för fartygs landning, lossning eller lastning. -- 2) Se *Landgång*, 2.

LANDDÄG, m. 2. (ford.) Stämman, som hölls med bönderna i ett landskap.

LANDDJUR, n. 3. Djur, som endast lever på land.

LANDERI, n. 3. Med jordbruk försedd landställe, anlagd på en stads donerade jord.

LANDFAST, a. 1. 1) Som hänger fast med landet. *L. is.* -- 2) Fastgjord vid land.

LANDFÄSTA, f. 1. (skepp.) Tåg, hvarmed ett fartyg är fastgjordt vid land.

LANDFÄSTE, n. 4. Fäste i, vid land. *Isen har l. Landgille*, n. 4. Se *Hemmansranta, Jorddebokranta*.

LANDGÅNG, m. 2. (sjöt.) 1) Manskaps färd ifrån fartyg till land, för att der roa sig. -- 2) Från ett fartyg utlagda plankor, att derpå gå i land eller ombord. -- *Syn. Landbrygga.* -- 3) Benämning på de yttersta styckena af en brygga mot land.

LANDGÅNG, m. 2. (sjöt.) 1) Manskaps färd ifrån fartyg till land, för att der roa sig. -- 2) Från ett fartyg utlagda plankor, att derpå gå i land eller ombord. -- *Syn. Landbrygga.* -- 3) Benämning på de yttersta styckena af en brygga mot land.

LANDGÅNG, m. 2. (sjöt.) 1) Manskaps färd ifrån fartyg till land, för att der roa sig. -- 2) Från ett fartyg utlagda plankor, att derpå gå i land eller ombord. -- *Syn. Landbrygga.* -- 3) Benämning på de yttersta styckena af en brygga mot land.

LANDGÅNG, m. 2. (sjöt.) 1) Manskaps färd ifrån fartyg till land, för att der roa sig. -- 2) Från ett fartyg utlagda plankor, att derpå gå i land eller ombord. -- *Syn. Landbrygga.* -- 3) Benämning på de yttersta styckena af en brygga mot land.

LANDGÅNG, m. 2. (sjöt.) 1) Manskaps färd ifrån fartyg till land, för att der roa sig. -- 2) Från ett fartyg utlagda plankor, att derpå gå i land eller ombord. -- *Syn. Landbrygga.* -- 3) Benämning på de yttersta styckena af en brygga mot land.

LANDGÅNG, m. 2. (sjöt.) 1) Manskaps färd ifrån fartyg till land, för att der roa sig. -- 2) Från ett fartyg utlagda plankor, att derpå gå i land eller ombord. -- *Syn. Landbrygga.* -- 3) Benämning på de yttersta styckena af en brygga mot land.

LANDGÅNG, m. 2. (sjöt.) 1) Manskaps färd ifrån fartyg till land, för att der roa sig. -- 2) Från ett fartyg utlagda plankor, att derpå gå i land eller ombord. -- *Syn. Landbrygga.* -- 3) Benämning på de yttersta styckena af en brygga mot land.

LANDGÅNG, m. 2. (sjöt.) 1) Manskaps färd ifrån fartyg till land, för att der roa sig. -- 2) Från ett fartyg utlagda plankor, att derpå gå i land eller ombord. -- *Syn. Landbrygga.* -- 3) Benämning på de yttersta styckena af en brygga mot land.

LANDGÅNG, m. 2. (sjöt.) 1) Manskaps färd ifrån fartyg till land, för att der roa sig. -- 2) Från ett fartyg utlagda plankor, att derpå gå i land eller ombord. -- *Syn. Landbrygga.* -- 3) Benämning på de yttersta styckena af en brygga mot land.

LANDGÅNG, m. 2. (sjöt.) 1) Manskaps färd ifrån fartyg till land, för att der roa sig. -- 2) Från ett fartyg utlagda plankor, att derpå gå i land eller ombord. -- *Syn. Landbrygga.* -- 3) Benämning på de yttersta styckena af en brygga mot land.

LANDGÅNG, m. 2. (sjöt.) 1) Manskaps färd ifrån fartyg till land, för att der roa sig. -- 2) Från ett fartyg utlagda plankor, att derpå gå i land eller ombord. -- *Syn. Landbrygga.* -- 3) Benämning på de yttersta styckena af en brygga mot land.

LANDGÅNG, m. 2. (sjöt.) 1) Manskaps färd ifrån fartyg till land, för att der roa sig. -- 2) Från ett fartyg utlagda plankor, att derpå gå i land eller ombord. -- *Syn. Landbrygga.* -- 3) Benämning på de yttersta styckena af en brygga mot land.

LANDGÅNG, m. 2. (sjöt.) 1) Manskaps färd ifrån fartyg till land, för att der roa sig. -- 2) Från ett fartyg utlagda plankor, att derpå gå i land eller ombord. -- *Syn. Landbrygga.* -- 3) Benämning på de yttersta styckena af en brygga mot land.

LANDGÅNGSPENNINGAR, m. 2. pl. Den betalning, som tillkommer en skeppare, för den tid han, vid hafveri-tillfällen, nödgas uppehålla sig i land.

LANDHAFRE, m. sing. Ett ogräs på åkrar, till växt och utseende likt den allmänna hafren *Avena fatua*. Kallas äfv. *Vildhafre, Flyghafre*.

LANDHÖJD, f. 3. Höjdsträckning i det inre af ett land.

LANDHÖJNING, f. 2. Den långsamma, under årtusenden småningom fortgående höjning af jordens yta, relativt till andra delar deraf, hvilken i vissa länder eller på vissa orter blifvit anmärkt.

LANDKARTA, f. 1. Karta öfver ett land (till skilnad ifrån *Sjökort*).

LANDKNEKTAR, m. 2. pl. Örtten *Melampyrum nemorosum*.

LANDKRABBA, f. 1. 1) En art krabba i Vestindien, som lever på land. *Cancer ruricola*. -- 2) (skämtvis, i motsats till *Sjöman*) En, som aldrig varit till sjö.

LANDKÄNNING, f. 2. (sjöt.) Hvarje föremål på en kust, hvilket gör den igenkännelig. *Hafva, få l.*, vara eller komma i sigte af ett sådant föremål.

LANDLÖS, a. 2. Utan landfäste. *L. is.*

LANDMÄRKE, n. 4. Bekant föremål på land, till rättelse för sjöfarande.

LANDNING, f. 2. Tilläggning vid strand med fartyg eller farkost.

LANDRYGG, m. 2. Bergsrygg eller hög sandås, som genomlöper ett land.

LANDSBOK, f. 3. pl. --böcker. Sammandrag af hela ett läns allmänna uppbörd för hvarje uppbördsår.

LANDSBYGD, f. 3. 1) Beboad landstrakt. *Bo i en vacker l.* -- 2) Brukas äfv. ofta i samma mening som *Landet* (se *Land*, 3). *På l-en.*

LANDSFADER, m. 3. pl. --fäder. Ett lands fader. Benämning på en regent, emedan han som en fader bör värda sig om sina undersåter.

LANDSFADERLIG, a. 2. Som tillhör, bör väntas af en landsfader. *L. omvårdnad. -- Landsfaderligen*, adv.

LANDSFISKAL, --äl, m. 3. Fiskal i ett visst landsdistrikt.

LANDSFLYKT, f. 3. Det straff, då någon landsförvises; äfv. en landsflyktings belägenhet, tillstånd. *Döma till l. Gå i l.*, fly ut sitt land, af fruktan för straff eller förföljelse. *Drifva i l.*, se *Landsförvisa*.

LANDSFLYKTIG, a. 2. Som lever i landsflykt.

LANDSFLYKTING, m. 2. En, som lever i landsflykt.

LANDSFRED, m. sing. Allmän fred och säkerhet på vägar och stigar, som i de gamla lagarna stadgades.

LANDSFÖRRÄDARE, m. 3. En, som gör sig skyldig till landsförräderi.

LANDSFÖRRÄDERI, n. 3. Det brott, då någon sätter sitt eget lands yttre säkerhet i fara, genom att väcka krig emot detsamma eller på något sätt understödja dess fiender.

LANDSFÖRVISARE, v. a. 1. o. 2. Straffa genom ådömande af landsflykt.

LANDSFÖRVISNING, f. 2. 1) Besträffning med landsflykt. -- 2) En landsflyktings tillstånd, belägenhet. -- 3) Tiden, hvarunder någon lefvat i landsflykt eller är dertill dömd.

LANDSHERRE, m. 2. pl. --herrar. Den, som öfvar högsta statsmakten i en sjelfständig stat.

LANDSHERRE, m. 2. pl. --herrar. Den, som öfvar högsta statsmakten i en sjelfständig stat.

LANDSHERRE, m. 2. pl. --herrar. Den, som öfvar högsta statsmakten i en sjelfständig stat.

LANDSHERRLIG, a. 2. Som tillkommer en landsherre. *L-a rättigheter*.

LANDSHJELP, f. sing. En allmän skatt, som ständerna åren 1709 och 1720 åtog sig till afbetalning af rikets skuld.

LANDSHÖFDING, m. 2. Embetsman, som står i spetsen för en länsstyrelse. -- *Syn. Länets höfding, Konungens Befallningshafvande. -- Ss. L-esäde*.

LANDSHÖFDINGEDÖME, n. 4. Se *Län*, 2.

LANDSHÖFDINGE-EMBEETE, n. 4. Länsstyrelse, då, i landshöfdings frånvaro, hans makt och myndighet utöfas af landssekreteraren och landskamereraren gemensamt.

LANDSHÖFDINGSKA, f. 1. En landshöfdings fru.

LANDSHÖGHET, f. 3. En större tysk stats förhållande till en tillförene riksomedelbar, men numera mediatiserad furste eller grefve.

LANDSKAMERERARE, m. 3. ell. **LANDSKAMRER**, m. 3. Embetsman, som är chef för landskontoret i ett län och landshöfdingens närmaste man i kameralärenden. [-- cam --.]

LANDSKANSLI, --li, n. 3. 1) Kansli, der de offentliga handlingar, som tillhöra en länsstyrelses embetsverksamhet, uppsättas och expedieras. -- 2) Samteliga de personer, som der tjenstgöra. [-- kansli, -- cancellie, -- cantzli.]

LANDSKANSLIST, --sst, m. 3. Skrifvare på ett landskansli. [-- kanslist, -- cancellist, -- cantzlist.]

LANDSKAP, n. 3. o. 3. 1) Ett stycke land, donadt till form af ett helt, eller som på en gång ligger utbredt för ögat. *Ett vackert l.* -- 2) Se *Landskapsstycke*. -- 3) Större del af en hel stat med egen förvaltning (åminstone fordom). *L-erna Upland, Södermanland. -- Syn. Provinns. -- Ss. L-sbeskrifning, -smälare, -smälning*.

LANDSKAPSLAG, m. 2. (ford.) Lag, som gällde endast för ett landskap, t. ex. *Uplands-, Södermanlandslagen*, m. fl.

LANDSKAPSMÅL, n. 3. Munart, som är rådande i ett landskap. -- *Syn. Provincialdialekt*.

LANDSKAPSPORD, n. 3. Ord, som endast är brukligt i ett eller flera landskap. -- *Syn. Provincialism*.

LANDSKAPSPRÅK, n. 3. Se *Landskapsmål*.

LANDSKAPSSTYCKE, n. 4. Måning, som föreställer ett landskap.

LANDSKISTA, f. 1. Det ställe i ett tingshus, der lagmannen förvarade dombok och rättens handlingar.

LANDSKNEKT, m. 2. Se *Lansknekt*.

LANDSKONTOR, n. 3. 1) Räkenskapsverk för ett län. -- 2) Dess arbetsrum. -- 3) Samteliga dervid tjenstgörande personer. [-- contor, -- comptoir.]

LANDSKONTORIST, ---sst, m. 3. Skrifvare på ett landskontor.

LANDSKUNNIG, a. 2. Kunig, känd öfverallt i ett land. *En l. händelse*.

LANDSKYLD, m. 3. 1) Ursprungligt en i matvaror af vissa hemman utgående skatt till konungens underhåll; blief sedan en allmän skatt, som betaltes in natura. Har numera namn af *Jorddebokranta*. -- 2) (i inskränkare mening) Det arrende i korn, malt, smör m. m., som fordom erlades af åbon till egendomsherren.

LANDSKYRKA, f. 1. Kyrka i en landsför-samling.

LANDSKYRKA, f. 1. Kyrka i en landsför-samling.

LANDSKYRKA, f. 1. Kyrka i en landsför-samling.

LANDSKYRKA, f. 1. Kyrka i en landsför-samling.

LANDSKYRKA, f. 1. Kyrka i en landsför-samling.

LANDSKYRKA, f. 1. Kyrka i en landsför-samling.

LANDSLAG, m. 2. Så kallades den lag, som under medeltiden utarbetades, för att blifva gällande för hela riket.

LANDSMAN, länndsmann, m. 3. pl. — män. En, som tillhör samma land som en annan. *Jag är l. med honom. Han är män l. Vi äro l-män.* — I femtå har man börjat bruka *Landsmaninna*.

LANDSMANSKAP, n. 5. Det förhållande, som äger rum emellan landsmän. *I främmande land har l. alltid en viss dragningskraft.*

LANDSORT, länndsort, m. 3. Ort, belägen på landet, landstrakt.

LANDSPÅGA, f. 1. Plåga, som låter känna sig för ett helt lands innebyggare. *Pest, hunger och krig äro svåra l-gor.*

LANDSPOLE, m. 2. pl. — spölar. Se *Isfågel*.

LANDSRÄTT, m. sing. Lag, som gäller särskilt för landet (till skilnad ifrån Stadsrätt).

LANDSSED, m. 3. Sedvana, som genom långliga tiders bruk vunnit laga kraft.

LANDSSEKRETERARE, m. 3. Landshöfdingens närmast underordnade man inom länsstyrelsen och chef för landskansliet.

LANDSTIGA, v. n. 3. (höjes som *Stiga*) Gå i land ifrån fartyg, efter sjöresa. — *Landstigning*, f. 2. — *Ss. Landstigningstrupper.*

LANDSTING, n. 5. (i Sveriges äldsta tider) Det ting, der konungen med sina drottare föllde dom i sista hand.

LANDSTORM, m. 2. Allmänt uppbud af vapenföregående män, med fördelning i två klasser: de kraftfullaste och de äldste.

LANDSTRYKARE, m. 3. — **KERSKA**, f. 1. En, som stryker land och rike omkring, utan varaktig bostad.

LANDSTRÅT, m. 2. (bibl.) *Se Stråt.*

LANDSVÄG, länndsväg, m. 2. Större väg, som genomlöper ett land, och hvars underhållande åligger alla kringboende jordägare gemensamt.

LANDSÄNDA, f. pl. — andar. Gränstrakt, gränssprovin, gräs. *I alla l-r, i hela riket.*

LANDSÄTTA, v. a. 2. (höjes som *Sätta*) Sätta i land. *Se Land. 1. b.* — *Landsättande*, n. 4. o. *Landsättning*, f. 2.

LANDTADEL, m. sing. På landet boende adel.

LANDFARMÉ, m. 5. Krigshär till lands.

LANDTARTILLERI, ---- rí, n. 3. Artilleri, som brukas till lands.

LANDTBO, m. 3. pl. — bor. 1) En, som bor på landet. — 2) *Se Landtbonde.*

LANDTBONDE, m. 3. pl. — bönder. Åbo på krono- eller frälsejords ägor.

LANDTBRUK, n. sing. Jordbruk i förening med landmannanärningar. — *Syn. Jordbruk, Åkerbruk, Agrikultur.* — *Ss. L-syrke.*

LANDTBRUKARE, m. 3. En, som idkar landtbruk. — *Syn. Jordbrukare, Åkerbrukare.*

LANDTBRUKS-AKADEMI, ---- mí, f. 3. Akademi, som har för ändamål att främja och upphjälpa landtbruket i ett land. [— acad —]

LANDTBRUKS-INSTITUT, ---- út, n. 3. o. 5. Läroverk för bildandet af kunnige män i landtbruket.

LANDTBRUKSMÖTE, n. 4. Möte af landtbrukare till främjande af landtbrukets uppkomst och förkofran.

LANDTBÅD, n. 5. Deputerad i andra kamraren i det fordnade konungariket Polen.

LANDTDAG, m. 2. Församling af landständerna i vissa länder.

LANDTDOMARE, m. 3. Domare, som har sin jurisdiktion på landet.

LANDTEGENDOM, m. 2. Större jordegendom, med underliggande hemman och lägenheter.

LANDTFEST, m. 3. Landtlig fest; fest på landet.

LANDTFLICKA, f. 1. Flicka, född och uppfostrad eller boende på landet.

LANDTFÖRSVARS-DEPARTEMENTET, n. sing. def. Det af statsdepartementerna, der regeringsärenden rörande försvarsverket till lands beredas till föredragning inför konungen, och hvarifrån konungens beslut i sådana ärenden utfärdas.

LANDTGODS, n. 3. *Se Landtegendom.*

LANDTGREFVE, m. 2. pl. — grefvar. 1) (ursprungl.) Af tyska kejsaren tillsatt domare öfver en provins eller ett helt land. — 2) (efter Carolingernes tid) Själfständig landsherre i några tyska länder. *L-n af Hessen kallas nu kurfurste.*

LANDTGREFLIG, a. 2. Som tillhör eller har afsende på en landtgreffe eller dess värdighet.

LANDTGREFSKAP, n. 3. o. 3. Område, der en landtgreffe var domare eller hade styrelsen.

LANDTGREFFVINNA, f. 1. En landtgreffes gemål, eller enka efter en landtgreffe.

LANDTGÅRD, m. 2. Gård på landet, med något större jordbruk, och bebyggd för ståndspersoner.

LANDTHANDEL, m. sing. Handel och köpenskap, som bedrivs på landet, utom stad eller köping.

LANDTHUS, n. 3. Vål bebyggt landställe, utan jordbruk.

LANDTHUSHÅLLARE, m. 3. En, som idkar landtushållning.

LANDTHUSHÅLLNING, f. 2. Jordbruk och boskapsskötsel jemte dithörande näringsgrenar.

LANDTJUNKARE, m. 3. 1) (egentl.) Adelsman, som bor på sitt landtgod och idkar landtushållning. — 2) (skämtv.) Herremän på landet.

LANDTJÄGARE, m. 3. Jägare, anställd vid jägeristaten i ett län.

LANDTLIG, a. 2. Som tillhör, har afsende på eller vanligen utmärker landet eller dess innebyggare. *En l. fest. L-a nöjen, seder.*

LANDTLIK, a. 2. Som liknar landet. *Denna stadsdel har något l-t.*

LANDTLIKT, adv. Med ett läge, utseende, en omgifning, som liknar landet. *Det huset ligger l.*

LANDTLOLLA, f. 1. Enfaldig landt flicka.

LANDTMAKT, f. 3. Stat, hvars krigsmakt antingen helt och hållet eller nästan utestutande består af landtrupper.

LANDTMAN, m. 3. pl. — män. 1) En, som bor på landet. — 2) *Se Landtbrukare.* — Gamla plur. genit. *Landtmanna* brukas adjektivt i hopsättningsord, såsom: *Landtmanna-arbete, -närning, -redskap, -vara, -verktyg, -yrke.*

LANDTMARSKALK, länntmarschälk, m. 2. Ridderskapets och adelns talman vid de svenska riksdagarna.

LANDTMARSKALKSSTAF, m. 2. pl. — stafvar. Den staf, som en landtmarskalk, till tecken af sin värdighet, utaf konungens hand emottager.

LANDTMARSKALKSKLUBB, m. 2. Ridderskapets och adelns klubb på riksdagarna.

LANDTMILIS, -- ís, f. 3. *Se Milis.*

LANDTMÄTARE, m. 3. 1) Edsvuren tjänsteman, som förrättar mätning af jord å landet. — 2) (skämtv.) Loppa. — *Ss. Landtmätarkonst, -tjänst, -yrke.*

LANDTMÄTARSTÅNG, f. 3. pl. — stänger. Uppmått stång, som begagnas vid landtmäteriförrättningar.

LANDTMÄTARSTAFLA, f. 1. Planbräde, hvar på en landtmätare gör sina uträkningar.

LANDTMÄTERI, n. 3. 1) Konsten att mäta jord. — 2) (ford.) Benämning på ett rikets allmänna verk, hvilket ålåg att upprätta kartor öfver landskaperna äfvensom öfver hvarje särskilt hemmans åker och äng. — *Ss. L-elev, -examen, -förrättning, -yrke.*

LANDTMÄTERI-KONTOR, ---- käntör, n. 3. Särskilt embetsverk i hvarje län, genom hvars föranstaltande alla landtmäteriförrättningar verkställas. *Kongl. General-L-et*, det rikets embetsverk, som har högsta tillsyn öfver landtmäteriet i riket. [— kontor.]

LANDTMÄTNING, f. 2. Mätning af jord.

LANDTNÖJE, n. 4. 1) Nöje, som tillhör landet. — 2) Landställe, der man för sitt nöje sommartiden vistas.

LANDTPRODUKT, -- dückt, m. 3. Produkt af åkerbruk, boskapsskötsel eller landtmannanärning.

LANDTOVÅDE, n. 4. Qvåde, skaldestycke, hvari landtlifvet skildras.

LANDTRANSPORT, länndtranspört, m. 3. Transport till lands, landvägen.

LANDTREGEMENTE, n. 4. Indelt regemente, som har sin station på landet (i motsats till värfvåde eller garnisonsregementen).

LANDTREGERING, f. 2. *Se Länsstyrelse.*

LANDTRESA, f. 1. Resa, som ifrån stad företages ut å landet, å landsorten.

LANDTRIDDARE; m. 3. (ford. i vissa länder) Ett slags beriden polisbetjent på landet.

LANDTRÅD, n. 3. Embetsman i vissa tyska länder, som har styrelsen i ett visst distrikt.

LANDTRÄNTERI, n. 3. Kassakontoret i hvarje län.

LANDTRÄNTMÄSTARE, m. 3. Kassören i hvarje län, som emottager och förvarar uppboresmedien.

LANDTSKÖLDPADDA, f. 1. En liten art af sköldpaddor, svart och gul, liksom marmorerad, i Grekland och Italien. Testudo græca.

LANDSOLDAT, m. 3. Soldat vid ett landtregemente.

LANDTSTAT, m. 3. Samteliga embets- och tjänstemän i ett län.

LANDTSTÄLLE, n. 4. Lägenhet på landet, som en stadsbo äger, och der han endast sommartiden för sitt nöje vistas.

LANDTSTÄNDER, s. 3. pl. Så kallas i vissa länder folkombuden, då de äro sammankallade och församlade, för att öfverlägga i frågor, som röra det allmänna.

LANDTUDE, m. 2. pl. — uddar. Udde, som skjuter ut i hafvet.

LANDTULL, m. 2. Tull, som fordom uppbars för varor, hvilka försändes inom riket, ifrån ort till annan.

LANDTUNGA, f. 1. Lång och smal, vanligen låg landrensa, som skjuter ut i hafvet eller för enar tvenne större land med hvarandra.

LANDTVISA, f. 1. *Se Bondvisa.*

LANDTVÄRN, n. sing. Benämning på den

millis, som vid början af 1808 års krig utskrefs af konung Gustaf IV Adolf.

LANDTVÄRNSMAN, m. 3. pl. — män. 1) (ford.) Öfverbefälhavare för en konungs huskarlar eller hirdmän, med hvilka han skulle värna landet för oförmodade fiendtliga anfäll. — 2) Karl, som tillhörde landtvärnet (se föreg. ord).

LANDTÅG, n. 3. Tåg, hvarmed fartyg fastgöras i land.

LANDVIDD, f. 3. Vidd af land eller länder.

LANDVIND, m. 2. Vind, som under viss tid af dygnet blåser ifrån land.

LANDVINNARE, m. 3. *Eröfrare.*

LANDVINNING, f. 2. Eröfradt land.

LANDVÄG, m. sing. Väg till lands (i motsats till Sjöväg). *Det är endast l. till den staden. Fara l-en.*

LANDA, länngdå, m. 3. (t. *Landauer*) Ett slags resvagn, hvars tak är deladt i midten och kan nedfällas både fram- och bakåt. Har sitt namn af staden Landau, emedan kejsar Josef I först begagnade en sådan, då han tågade mot denna stad.

LANER, län'r, m. 3. pl. De båda tandfria kanterna i bakkäken af hästens mun, nedanför oxeltänderna.

LANGA, v. a. 1. 1) Gifva, räcka, låta gå från hand till hand emellan flera personer. *L-vatten till en brandspruta.* — 2) (i sjömannaspråket) Lemna något åt någon. — *Langande*, n. 4. o. *Langning*, f. 2.

LANGFEGATAL, n. 3. (i gamla språket) Slägtregister.

LANK, länngk, m. sing. Det slags sämre, svaga brännvin, som sist går öfver ifrån brännvinspannan.

LANS, m. 2. 1) a) En smal, vanligtvis fyra alnar lång stång med byass, tveeggad spets af flinta, brons eller stål; brukades som kastvapen. — b) Ett längre och tyngre sådant vapen, som begagnades af riddare. *Bryta en l. med någon, se Våga en dust* (under *Dust*). — 2) En i harnesk rustad riddare med 4 eller 5 beväpnade svenner. — *Ss. L-brytare, -brytning, -skaf, -stång, -spets.*

LANSETT, lännså'tt, m. 3. (fr. *Lancette*) *Se Snäppare.* — *Ss. L-formig.*

LANSETTLIK, lännså'tlik, a. 2. (bot.) Så kallas ett blad, då dess längd är mer än tre gånger större än bredden, och det är å båda ändarna afsmalnande och hvasst.

LANSKNEKT, m. 2. Så kallades i medeltiden de väl öfvade fotknektar, som voro beväpnade med lans och sidogevär, bröstharnesk, hjälm, arm- och benskenor, samt emot hög sold tjänste hvilken som helst. — Skrifves orätt *Landsknekt*.

LANSMÄRKE, n. 4. Fördjupning, som utgår ifrån manken på en häst.

LANTAN, länntån, m. sing. Ett slags metall, upptäckt af Mosander.

LANTER, lännt'r, m. sing. (fr. *Lansguenet*) Ett slags kortspel, hvari knektarne äro högsta korten. (Fig. sam.) *Spela l. med någon*, drifva gäck med honom.

LANTERNA, länntårna, f. 1. (fr. *Laterne*) 1) Lykta. — 2) (byggk.) Öfverbyggnad på en döme, merendels med fönster på alla sidor och spetsigt tak. — Skrifves rättast *Laterna*.

LAPA, v. a. 1. (prov.) Slicka. (Ordspr.) *Gamla kattor l. också mjölk*, de gamle vilja också roa sig.

LAPIDARSTIL, -- ärstí'l, m. sing. Se *Stenstil*.

LAPIS INFERNALIS. (Lat.) Se *Frätsten*.

LAPIS LAZULI. (Lat.) Se *Lasursten*.

LAPP, m. 2. Inbyggare i Lappland. Benämningen förmodas af *Ihre* härleda sig ifrån ordet *Lop*, *Lupp* eller *Lof*, spådom. Lapparna kalla sig själve *Suomi*. — *Ss. L-barn*, *-flicka*, *-gosse*, *-gumma*, *-man*, *-qvinna*.

LAPP, m. 2. 1) Liten tygbit, påsydd ett söndrigt ställe på ett klädesplagg. *Sätta l-ar på en rock*. — 2) Säges om alla slags små tygbitar, som dertill kunna användas. *Sy ett täcke af l-ar*. — Bildar flera sammansättningar, såsom: Tyg-, Klädes-, Sidenlapp, m. fl., Jagtlappar, o. s. v.

LAPPA, v. a. 1. Hopsy, laga med lapp eller lappar. *L. en rock*. *L. thöp*, se *Hoplappa*. *L. upp*, åter göra hel genom lappning. — *Lappande*, n. 4.

LAPPÄRE, m. 3. 1) En, som lappar. — 2) (fig.) Fuskare, stackare.

LAPPBONDE, m. 3. pl. — bönder. Svensk nybyggare i Lappland.

LAPPBUNT, m. 2. Se *Lappknippa*.

LAPPBÝ, m. 2. Område, som begagnas af ett visst antal Lappar.

LAPPHUND, m. 2. Ett slags hund, svart, grå eller brunaktig, med långa och något lutfviga hår; hjälper Lappen att sammanhålla och drifva renhjordarna.

LAPPIG, a. 2. Full med lappar.

LAPPKNIPPA, f. 1. (jäg.) Knippa af jagtlappar (43 st.).

LAPPKÄTA, f. 1. Benämning på Lapparnes hyddor eller tjäll.

LAPPLINA, f. 1. (jäg.) Lina, hvarpå jagtlappar äro fästade.

LAPPMARK, f. 3. Land, bebödt af Lappar. *L-en*, ett fogderi af Vesterbottnens län, bebödt till största delen af Lappar.

LAPPMUDD, m. 2. Pels af renskinn.

LAPPNING, f. 2. Lagning medelst påsyende af lappar.

LAPPREN, f. 2. Tam ren, tillhörig en Lapp.

LAPPRÄNTA, f. 1. Viss och ständig penningränta, som erlagges af hvarje Lappby.

LAPPSALVA, f. 1. (skepp.) Blandning af åtskilliga ämnen, såsom tjära, talg och harts, hvarmed ett fartygs botten, sidor m. m. öfverstrykas, för att kunna motstå röta.

LAPPSALVA, v. a. 1. (skepp.) Bestryka med lappsalva. — *Lappsalvande*, n. 4. o. *Lappsalvning*, f. 2.

LAPPSEMSK, lappsämsk, m. sing. Beredd renshud, som af Lapparna användes till hvarjehanda klädespersedlar.

LAPPSIK, m. 2. Se *Laxöring*.

LAPPSKA, f. 1. 1) Lappska qvinna. — 2) (utan plur.) Lapparnes språk.

LAPPSKÄTA, f. 1. 1) Fågel af Korpslägtet. *Corvus infansatus*.

LAPPSKÄTT, m. sing. Se *Lappränta*.

LAPPSKO, m. 3. pl. — skor. Öfversko, beklädd med renskinn.

LAPPSKOGRAS, n. 3. Ett slags gräs (*Carex vesicaria*), som Lappen tillreder, för att stoppa i sina skor och sålunda begagna i stället för strumpon.

LAPPSKOLA, f. 1. Skola för Lappbarn.

LAPPSLÅDE, m. 2. pl. — slådar. Se *Ackja*.

LAPPSÖFVEL, m. 2. pl. — stöflar. Stövel af renskinn.

LAPPSPÅRF, m. 2. pl. — spårvar. En

spårflägel, $6\frac{1}{2}$ tum lång, i allmänhet svart; i Lapplands skogar. *Emberiza lapponica*.

LAPPTROMMA, f. 1. Ett slags trumma, hvarpå hvarjehanda figurer voro målade, och som af Lapparna fordom begagnades till deras spådomar.

LAPPRI, läppri, n. sing. (ursprungl. *Lapperi*, af *Lapp*) Obetydlig, ringa sak. *Det är bara l. med honom*, ingenting bevändt med honom, han är en stackare. *Åh l!* det betyder ingenting. *Det är l. för honom*, en lätt sak. — *Syn.* Småsak, Obetydlighet, Lumpenhet, Strunt, Skräp, Bagatell, Barnlek, Smal sak, Fnas.

LAPPRISAK, f. 3. Småsak, ringa sak. — *Syn.* Se *Lappri*.

LAPPRISKARL, m. 2. Dålig karl. — *Syn.* Se *Stackare*.

LAPPTÄCKE, n. 4. Täcke, hopsydd af lappar utaf olika slags tyg.

LAPPUGLA, f. 1. Fågel af Uggleslägtet, 24—28 tum lång, ofvan spräcklig i brunt och gulaktigt, nedan hvitaktigt med bruna fläckar. *Strix lapponica*.

LAPPVÄRK, n. sing. Hla gjordt, fuskadt arbete. — *Syn.* Fusk, Fuskverk, Flickverk.

LARF, m. 3. pl. *larfver*. I. En insekt, sådan han först är, då han krupit ur ägget, d. v. s. lik en mask, med fötter och stora käkar, samt alltid utan vingar. — *Syn.* Skräpuk. [Larv.]

LARF, f. sing. II. (af lat. *Larva*) 1) (egentl.) Mask (för ansigtet). — 2) (fig.) Täckmantel, sken. *Under vänskapens l.* [Larv.]

LARF, m. 2. pl. *larfvar*. III. (pop. o. fam.) Liten gosse om två till tre års ålder. [Larv.]

LARFVA, v. n. 1. (pop. o. fam.) Gå osäkert och vacklande som en liten gosse.

LARGHETTO, farrgä'tto, (ital. musikterm) Något långsamt.

LARGO, larrgo. (ital. musikterm) Långsamt.

LARM, n. sing. (fr. *Alarme*) 1) Se *Alarm*, 1. — 2) Buller, oväsende. *Göra l. Hvilket förfärligt l!*

LARMA, v. n. 1. Göra larm. — *Larmande*, n. 4.

LARMARE, m. 3. En, som larmar.

LARMBLÅSARE, m. 3. 1) Trumpetare, som blåser alarm i ett läger. — 2) (fig.) En, som uppskrämmer andra genom förespegling af hotande, inbillade faror. *Politisk l.*

LARMGÅTA, f. 1. Se *Vallgata*.

LARMKANON, --ön, m. 3. Kanon, hvarur tre skott lossas, när manskapet skall tråda under gevär på larmplatserna.

LARMKLOCKA, f. 1. Se *Stormklocka*.

LARMPLATS, m. 3. Särskilt plats i läger, fästning eller garnisonsstad, der trupperna vid gifven larmsignal samlas.

LARMSIGNAL, --äl, m. 3. Signal, hvarigenom göres alarm i ett läger.

LARMSKOTT, n. 3. Skott, hvilket lossas som larmsignal.

LARMTRUMMA, f. 1. Trumma, hvarmed larmsignal gifves. *L-n går*.

LARSMESSA, f. 1. 1) Fest, som fordom i katolska kyrkan firades till St. Laurentii minne. — 2) Dagen, då denna fest firades, den 10 Augusti.

LARSMESSPÄRON, n. 3. Ett slags välsmakliga päron, som mogna vid Larsmessotiden.

LARV, se *Larf*.

LASARETT, --ä'tt, n. 3. o. 5. (fr. *Lazaret*, af *Lazarus*) Sjukhus.

LASCIV, -sch'i'v, a. 2. (lat. *Lascivus*) Lösaktig.

LASCIVITET, ---ét, f. Lösaktighet.

LASERA, v. a. 1. (af *Lasur*; mål.) Lätt öfvermåla med genomskinliga färger.

LASK, m. 2. (skepps.) Tvenne trästyckens sammanfogning med ändarna mot eller på hvarandra.

LÅSKA, v. a. 1. 1) (skepps.) Sammanfoga tvenne trästyckens ändar mot eller på hvarandra. — 2) *Sy* (t. ex. handskar) med sömmen utnåp; *sy* som skomakare. — *Laskning*, f. 2.

LÅSKREM, f. 2. pl. — *remmar*. Randen på skafvet af en stövel.

LÅSS, n. 3. Så stor last på kördon, som en eller två hästar förmå att draga. *L. för en, två hästar*. *Eu l. hö, ved*. (Ordspr.) *Vi län drar halfta l-et*, god vilja bidrar mycket till ett arbetes fortgång.

LÅSSA, v. a. 1. Lägga lass på kördon. *L. en vagn*. *L. af, på*, se *Aflassa*, *Pålassa*. *L. om*, aflassa och åter lassa på. *Lassning*, f. 2.

LÅSTALS, LÅSSVIS, adv. Räknaadt efter lass, i lass, i flera lass.

LÅST, f. 3. I allmänhet: tyngd, som hvilat på eller verkar till att neddraga eller nedtrycka ett föremål. 1) (ett skepps) Se *Laddning*. *Intaga l. Gå med full l.* — 2) Hvad som på kördon drages eller bäres på ryggen af en häst, åsna, o. s. v. Deraf *Lastdragare*, *Åsnelast*. — 3) (mek.) Allt, hvad som lyftes, uppehålls eller flyttas genom en kraft. *L. och kraft*. — 4) (fig.) a) Besvär, tunga. *Vara, ligga en till l.* — b) Hvad som lärer en till förebärrelse. *Lägga, föra en något till l.*, tillvita en något. *Det ligger honom till l.*, att... man har allt förebär honom, att... — 3) (fig.) Hvad som i sedligt hänseende ligger en till last) Vana: att med fri vilja i ett eller annat afseende handla mot den erkända sedelagen. *Hafva många l-er*. *Lefva i l-er*. *Eu tillhåll för l-er*.

LÅSTA, v. a. 1. 1) I allmänhet. Lägga, sätta, ställa något, som betydligt tynger, på ett föremål. *L. ett bord med mat*. — *Syn.* Belasta, Pålasta, Öfverlasta, Öfverhopa, Belamra. — 2) Lägga last på kördon eller lastdragare. *L. en vagn, en åsna med varor*. — 3) a) Låta föra om bord last på ett fartyg. *L. ett skepp med spannmål*. — *Syn.* Pålasta. — b) (absolut, med kapten, skeppare eller fartyg till subjekt) Intaga och instufva den bestämda lasten. *L. i'n, út, om*, se *Infasta* &c. — 4) (fig.) Lägga en något till last, tadtla, klandra. *L. en för girighet*. *Sådant arbete bör ej l-s*. — *Syn.* Se *Tadtla*.

LÅSTAGEPLATS, lastäscheplåts, m. 3. (af *Lastage*, med fransk ändelseform bildadt af *Lasta*) Lastningsplats.

LÅSTANDE, n. 4. Handlingen, då man lastar.

LÅSTARE, m. 3. 1) En, som lastar ett fartyg. — 2) Se *Tadtare*. (Bibl.) *Gifva l-nom rum*, gifva rättvis orsak till tadel.

LÅSTBAR, a. 2. 1) Se *Tadelvärd*. — 2) Fången i laster. *En l. människa*. *L. vandel*, lefnad.

LÅSTBARHET, f. 3. Ett sedliga lytet hos en lastbar människa.

LÅSTBART, adv. 1) Se *Tadelvärdt*. — 2) På ett lastbart (hem. 2) sätt. *Lefva l.*

LÅSTBRYGGA, f. 1. Brygga, der fartyg af- och pålastas.

LÅSTBÅT, m. 2. Särskilt slags båt, som användes till fartygs af- och pålastning.

LÅSTDRAGANDE, a. 1. Som användes att draga laster. *L. djur*.

LÅSTDRAGARE, m. 3. 1) Se *Lastkreatur*. — 2) Fartyg, som rymer mycket varor, eller hvars enda bestämmelse är att föra last.

LÅSTDRY, a. 2. Som kan föra dryg last. *L-t skepp*. — *Lastdryghet*, f. 3.

LÅSTELIG, a. 2. Lastande, smädligt. *L-t tal*, förgripiga yttranden emot konungen, hans gemål eller tronföljaren.

LÅSTELIGA, adv. (gom.) Smädligt. *L. tala om någon*.

LÅSTFULL, a. 2. Behäftad med många laster. — *Lastfullhet*, f. 3.

LÅSTGAMMAL, a. 2. (fam.) Så gammal, att man är sig sjelf och andra till börda.

LÅSTKREATUR, n. 3. Kreatur, som användes till dragning eller att bära börder.

LÅSTLAFVE, m. 2. pl. — *lafvar*. (skepp.) Lastrummet emellan tvenne däck.

LÅSTLINIE, f. 3. (skepp.) Den linie på ett fartyg, som visar, hvarest vattenytan vidrör fartygets sidor, när det är fullastadt.

LÅSTNING, f. 2. Handlingen, då man lastar.

LÅSTPENNINGAR, m. 2. pl. En del af skepps-umgålderna.

LÅSTPORT, m. 2. Port på ett fartyg, hvarigenom visst slags last intages och utlossas.

LÅSTPRÅM, m. 2. Pråm, som användes vid fartygs af- och pålastning.

LÅSTPUMP, m. 2. Pump på ett fartyg, hvarmed färskt vatten pumpas upp ur vattenfaten i rummet.

LÅSTRUM, n. 3. Det ställe, hvarest lasten ligger i ett handelsfartyg.

LÅSTVÄRD, a. 2. Se *Tadelvärd*. — *Lastvärdt*, adv.

LÅSUR, lasúr, m. sing. 1) Se *Lasursten*. — 2) Se *Azur*. — *Ss. L-blå*, *-färg*, *-färgad*.

LÅSURSTEN, lasúrsten, m. 2. En stenart af skön blå färg, fordom begagnad som ädelsten, men nu till beredande af ultramarin. Kallas äfv. *Lapis Lazuli*.

LÅT, a. (utan neutr. i obestämd form) Skygg för eller trög i arbete. *En l. människa*. — *Syn.* *Arbetskygg*, *Lättfull*, *Trög*.

LÅTAS, v. d. 1. Öfverlemnna sig åt, slå sig på låta. — *Syn.* *Låtjas*, *Slå dank*.

LÅTER, lå't, m. 3. pl. (förådr.) Åthäfvor, åtbörder, utvertes väsende, skick.

LÅTERNA MAGICA. Latinskt ord (egentl.: troll-lykta), hvarmed betecknas en optisk apparat, förmedelst hvilken, i mörkret, små på glas målade figurer kunna förstörade föreställas på en vägg.

LÅTHET, f. 3. Se *Låtja*.

LÅTHUND, m. 2. LÅTHUNDA, f. 1. (fam., föraktl.) Lat människas. — *Syn.* *Latmask*, *Latracka*. — *Ss. Lathundslif*, *-ssyssta*.

LÅTIN, -i'n, m. o. n. sing. Latinska språket eller de forna Romarnes språk. *Tala, skrifa l. Skrifa en kria på l. Öfversätta från, på l.* — *Ss. L-läsning*.

LÅTINARE, m. 3. En, som är kunnig i latin. *En snäll l.*

LÅTINISERA, v. a. 1. Gifva latinsk form eller böjning. — *Latinisering*, f. 2.

LÅTINISM, --i'ssm, m. 3. Latinsk språkegenhet.

LÅTINITET, ---ét, f. 3. 1) Latinska språket. — 2) Kunskap deri.

LATINPEDANT, -f'pedant, m. 5. Pedant, som sätter latinets studium öfver allt annat slags undervisning, eller ständigt har latinska glossor på tungan.

LATINSEGEL, n. 5. (skepp.) Trapezformigt segel.

LATINSEGLARE, m. 5. (sjöl.) Fartyg eller båt, å hvilken hufvudsakligen föres latinsegel.

LATINSK, a. 2. 1) (hist.) Som tillhör eller har afseende på invånarna i det fornda landskapet Latium i Italien. — 2) Som tillhör eller har afseende på det fornomerska språket. *Ett latinsk ord, talesätt.* — 3) *L. stil*, se *Antiqua*.

LATINSKOLA, -f'nskola, f. 4. Skola, der företrädesvis undervisning i latinibringnas.

LATMANSGÖRA, n. sing. (fam.) Sådant göra, som ej fordrar någon möda.

LATMANSLIF, n. 5. (fam.) I lättja tillbragt lif.

LATMANSSSYSSLA, f. 4. (fam.) Syssta, som upptager föga tid eller utan möda kan förärlas.

LATMASK, m. 2. (fam., föraktl.) Se *Lathund*.

LATITUD, -ty'd, f. 5. Geografisk bredd, d. v. s. en Orts kortaste afstånd ifrån equatorn.

LATRACKA, f. 4. Se *Lathynda*.

LATRIN, -f'n, f. 5. (lat. *Latrina*) Aflopp för orenlighet; afträde.

LÄTRINGÖSSEL, -f'n, m. sing. Gödsel af människoträck.

LÄTIDA, lätsi'da, f. sing. (fig. fam.) Slå, lägga sig på l-n, slå sig på lättja.

LÄTTA, f. 4. (skepp.) Tunt, urhålladt trästycke, som fastnåjas vid stående gods, der det är utsatt för skamföning.

LÄTUN, -än, m. sing. (fr. *Laiton*) Till bleck utvalsd messing.

LÄTVERG, lättvä'rg, m. 5. (t. *Latwerge*) Medicinsk mos.

LÄTVULEN, a. 2. neutr. — *let*. (pop. o. fam.) Böjd för lättja, lat.

LÄTYR, -y'r, f. 5. Se *Gigalsärter*.

LAUDANUM, --dånnum, n. sing. (med.) Ett slags söfvande opiat (se d. o.)

LAUDATUR, --dåttur. Latinskt ord, som betyder »han berömmes»: det högsta af de fyra hufvudbetygen vid en examen.

LAUDERA, v. a. 4. (fabr.) Medelst bomolja gifva glans åt svarta kläder.

LAVA, läva, f. 4. (ital.) Den smälta, glödande massa, som utströmmar ifrån eldsprutande berg. — *Se. L-ström*.

LAVAGÅNG, m. 2. (geol.) Lava, som i sitt flytande tillstånd fyllt en renna och sedan stelnat.

LAVEMÅNG, --ång, n. 5. (fr. *Lavement*, af lat. *Lavare*, tvätta) Se *Klistir*.

LAVEMANGSPRUTA, --ångspruta, f. 4. Se *Klistirspruta*.

LAVENDEL, -vä'nd'l, m. sing. (ital. *Lavendola*) En bekant, välluktande trädgårdsväxt med små blå blommor.

LAVENDELGRÄS, -vä'nd'lgräs, n. sing. Se *Vårbrodd*.

LAVENDELLOJA, f. sing. Ett slags eterisk, genom distillation af lavendel beredd olja.

LAVENDELVATTEN, n. sing. (på franska: *Eau de Lavande*) Ett slags luktvatten af lavendel med åtskilliga andra tillsatser.

LAVERRA, v. a. 4. (lat. *Lavare*, tvätta) (mål.) 1) Med vatten fördrifva en pålagd färg. — 2) Måla med en tunn och flytande vattenfärg, såsom med tusch, bistor eller sepia.

LAVERING, f. 2. 1) Förfarandet, då man laverar. — 2) Den färg, hvarmed en teckning sålunda blifvit belagd. — 3) Sålunda färglagd teckning.

LAVETT, -vä'tt, m. 5. (t. *Laffete*) Underlag för en kanon. Bildar sammansättningarna: Fästnings- eller Vall-lavett, Fält-, Skepps-, Styckelavett.

LAVETTPLANKA, -vä'tt--, f. 4. Benämning på vardera af de tvenne plankor, på hvilka kanonen med sina tappar hvilas.

LAVIN, -f'n, m. 5. (i Schweiz *Lavine*) Stor snömassa, som nedrullar ifrån ett högt berg. Snöras.

LAX, m. 2. 1) Ett välsmakande fisksläkte, som har alla delar af munnen samt svalg och tunga fullsatta med tänder. Sälmo. — 2) *Allmän L.*, art af detta släkte, 4 till 6 fot lång, ryggen svart, buken silfverglänsande och brunfläckig, fenorna gula. S. Salar. Se f. 6. Blank-lax, Rhenlax, Spetslax. *Lägga lök på l-en*, se *Lök*, II. — *Se. L-fiske*, -fångst, -hane, -hona, -hufvud, -not, -nät, -pudding, -rygg.

LAXATIV, -f'v, n. 5. o. 5. (med.) Afförande medel, purgativ, purgermedel.

LAXBLOMSTER, n. 5. (bot.) Se *Bullerblomster*.

LAXERA, v. n. 4. (lat. *Laxare*) Intaga afförande medel, afföra, rena, purgera. — *Laxerande*, n. 4. o. *Laxering*, f. 2.

LAXERMEDEL, -ermē'dl, n. 5. (med.) Afförande medel.

LAXERMOS, -ermös, n. 5. (med.) Afförande mos.

LAXGÅRD, m. 2. Fiskegård till fångande af lax.

LAXHUGG, n. 5. (byggn.k.) Se *Laxstjert*, 2.

LAXHUS, n. 5. Litet hus, som bygges öfver en stark ström till fångande af lax.

LAXKAR, n. 5. Kar eller kista, till fångande af lax, vid forsar.

LAXKNUT, m. 2. Se *Laxstjert*, 2.

LAXREF, f. 2. pl. — *refvar*. Ref, som begagnas till laxfångst.

LAXSTJERT, m. 2. 1) Stjert af lax. — 2) (byggn.k.) Knulars sammantimring i likhet med stjerten af en lax.

LAXÖRING, m. 2. En ort lax, 2 fot lång, med svarta och rödgula, ögonlika fläckar. Sälmo Trutta.

LAZARETT, se *Lasarett*.

LAZARON, -ön, m. 5. (ital. *Lazzarone*) *L-er*, en egen klass af människor uti Italien, isynnerhet i Neapel, utan bestämdt yrke och hemvist.

LAZUR, se *Lasur*.

LE, v. n. 2. Impf. *Log. Sup. Lett*. Draga på munnen med ett uttryck af munterhet, tillfredsställelse, vänlighet, äfven förakt eller hån. *Le vänligt, ljuft, mildt, behagligt, föraktligt, hänfullt. Le mot någon*, gifva ett leende uttryck åt sitt ansigte, med blicken vänd på någon kommande. *Le åt någon*, blicka leende på någon; se äfv. *Bele. Le åt något*, dervid ytra munterhet, förakt eller hån.

LED, f. 5. I. (af *Lida*, framgå) 1) Väg, kosa. Följa samma l. Komma ur rätta l-en. Bildar sammansättningarna *Färdled*, *Segelled*, samt för vissa orter, t. ex. *Upsalaleden*, leden, vägen till Upsala, o. s. v. — 2) Väderstreck, håll. *De seglade åt samma l. De gingo bort, hvar åt sin l. Från hvad l. blåser vädret? Åt hvad l.*

LED, n. 5. II. (i fornspråket *Lid* ell. *Ilid*, port, dörr, af *Lida*, leda, föra, från *Lida*, framgå) 1) Ett slags dörr på en gärdsgård, gjord på samma sätt som denna. *Öppna, stänga ett l.* — 2) (jäg.) Ett slags giller för björn och elg.

LED, m. o. n. 5. o. 5. III. (af *Lida*, framgå) A. *Masculin*, 5. 1) a) Fogning, hvarigenom tvyenne ben äro förnåda; äfv. stället, der en sådan fogning är. *Bryta, vrida, rycka, draga ur l. Han bröt axeln ur l. Ha värk i l-erna. Darrar i alla l-er. Gåspa munnen ur l.* — b) a) Koutigt ställe på strå, stjelk, rör, liknande en ledfogning. — β) Del af stjelk eller strå mellan tvyenne sådana ställen. *Lederna på ett halm- eller grässtrå.* — 2) Säges om vissa delar af redskap, verktyg, som likna ledfogningar. *L. på en cirkel.* — B. *Masculin och Neutrum*, 5. o. 5. (Fig.) Grad i slägtskap, med afseende på afståndet ifrån en gemensam stam. *Släktningar i tredje l. Arf i rätt upp- eller nedstigande l. Hännas på barnen intill tredje och sjerde l. Förbudna l-er*, så nära slägtskap emellan man och kvinna, att de ej få gifva sig med hvarandra. — Har sammansättningen Slägtskapsled. — C. *Neutrum*, 5. o. 5. Flera personer, som stå eller gå på samma linie i en trupp, en procession, o. s. v. *Första, andra, tredje l-er af en tågande trupp, af ett liktåg. Marschera på tre led. Öppna, stuta l-erna.*

LED, a. 2. IV. (af *Lida*, utstå, uthärda) Som man lider af: 1) Förhatlig, stygg. *Den l-a girigheten. Ett l-t ansigte. Den l-e fienden*, djefvulen, det onda. *Ljufst och l-t*, fröjd och smärta. *Dela ljust och l-t med någon. I ljufst och l-t.* — 2) Hårmsen åt, ledsen vid. *Vara l. Åt en sak.*

Anm. Såsom af förestående synes, är ordet *Led* i sina olika skiftningar och former utledt af *Lida*, antingen i bem. af framgå eller utstå (*pati*).

LEDA, f. sing. I. (af *Led*, IV) Vedervilja, motvilja. *Hafva, få l. för något.* — *Syn.* Se *Vedervilja*.

LEDA, v. a. 4. II. (helst brukl. i infinitiv) Böja en led. *Han kan ej l. armen, foten.*

LEDA, v. a. 2. III. (af *Led*, I) 1) Vägöra en gående. *L. någon vid handen.* (Fig.) *L. vid handen*, se *Handleda*. *L. en häst vid grimskastet. L. en blind.* (Ordspr.) *Den blinde l-er den blinde*, säges om tvyenne personer, då den ene skall handleda, vägleda den andra, men är sjelf lika okunnig eller oförståndig. *L. bort, från. i'n, ned, upp, åt, se Bortleda*, m. fl. — 2) Genom gräfning gifva viss riktning åt ett flytande ämne, isynn. vatten. *Genom grafvar l. vattnet, af en äng. L. af. i'n, åt, se Afleda*, m. fl. — 3) (fig.) a) Gifva viss riktning åt. *Söka att l. allmänhetens tänkesätt. Låta l. sig af andra. L. misstanken ifrån sig på en annan. L. allt på sig*, hänföra allt till sin person. *L. talet på ett ämne. L. en armés operationer. L. en affär. L. af. i'n, se Afleda*, Inleda. *L. vilse, se Vilseleda.* — *Syn.* Se *Ånföra*, *Styra*. — b) Härleda. *Han leder deras härkomst ifrån Noach. L. en slutsats af något. Deras l-er han den följden, den slutsatsen, all...* — c) (neutrat) *L. till, föränleda*, hafva till påföljd. *Ett sådant uppförande l-er*

sker rörelsen? — 3) (sam.) Sätt, vis. *På rätta, orätta l-en.* Brukas för denna bem. mest i vissa sammansättningar, såsom: *Annorledes, Huruledes, Således*, m. fl.

LED, n. 5. II. (i fornspråket *Lid* ell. *Ilid*, port, dörr, af *Lida*, leda, föra, från *Lida*, framgå) 1) Ett slags dörr på en gärdsgård, gjord på samma sätt som denna. *Öppna, stänga ett l.* — 2) (jäg.) Ett slags giller för björn och elg.

LED, m. o. n. 5. o. 5. III. (af *Lida*, framgå) A. *Masculin*, 5. 1) a) Fogning, hvarigenom tvyenne ben äro förnåda; äfv. stället, der en sådan fogning är. *Bryta, vrida, rycka, draga ur l. Han bröt axeln ur l. Ha värk i l-erna. Darrar i alla l-er. Gåspa munnen ur l.* — b) a) Koutigt ställe på strå, stjelk, rör, liknande en ledfogning. — β) Del af stjelk eller strå mellan tvyenne sådana ställen. *Lederna på ett halm- eller grässtrå.* — 2) Säges om vissa delar af redskap, verktyg, som likna ledfogningar. *L. på en cirkel.* — B. *Masculin och Neutrum*, 5. o. 5. (Fig.) Grad i slägtskap, med afseende på afståndet ifrån en gemensam stam. *Släktningar i tredje l. Arf i rätt upp- eller nedstigande l. Hännas på barnen intill tredje och sjerde l. Förbudna l-er*, så nära slägtskap emellan man och kvinna, att de ej få gifva sig med hvarandra. — Har sammansättningen Slägtskapsled. — C. *Neutrum*, 5. o. 5. Flera personer, som stå eller gå på samma linie i en trupp, en procession, o. s. v. *Första, andra, tredje l-er af en tågande trupp, af ett liktåg. Marschera på tre led. Öppna, stuta l-erna.*

LED, a. 2. IV. (af *Lida*, utstå, uthärda) Som man lider af: 1) Förhatlig, stygg. *Den l-a girigheten. Ett l-t ansigte. Den l-e fienden*, djefvulen, det onda. *Ljufst och l-t*, fröjd och smärta. *Dela ljust och l-t med någon. I ljufst och l-t.* — 2) Hårmsen åt, ledsen vid. *Vara l. Åt en sak.*

Anm. Såsom af förestående synes, är ordet *Led* i sina olika skiftningar och former utledt af *Lida*, antingen i bem. af framgå eller utstå (*pati*).

LEDA, f. sing. I. (af *Led*, IV) Vedervilja, motvilja. *Hafva, få l. för något.* — *Syn.* Se *Vedervilja*.

LEDA, v. a. 4. II. (helst brukl. i infinitiv) Böja en led. *Han kan ej l. armen, foten.*

LEDA, v. a. 2. III. (af *Led*, I) 1) Vägöra en gående. *L. någon vid handen.* (Fig.) *L. vid handen*, se *Handleda*. *L. en häst vid grimskastet. L. en blind.* (Ordspr.) *Den blinde l-er den blinde*, säges om tvyenne personer, då den ene skall handleda, vägleda den andra, men är sjelf lika okunnig eller oförståndig. *L. bort, från. i'n, ned, upp, åt, se Bortleda*, m. fl. — 2) Genom gräfning gifva viss riktning åt ett flytande ämne, isynn. vatten. *Genom grafvar l. vattnet, af en äng. L. af. i'n, åt, se Afleda*, m. fl. — 3) (fig.) a) Gifva viss riktning åt. *Söka att l. allmänhetens tänkesätt. Låta l. sig af andra. L. misstanken ifrån sig på en annan. L. allt på sig*, hänföra allt till sin person. *L. talet på ett ämne. L. en armés operationer. L. en affär. L. af. i'n, se Afleda*, Inleda. *L. vilse, se Vilseleda.* — *Syn.* Se *Ånföra*, *Styra*. — b) Härleda. *Han leder deras härkomst ifrån Noach. L. en slutsats af något. Deras l-er han den följden, den slutsatsen, all...* — c) (neutrat) *L. till, föränleda*, hafva till påföljd. *Ett sådant uppförande l-er*

LEDA, v. d. 2. Utan supinum. Sammandrages i pres. o. inf. äfv. till *Leds* (leds) samt uttalas vanligtvis alltid så i dessa tempora. 1) Känna leda för. *L. vid något. Jag börjar l. vid den söta maten.* — 2) Känna ledsnad, hafva ledsamt. *Hon ledes* (uttalas vanligen *lédads*) *i staden.*

LEDBAEJA, f. 4. (bet.) En artbalja, då den på tvären är afdelad med leder eller väggar.

LEDBAND, n. 5. 1) (af *Leda*) Band, hvarmed man leder små barn, som hålla på att lära sig gå. *Föra, gå i l.* (fig. äfv.) *leda*; låta leda sig. — 2) (anat.) Se *Ligament*.

LEDBROTT, n. 5. 1) En leds brytning. — 2) Deraf uppkommen kroppsskada.

LEDBRUTEN, a. 2. neutr. — *et*. Skadad genom ledbrott.

LEDBRYTNING, f. 2. Se *Ledbrott*.

LEDDJUR, n. 5. (nat. hist.) Djur, som saknar benskalleit, men är utanpå beklädt med ett ledadt skal. *L-en utgöra sjerde afdelningen af Djurriket.*

LEDDOCKA, f. 4. Docka med leder.

LEDDRAG, n. 5. Se *Kramp*.

LEDFOGNING, f. 2. 1) Ställe, der ändan af en rörlig lem slutar sig intill och är fogad vid ändan af en annan. — 2) Se *Ledgång*, 2.

LEDFRI, a. neutr. — *fritt*. Utan leder.

LEDFULL, a. 2. Som har många leder. — *Ledfullhet*, f. 3.

LEDGRÄS, n. 5. Örten *Pedicularis palustris*.

LEDGÅNG, m. 2. 1) Se *Ledfogning*. — 2) Se *Scharner*.

LEDIG, a. 2. (af *Led*, III, A, 1) Egentl.: som går lätt och otvunget i ledgången, ledfogningen, lederna. 1) Som rör sig med lätthet, böjlig, smidig. *Denna öfning har gjort honom l. i kroppen. Göra en häst l. i kroppen. Hafva en l. gång. L-a rörelser.* (Fig.) *En l. tunga*, god talemåta. — 2) (fig.) a) Fri från tvång, hinder, band; ej bunden, otvungen, obehindrad, lätt. Säges både om person och sak. *Vara l. ifrån arbete, från göromål. Till äktenskap l.*, oförhindrad att ingå äktenskap. *Göra sig l. ifrån göromål. Lös och l.*, se *Lös*. *Ett l-t och otvunget skick*, fritt och otvunget. *En l. stil*, lätt, flytande. *L-t sinne*, fritt ifrån bekymmer. — b) Fri från arbete, göromål, sysselsättning. Både om person och sak. *Kom i morgon; jag är då l. Göra sig l. L-a stunder. Hafva inlet*

LEDIG, a. 2. (af *Led*, III, A, 1) Egentl.: som går lätt och otvunget i ledgången, ledfogningen, lederna. 1) Som rör sig med lätthet, böjlig, smidig. *Denna öfning har gjort honom l. i kroppen. Göra en häst l. i kroppen. Hafva en l. gång. L-a rörelser.* (Fig.) *En l. tunga*, god talemåta. — 2) (fig.) a) Fri från tvång, hinder, band; ej bunden, otvungen, obehindrad, lätt. Säges både om person och sak. *Vara l. ifrån arbete, från göromål. Till äktenskap l.*, oförhindrad att ingå äktenskap. *Göra sig l. ifrån göromål. Lös och l.*, se *Lös*. *Ett l-t och otvunget skick*, fritt och otvunget. *En l. stil*, lätt, flytande. *L-t sinne*, fritt ifrån bekymmer. — b) Fri från arbete, göromål, sysselsättning. Både om person och sak. *Kom i morgon; jag är då l. Göra sig l. L-a stunder. Hafva inlet*

LEDIG, a. 2. (af *Led*, III, A, 1) Egentl.: som går lätt och otvunget i ledgången, ledfogningen, lederna. 1) Som rör sig med lätthet, böjlig, smidig. *Denna öfning har gjort honom l. i kroppen. Göra en häst l. i kroppen. Hafva en l. gång. L-a rörelser.* (Fig.) *En l. tunga*, god talemåta. — 2) (fig.) a) Fri från tvång, hinder, band; ej bunden, otvungen, obehindrad, lätt. Säges både om person och sak. *Vara l. ifrån arbete, från göromål. Till äktenskap l.*, oförhindrad att ingå äktenskap. *Göra sig l. ifrån göromål. Lös och l.*, se *Lös*. *Ett l-t och otvunget skick*, fritt och otvunget. *En l. stil*, lätt, flytande. *L-t sinne*, fritt ifrån bekymmer. — b) Fri från arbete, göromål, sysselsättning. Både om person och sak. *Kom i morgon; jag är då l. Göra sig l. L-a stunder. Hafva inlet*

LEDIG, a. 2. (af *Led*, III, A, 1) Egentl.: som går lätt och otvunget i ledgången, ledfogningen, lederna. 1) Som rör sig med lätthet, böjlig, smidig. *Denna öfning har gjort honom l. i kroppen. Göra en häst l. i kroppen. Hafva en l. gång. L-a rörelser.* (Fig.) *En l. tunga*, god talemåta. — 2) (fig.) a) Fri från tvång, hinder, band; ej bunden, otvungen, obehindrad, lätt. Säges både om person och sak. *Vara l. ifrån arbete, från göromål. Till äktenskap l.*, oförhindrad att ingå äktenskap. *Göra sig l. ifrån göromål. Lös och l.*, se *Lös*. *Ett l-t och otvunget skick*, fritt och otvunget. *En l. stil*, lätt, flytande. *L-t sinne*, fritt ifrån bekymmer. — b) Fri från arbete, göromål, sysselsättning. Både om person och sak. *Kom i morgon; jag är då l. Göra sig l. L-a stunder. Hafva inlet*

LEDIG, a. 2. (af *Led*, III, A, 1) Egentl.: som går lätt och otvunget i ledgången, ledfogningen, lederna. 1) Som rör sig med lätthet, böjlig, smidig. *Denna öfning har gjort honom l. i kroppen. Göra en häst l. i kroppen. Hafva en l. gång. L-a rörelser.* (Fig.) *En l. tunga*, god talemåta. — 2) (fig.) a) Fri från tvång, hinder, band; ej bunden, otvungen, obehindrad, lätt. Säges både om person och sak. *Vara l. ifrån arbete, från göromål. Till äktenskap l.*, oförhindrad att ingå äktenskap. *Göra sig l. ifrån göromål. Lös och l.*, se *Lös*. *Ett l-t och otvunget skick*, fritt och otvunget. *En l. stil*, lätt, flytande. *L-t sinne*, fritt ifrån bekymmer. — b) Fri från arbete, göromål, sysselsättning. Både om person och sak. *Kom i morgon; jag är då l. Göra sig l. L-a stunder. Hafva inlet*

LEDIG, a. 2. (af *Led*, III, A, 1) Egentl.: som går lätt och otvunget i ledgången, ledfogningen, lederna. 1) Som rör sig med lätthet, böjlig, smidig. *Denna öfning har gjort honom l. i kroppen. Göra en häst l. i kroppen. Hafva en l. gång. L-a rörelser.* (Fig.) *En l. tunga*, god talemåta. — 2) (fig.) a) Fri från tvång, hinder, band; ej bunden, otvungen, obehindrad, lätt. Säges både om person och sak. *Vara l. ifrån arbete, från göromål. Till äktenskap l.*, oförhindrad att ingå äktenskap. *Göra sig l. ifrån göromål. Lös och l.*, se *Lös*. *Ett l-t och otvunget skick*, fritt och otvunget. *En l. stil*, lätt, flytande. *L-t sinne*, fritt ifrån bekymmer. — b) Fri från arbete, göromål, sysselsättning. Både om person och sak. *Kom i morgon; jag är då l. Göra sig l. L-a stunder. Hafva inlet*

LEDIG, a. 2. (af *Led*, III, A, 1) Egentl.: som går lätt och otvunget i ledgången, ledfogningen, lederna. 1) Som rör sig med lätthet, böjlig, smidig. *Denna öfning har gjort honom l. i kroppen. Göra en häst l. i kroppen. Hafva en l. gång. L-a rörelser.* (Fig.) *En l. tunga*, god talemåta. — 2) (fig.) a) Fri från tvång, hinder, band; ej bunden, otvungen, obehindrad, lätt. Säges både om person och sak. *Vara l. ifrån arbete, från göromål. Till äktenskap l.*, oförhindrad att ingå äktenskap. *Göra sig l. ifrån göromål. Lös och l.*, se *Lös*. *Ett l-t och otvunget skick*, fritt och otvunget. *En l. stil*, lätt, flytande. *L-t sinne*, fritt ifrån bekymmer. — b) Fri från arbete, göromål, sysselsättning. Både om person och sak. *Kom i morgon; jag är då l. Göra sig l. L-a stunder. Hafva inlet*

LEDIG, a. 2. (af *Led*, III, A, 1) Egentl.: som går lätt och otvunget i ledgången, ledfogningen, lederna. 1) Som rör sig med lätthet, böjlig, smidig. *Denna öfning har gjort honom l. i kroppen. Göra en häst l. i kroppen. Hafva en l. gång. L-a rörelser.* (Fig.) *En l. tunga*, god talemåta. — 2) (fig.) a) Fri från tvång, hinder, band; ej bunden, otvungen, obehindrad, lätt. Säges både om person och sak. *Vara l. ifrån arbete, från göromål. Till äktenskap l.*, oförhindrad att ingå äktenskap. *Göra sig l. ifrån göromål. Lös och l.*, se *Lös*. *Ett l-t och otvunget skick*, fritt och otvunget. *En l. stil*, lätt, flytande. *L-t sinne*, fritt ifrån bekymmer. — b) Fri från arbete, göromål, sysselsättning. Både om person och sak. *Kom i morgon; jag är då l. Göra sig l. L-a stunder. Hafva inlet*

LEDIG, a. 2. (af *Led*, III, A, 1) Egentl.: som går lätt och otvunget i ledgången, ledfogningen, lederna. 1) Som rör sig med lätthet, böjlig, smidig. *Denna öfning har gjort honom l. i kroppen. Göra en häst l. i kroppen. Hafva en l. gång. L-a rörelser.* (Fig.) *En l. tunga*, god talemåta. — 2) (fig.) a) Fri från tvång, hinder, band; ej

l-t ögonblick. Jag får snart en hel vecka l. — Syn. Arbetsfri. — c) (om sak) Oupptagen. obesatt. Huset står l-t, är ej utbyrd. L. syssla. Läta en syssla stå l. Ett rum på förslaget är l-t. Hans hus är aldrig l-t för främmande.

LEDIGHET, f. 3. 1) Lätthet i rörelser. *Hafva mycken l. i armen. Gå, röra sig med mycken l. — Syn. Bøjlighet, Smidighet. — 2) (fig.) a) Otvungenhet. Lätthet. Tala med mycken l. Stilens l., tankarnes framställning i ett lättfattligt och naturligt sammanhang. — b) Frihet ifrån något, hvar till man är eller varit förbunden. *L. ifrån arbete, göromål. Taga sig l. ifrån en syssla. — c) Frihet ifrån arbete, från sysselsättning eller tjenstutövning. Hafva l., god l. Jag har ingen l. dertill, har för göromål ej tid dertill. — d) Förhållandet, att tjänst, syssla o. s. v. är obesatt. En syssla l. Professoratets l. — e) Ledig tjänst, syssla. Så snart någon l. yppar sig. Det fins för närvarande ingen l. Vid första l., så snart någon syssla blir ledig.**

LEDIGT, adv. Med ledighet; utan tvång, fritt, otvungen. *Röra armen l. Maskin, nyckel, som går l. Klädning, som sitter l. Tala ett språk l. Föra sig l. och med behag.*

LEDKNUT, m. 2. Knut vid leder på halm- och grässtrån, m. m.

LEDKNUTEN, a. 2. neutr. — et. Se *Rachitisk*.

LEDKNYTNING, f. 2. Se *Engelska sjukan* (under *Engelsk*).

LEDNING, f. 2. (af *Leda*, II) Bøjning af en led.

LEDNING, f. 2. (af *Leda*, III) 1) Se *Ledande*, n. — 2) (fig.) Förestånderskap, styrelse. *Affärens, arbetets l. är anförtrodd åt honom. — 3) Något, som leder: kedja af efter hvarandra gradvis följande ting. Mest i sammansättningar, t. ex.: Vattnledning, Tonledning, Tankeledning.*

LEDS, ledds, se *Ledas*.

LEDSAGA, ledsaga o. ledsaga, v. a. 1. 1) Följa såsom sällskap på väg. *L. en vän till hans bostad. — Syn. Följa, Åtfölja. — 2) (fig.) Skydda. Gud l-ge honom! — Led sagande, n. 2. o. Led sagning, f. 2.*

LEDSAGARE, m. 3. -GARINNA ell. -GERSKA, f. 1. En, som ledsagar.

LEDSAM, leddsamm, a. 2. (af *Led*, IV) 1) Som förorsakar ledsnad. *En l. bok. Ett l-t sällskap. L-ma människor. En l. ort. Der är mycket l-t, finnes intet nöje. Hafva l-t, känna ledsnad, finna tiden lång. Ni får der mycket l-t. — Syn. Tråkig, Långrandig, Långtråkig. — 2) Som innebär ledsamhet, förorsakar obehag, förtret, bekymmer, sorg; obehaglig, förtrettlig. *En l. händelse. Det kan hafva l-ma följder. Det är l-t, all jag ej får se er. — Syn. Se Bedröflig.**

LEDSAMHET, f. 3. Hvad som förorsakar ledsnad; ledsam händelse, omständighet; ledsam, obehaglig följd, känsla; obehagligt intryck. *Ingen är fri för l-er. Adraga sig l-er. Han har haft många l-er deraf. — Syn. Se Förtrettlighet, Obehag.*

LEDSEN, leddsenn a. 2. neutr. — et. (af *Led*, IV) 1) Som känner leda vid något. *Vara l. vid något. L. vid ett arbete. Jag är l. att höra det längre. Göra någon l. vid en sak. Han har gjort mig alldeles l. vid honom. — Syn. Led. — 2) Som känner ledsnad, obehag, bedröf-*

velse. Vara l. Du är så l. i dag; hvad går åt dig? Vara, blifva l. öfver något. Jag är l. öfver hans motgång. Jag är just l. öfver att det skulle hända. Jag är l., att du så tyder mina ord. Göra någon l. Det gör mig l. att höra sådant. — Syn. Se Bedröfvad, Försvifvad.

LEDSJUKA, f. sing. Sjukdom, som har sitt säte i lederna.

LEDSMÖR, n. sing. (anat.) En egen vätska, som håller synovialhinnan fuktig.

LEDSNA, leddsna, v. n. 1. Blifva ledsnad; känna ledsnad. *Här l-r jag att vara. L. vid något. Jag l-r vid att skriva.*

LEDSNAD, leddsnaad, m. sing. 1) Känsla af olust genom saknad af hvad som kan lifva sinnet. *Mången känner l. i ensamheten, andra åter i sällskap. Fördriva l-en. — 2) Lindrigare känsla af bedröfvelse. Jag hör med l., att ni kommit för sent. Det är med l. jag måste tillkännagifva, att... — Syn. Se Bedröfvelse.*

LEDSNUT, m. 2. Tvåvingad insekt, en tum lång, svart; med gula hålten, hornartad, vinkelformig sugman och kniplång i stjerten. *Conops aculeata.*

LEDSSTJERNA, f. 1. Ledande stjerna. Har egentl. afseende på de tre vise mäns stjärna, som omtalas i bibeln; men brukas vanligtvis i fig. mening.

LEDSTYF, a. 2. Styf i lederna. *L. häst.*

LEDSTYFHET, f. 3. Styfhet i lederna. *Kallas äfv. Fång.*

LEDSTÅNG, f. 3. pl. — stänger. Stång att hålla i, för att leda sig vid, t. ex. i trappor.

LEDSVAMP, m. sing. Ett slags svampaktigt, mer eller mindre smärtsam ledsvalst.

LEDSVEN, m. 3. pl. — svenner. Se *Ledare*, 1.

LEDTRÅD, m. 2. 1) Tråd, hvarmed man leder sig fram, t. ex. genom en irrgång. — 2) Tråd, hvarmed man leder en docka.

LEDUNG, lädning, f. sing. (i fornspråket) Härnadslag till sjö; äfv. den utrustning och krigsgård, som härtill fördrades.

LEDUNGSLAMA, lädningsslama, f. sing. (ford.) Skatt, som utgjordes de år, då inga härtåg företogs.

LEDVATTEN, n. 3. Se *Ledsör*.

LEDVIS, adv. I led; uppställd i led. *De stodo l. Marschera l.*

LEDVRINDNING, f. 2. En lems vridning ur led.

LEDVÄRK, m. sing. Värk i lederna.

LEDVÄXT, f. 3. Utväxt, knöl, som har sitt säte i någon led.

LEENDE, n. 4. Handlingen, då man ler. *Ett ljufv, väntligt, hänsfullt l.*

LEFFELAND, leffl-ännad, f. 3. pl. — änder. En art af Andsläktet, omkring 20 tum lång, med spadlikt utvidgad näbb. *Anas clypeata.*

LEFNAD, m. 3. 1) Loppet af en människas lif från början till slut. *Hans l. var en ständigt vevald af fröjd och smärta. Aldrig i min l. hörde jag maken. — Syn. Lif, Lefnadslopp, Lefnadsbana. — 2) En människas sätt att lifva, isynn. i moraliskt afseende. *En exemplarisk, dygdig, lastfull, brottslig l. För en ordentlig l. Med den l. han för, kan hans egendom ej räcka länge. — Syn. Lif, Lefnadsätt, Lefnadsvandel. — Ss. L-sbana, -sheskrifning, -sglädje, -shistoria, -shändelse, -stopp, -stugn, -slycka, -småt, -snjutning, -stro, -söde.**

LEFNADSAFTON, m. 2. pl. — aftnar. (Fig.) Ålderdomen.

LEFNADSDRÖM, m. 2. pl. — mar. (Fig.) Hvad någon ofta tänker på och önskar sig såsom den högsta lycka här i lifvet.

LEFNADSFRIK, a. 2. (i högre stil) Som finner njutning i lifvet, ej är ledsnad dervid.

LEFNADSKLOKHET, f. sing. Förstånd att i allt inrätta sitt lif ändamålsenligt.

LEFNADSLUST, f. sing. Håg att lifva.

LEFNADSLUSTIG, a. 2. Som gläder sig åt lifvet, finner glädje deri.

LEFNADSMORGON, m. sing. (fig.) Lifvets början: barndom och ungdom.

LEFNADSMÅL, n. 3. 1) Lifvets slut. — 2) (fig.) Målet för ens önskingar, förhoppningar, sträfvan den här i lifvet.

LEFNADSORDNING, f. 2. Antagen ordning för ens lefnadsätt.

LEFNADSRÆGEL, f. pl. — reglor. Regel, som någon i sitt lefnadsätt följer.

LEFNADSSKIFTE, n. 4. Vexling i en människas lif, i afseende på lycka och olycka.

LEFNADSSÄTT, n. 3. Sätt att inrätta sitt lif, att tillbringa lifvet. *Ett klokt, förnuftigt, ordentligt l.*

LEFNADSTID, m. 3. Den tid, hvarunder någon lever. *Carl XII:s l.*

LEFNADSTRÅD, f. 2. Se *Lifstråd*.

LEFNADSVANA, f. 1. Viss riktning af känslor och böjelser, gemenligen bestämd af uppfostran, umgänge, yrke, o. s. v.

LEFNADSVANDEL, m. sing. En människas lefnadsätt i sedligt hänseende. *Brukas mest i kyrklig stil.*

LEFNADSVANDRING, f. 2. (fig.) Lefnad.

LEFNADSVETT, n. sing. Erfarenhet och vana att rätt skicka sig i det finare umgänget.

LEFNADSVISHET, f. sing. Det slags vishet, som röjer sig i sättet att lifva förnuftslenligt.

LEFNADSÄR, n. 3. Är af en viss persons lefnad. *Han dog i sitt 65:te l.*

LEFRÄ SIG, v. r. 1. ell. LEFRAS, v. d. 1. Blifva lefrig. *Bloden l-r sig. — L-d, part. pass. L. blod.*

LEFVA, v. n. o. a. 2. Impf. *Lefde*. Imper. *Lef!* Sup. *Lefat* och *Lest*. 1) Vara i lif, hafva lif. *L. hundra år. L-ver han ännu? Nej, han l-ver ej mer.* (Ordstälve) *L. medan man l-ver, och dö en dag dess förr, förkorta lifvet genom njutningar och nöjen. L-ve konungen! Gud förlåne konungen ett långt och lyckligt lif! Så sant Gud l-ver!* uttryck, hvarigenom något högtidligt bedyras. *L. efter någon, öfverleva honom. De, som l. efter oss, våra efterkommande. L. upp, se Upplifva. L. ut, se Öfverleva. Han har l-t ut sin tid, är vid slutet af sin lefnadsbana. — 2) Säges med afseende på lefnadsätt, lefnadssöden, lefnadsvandel, lycka, o. s. v. *L. lycklig och nöjd. L. ensligt, indraget, i ro. L. som man läver. Som han l-t, så dog han, hans dödsätt motsvarade hans lefnadsvandel. L. ett nytt lif, föra ett nytt, helt och hållet olika lefnadsätt. Veta att l-t, hafva lefnadsvett eller lefnadskloket. L. väl, njuta god och riklig föda. Lef väl! lef lyckligt! farväl! L. väl ell. l. väl ihop, lifva i god samsja (säges isynn. om äkta makar). L. väl med sina grannar, väl samsjas med dem. L. illa, njuta knapp och dålig föda. L. illa tillsammans ell. blott illa, illa förlikas, samsjas. L. stort, som en stor herre, som för-**

II.

nämt folk. L. fort, i nöjen och njutningar, som förkorta lifvet. L. smått, måttligt och försakande, hvarigenom lifvet sparas; äfv. snått. L. för någon, öftra sitt lif åt ens lycka. Han l-ver blott för de sina, för att göra dem lyckliga. L. blott för sitt kall, tänka på eller beakta sig med ingenting annat. L. i hoppet att... hysa den förhoppning att... L. i laster, i löjliga, i öfverflöd. L. med, vara med i sällskapslifvet. — 3) Halva sitt uppehälle. L. af skidfrukter, af sin förmögenhet, af räntor, af almosor. Ha att l. af, tillräcklig förmögenhet att deraf hafva sitt uppehälle. Han har intet att l. af. L. på sin egen pung, på andras bekostnad, på någons nåd. Man måste l. ell. något hvar måste l., man måste något förtjena, för att hafva födan. L. och låta l., vara mån om egen fördel och derjemte unna andra förtjenst. — Syn. Subsistera. — 4) Bo, vistas. Han lefde och dog i Petersburg. Der är bättre att l. L. för sig sjelf, ej umgås med någon. L. på landet, på sina gods.

LEFVANDE, n. sing. Varande i lif. *Brukas nästan endast i uttrycket: Mått af l. — Adj. 1. (egentl. part. pres. af Lefva) 1) Som har lif, är i lif. En l. kropp, varelse. Ett l. väsende. Öfverlemnna någon l. eller död i rättvisans händer. Jag vet ej, om han är l. eller död. Blifva l. bränd. Göra någon åter l. Vid l. Gud! så sant Gud lever! (Bibl.) Och han inbläste en l. ande i hans näsa, gaf honom lif och ande. — 2) (fig.) a) Liflig. L. hopp, förtröstan. L. tro, som bär frukt i goda gerningar. L. kunskap, fruktgifvande, som bringar nytta, gagn. Se äfv. *Anda, 2. h. — b) L. växt*, i hvars kärl safter cirkulera. *L. häck*, bestående af lefvande träd eller buskar. *L. vatten*, rinnande. *L. kalk*, se *Osläckt kalk* (under *Kalk*). (Sjöt.) *Vara l.*, säges om segel, då de slå, fladdra. (Fys.) *L. kraft*, uppväckt, sätt i verksamhet. *L. språk*, som ännu talas (i motsats till *Dödt språk*). — Substantivt säges: *Allt l.*, alla lefvande varelser. *L. och döda*, människor, som äro i lifvet och som döda äro.*

LEFVER, m. 2. pl. *lefrar*. 1) a) (hos människor) En stor och tung inelva, som bereder gallan, belägen till största delen på högra sidan af kroppen, tätt under mellangärdet, och fäst dervid med ett par starka band; till färgen blåbrun och delad i tre olika stora likar. *Sjukdom i l-en. — b) Motsvarande kroppsdels hos djur. L. af boskapsdjur brukas till korf. — 2) Se *Blod-lefver. — Ss. L-bräck, -inflammation, -sjuk, -sjuka, -sjukdom.**

LEFVERANS, LEFVERANT, se *Leverans, Leverant*.

LEFVERERA, m. fl., se *Leverera*, m. fl.

LEFVERBRÄND, m. sing. (med.) Inflammation i lefvern.

LEFVERBRUN, a. 2. Af samma bruna färg, som lefver har.

LEFVERFLÄCK, m. 2. Lefverbrun fläck på huden.

LEFVERFÄRG, m. sing. Lefverbrun färg. — *Lefverfärgad*, a. 2.

LEFVERGÅNG, m. 2. (anat.) Den kanal, der alla gallgångarne förena sig, och som förer gallan ur lefvern in i tolstumstarmen.

LEFVERKIS, m. sing. (mineral.) Ett slags förening af jern med svafvel.

LEFVERKORF, m. 2. pl. — *korfvar*. Korf, tillredd med lefver (bem. 1, a).

LEFVERMASK, m. 2. Ett slags intestinalmask, $\frac{1}{2}$ tum lång, platt, oval, i lefveren på får. *Fasciola hepatica*.

LEFVERMOSSA, f. 1. (bot.) *Lefvermossor*, en afdelning af mossorna. *Musci hepatici*.

LEFVERNE, løyärne, n. sing. 1) Lefnadslopp, lefnadsvandel. Brukas numera mest i kyrklig stil. *Föra ett gudaktigt l.* — *Syn.* Se *Lefnad*. — 2) (pop. o. fam.) Larm, buller, gny. *Det är ett fastigt l. Hvad är här för l?* — *Syn.* Se *Oväsende*. — *Ss.* *L-sbeskrifning, -historia, -slopp*.

LEFVERRIM, n. pl. 3. Tvåradiga, skämtsamma rim, af hvilka första raden alltid börjar med: *Af gådda lefvern är och ej af någon* —, hvarvid nämnes ett djur eller något annat, mot hvilket följande rad måste rimmas.

LEFVERSLAG, n. sing. Se *Lefverkis*.

LEFVERSTEN, m. 2. Benämning på vissa till släktet carbonater hörande mineralier, af lefverbrun färg, och hufvudsakligen bestående af kol-syrad kalk.

LEFVERTRAN, m. sing. Tran, som kokas ur lefver samt inellvof af stockfisk, kabeljo och torsk.

LEGA, löga, f. 1. 1) Se *Hyra*, 1. Brukas i dagligt tal mest, då fråga är om tillfällig tjänst af en person för någon kortare eller längre tid, t. ex. då man leger en soldat, en arbetare, eller äfr. vid betingning af skjuts eller körsla. — *Syn.* *Legoaftal*, *Hyra*. — 2) Den öfverenskomna betalningen för legd persons arbete eller tjänstebitråde, för skjuts eller körsla, o. s. v. *En soldats, en arbetares l. L-n för en häst. Taga l. som soldat, låta värfva sig.* — Bildar sammansättningarna *Arbetslega*, *Skjutslega*. [Leja.]

LEGA, läja, v. a. 2. Impf. *Legde* (läjda). Sup. *Legt* (läjt). Genom legoaftal betinga sig en persons tillfälliga tjänst eller arbetsbiträde, nyttjandet af ett lastdragande djur, o. s. v. *L-n någon som bevaringskarl i sitt ställe. L. arbetare. L. hästar, ocar, o. s. v. L. út, genom legoaftal borttinga.* [Leja.]

LEGAL, -äl, a. 2. (lat. *Legalis*) Laglig, laglikmätig.

LEGALISERA, v. a. 1. Gifva laga kraft, stadfästelse. — *Legaliserande*, n. 4. o. *Legalisering*, f. 2.

LEGALITET, -ett, f. 3. Laglighet, laga kraft, lagghilhet.

LEGAT, -ät, n. 3. o. 8. (lat. *Legatum*) Gåfva, stiftelse genom testamente.

LEGAT, -ät, m. 3. (lat. *Legatus*) 1) (hos de forna Romarne) a) Proconsuls eller Proprators biträde i embetet. — b) En öfverbefälhavares närmaste man i befälet. — 2) (nu) a) Ståthållare i Kyrkostaten. — b) Påfligt sändebud.

LEGATION, -ischön, f. 3. 1) Beskickning från en regering till en annan. — 2) Alla vid en beskickning anställda personer. — 3) Distrikt i Kyrkostaten, styrdt af en legat.

LEGATIONSRAÐ, -ischön, n. 3. Titel, som stundom tillägges en legations-sekretreare.

LEGATIONSSEKRETERARE, m. 3. Sekretreare vid en beskickning. [— secr —]

LEGD, läjd, f. 3. Tillstånd för en dömd eller anklagd person, att utan friktion för häktning, få begifva sig till en viss ort och der uppehålla sig under viss uppgifven tid. Betydde ursprungligen säkerhet, som, enligt de gamla lagarna, en dräpare ägde, när han inställdes sig vid tinget. [Lejd.]

LEGDEBREF, läjdebrev, n. 3. Kongl. tillstånds-resolution för anklagd, som vistas utomlands, att få återvända hem under ransakningen. [Lejdebref.]

LEGEND, lejännnd, m. 3. (lat. *Legenda*, pl: hvad som bör läsas) 1) (i katolska kyrkan) Berättelse om ett helgons underbara öden och underverk. — b) (fig.) Saga, dikt. — 2) Omskrift på ett mynt.

LEGERA, leschëra, v. a. 1. Se *Beskicka*.

LEGERING, leschëring, f. 2. Se *Beskickning*.

LEGION, legión, m. 3. 1) Truppsafdelning hos Romarne, i början 3000 man och 500 ryttare, men sedan efterhand ökad ända till 6000 man. — 2) (fig.) Skara, här.

LEGISLATIV, legislativ, a. 2. Lagstiftande; till lagstiftningen hörande eller som derå har afseende. [— tif.]

LEGISLATUR, legislatúr, f. 3. Lagstiftande församling eller makt.

LEGITIM, leschitim, a. 2. Laglig; rättmätig, rättsenlig; äkta. *L. konung. L. arvinge.*

LEGITIMATION, leschitimatschön, f. 3. Handlingen, då man legitimerar.

LEGITIMERA, leschitimëra, v. a. 1. 1) Förklara laglig, rättmätig. — 2) Berättiga till. — 3) Gifva äkta barn äkta barns rättighet. — *L. sig, v. r.* Adagalläga sin behörighet eller riktigheten af gjord uppgift angående sin behörighet. — *Legitimëring*, f. 2.

LEGITIMIST, leschitimist, m. 3. Anhängare af ett politiskt parti, som endast erkänner den regent för laglig, hvilken har ärfvlig rätt till regeringen.

LEGITIMITET, leschitimitet, f. 3. 1) Laglighet, lagenlighet, rättmätighet. — 2) Äkta börd. — 3) En regents rättmätighet i kraft af ärfvlig rättighet.

LEGNING, läjning, f. 2. Handlingen, då man leger.

LEGOAFTAL, n. 3. Se *Lega*, 1.

LEGOFOLK, n. 3. Legdt folk.

LEGOHJON, n. 3. En, som arbetar för dagspenning.

LEGORNEKT, m. 2. Legd, besoldad krigsman.

LEGOSTÄMMA, f. 1. (lagt.) Öfverenskommen tid för hyra ell. arrende. *Köp bryter L.*

LEGUAN, --än, m. 3. Amerikansk ödla, 2 till 3 fot lång, marmorerad med gult och grönt. *Iguana tuberculata*.

LEJA, se *Lega*.

LEJD, se *Legd*.

LEJDARE, m. 3. (skepp.) 1) Ett tåg, på hvilket något vandrar med en kaus eller litor. — 2) Tågstege.

LEJON, n. 3. 1) Allmänt bekant djur af Kattsläktet, för sin styrka kalladt: Djurens konung. *Felis Leo. Modig som ett l.* — 2) (fig.) Hjeltemodig man. — 3) (astr.) *L-öt*, ett af tecken i Djurkretsen. — 4) Se *Delfin*, 2. — *Ss.* *L-hona, -hud, -hufvud, -jagt, -kraft, -klo, -mërg, -styrka, -tass, -unge, -vaktare*.

LEJONGAP, n. 3. 1) Ett lejons gap. — 2) Blomväxten *Antirrhinum majus*.

LEJONHJERTA, n. 4. 1) Hjerta af ett lejon. — 2) (fig.) a) Hjeltemodigt hjerta, hjeltemod. — b) Hjeltemodig man.

LEJONINNA, f. 1. Lejonhona.

LEJONKULA, f. 1. Kula, der ett lejon har sitt bo.

LEJONMAN, --mán, m. 2. Man på ett lejon.

LEJONMOD, n. sing. (fig.) Hjeltemod.

LEJONORDEN, m. sing. En häjersk riddarorden.

LEJONRAM, m. 2. Ett lejons framben.

LEJONRIDDARE, m. 3. Medlem af en tysk riddarförening under medeltiden, hvars ändamål var att hindra fejder och inbördes strid.

LEJONSVANS, m. 2. 1) Svans af ett lejon. — 2) (bot.) Se *Bonässla*.

LEJONTAND, f. 3. pl. — *tänder*. 1) Tand af ett lejon. — 2) (bot.) Gul värblomma, med ihålig, trind stängel, utan blad, allmän vid vägar. *Leontodon Taraxacum*. Kallas äfv *Maskros, Kavaljersparoll, Smörblomster, Munkhufvud, Skallnacke, Äggblomster, Mjölktistel, Hajtand*.

LEJST, m. sing. (veter.) Böld vid karleden på hästar.

LEK, m. 2. 1) (i fornspråket) a) Kropps- eller vapenöfning för nöje och till förvärfvande af de färdigheter, som ansågos tillhöra en friborn man och kämpe. Deraf *Bardalek, Svärdslek, Kämpalek, Täffingslek, m. fl.* — b) Snilleöfning för nöje, sällskapligt tidsfördrif. *Skaldskap, musik, dans och spel räknades fordom till l-ar.* — Bildar sammansättningarna *Vitterlek, Ordlek.* — c) Benämning på de nöjen och tidsfördrif, som vid offerfester, högtider och gästbud anställdes. Deraf *Jullek*. — 2) (nu) a) Benämning på vissa i det sällskapliga umgänget, isynnerhet på landet, ännu brukliga nöjen och tidsfördrif, kallade *Folklekar, Sällskapslekar*, och hvilka till en del äro lemmingar af de forna Offer- och Jullekarna. *Göra l-ar*, roa sig med dylika tidsfördrif. (Talesätt) *Det går som en l, ganska lätt.* (Fig.) *Börja l-en*, börja ett företag, ett förhafvande. *Gifva sig med i l-en*, inlåta sig i en sak. *Hålla ut med l-en*, ihärdigt fortsätta något, hvori man inlåtit sig. *Det blir en ful l*, kommer att slutas illa. *Få se, huru den l-en lyktas*, hvad ända den saken tar. *Sluta, medan l-en är bäst*, innan man blir ledsen, mätt på nöjet, njutningen. (Ordspr.) *Den, som ger sig i l, måste l. tåla*, då man inlåter sig i ett företag eller förhafvande, får man bära följderna deraf. — Bildar en mängd sammansättningar, såsom *Härmeleken, Gissleken, m. fl.* — b) Tidsfördrif, hvarmed barn roa sig, då de efterhärna lifvets allvarsamma sysselsättningar eller de äldres nöjen. *Barnens l-ar*. — Har sammansättningen *Barnlek*. — c) Se *Kägellek, Kortlek*. — 3) (fig.) a) Skämt, narri, ras. *Göra något på l. Det var bara l, icke allvar.* — b) Ganska lätt sak. *Det är för honom en l.* — 4) Sages om fiskars och vissa fåglars samling vid parningstiden. Betyder äfv. sjelfva stället, der de äro samlade. Deraf sammansättningarna *Fisk-, Braxen-, Orr-, Tjäderlek, m. fl.* — *Ss.* *L-dag, -stund, -timme*.

LEKA, v. n. o. a. 2. 1) Roa sig med lek. *Barnen l.* (I fråga om folk- och sällskapslekar sages: *Göra lekar.*) *L. en rolig l. L. blindbock, kurra gömma, gästeleken. L. jul*, roa sig med jullekar. *L. bört*, med lek och tidsfördrif förspilla. *L. med*, roa sig med ell. åt, gycla, drifva gäck med, t. ex.: *L. med sin docka, med sina syskon; ha något att l. med*, att roa sig med; *akta dig att l. med honom*, han är ej att l. med, tål ej narri; *det är icke att l. med*, är farligt, fordrar mycken försigtighet. *L. med ord, med löften*, lofva, utan afsigt att hålla. — 2) (om fiskar och vissa slags fåglar) Para sig.

Fisken, orren, tjadern l-ar. — 3) (fig.) Förefalla som en lek. *Allt l-ar för honom*, roar honom, väcker hans åtrå. *Det l-ar honom i hägen*, tänder hans begär. *Hans håg l-ar derpå*, han åtrår det lifligt. — 4) Röra sig hastigt och ofbrutet fram och åter med en dallrande rörelse. *Yattnet l-ar på brädden. Mänkenet l-ar i vallnet. Solen l-ar på väggen.*

LEKA, f. 1. 1) Liten pjäs, som qvickt rör sig af och an, t. ex. en Väderleka eller det röda klädet på en fiskkrok. — 2) (jäg.) Jernögla på hundkoppel och ankgrimmor, rörlig omkring en axel med hufvud.

LEKAMEN, lekämänn, m. sing. indef. (I gamla språket *Likamar*, af *Lik*, kött, kropp, och *Hamar*, skapnad, form, gestalt.) En människas kropp. Nyttjas numera nästan endast i det kyrkliga språket. *Christi l.*

LEKÄMLIG, lekämligg, a. 2. Kroppslig. Brukas i kyrklig stil. *I l. måtto*, kroppsligen. — *Lekämligen*, adv.

LEKANDE, n. 3. Tidsfördrif, då man leker.

LEKARE, m. 3. 1) (i äldre språket) Musikant. — 2) (skepp.) Se *Hvirvelhake*. — 3) Se *Kägla*, 2.

LEKAREBANA, f. 1. Se *Kägelbana*, 2.

LEKATT, lekatt ell. lékatt, c. 1. (nat. hist.) En art *Vespa*, rödgul på ryggen och hvit under buken om sommaren. *Mustela Erminea*. Jfr. *Hermelin*.

LEKBOLL, m. 2. Egentl.: boll, som begagnas vid bollkastning. Brukas numera endast fig. om den, som är ett föremål för en annans nycker. Sages äfv. i samma mening om sak. *Vara en l. för någons nycker, lyktans l. En l. för vind och våg.* — *Syn.* *Kastboll*.

LEKBRODER, m. 3. pl. — *bröder*. Gosse, med hvilken en annan ofta leker. I motsvarande mening sages äfv. *Leksyster*.

LEKDOCKA, f. 1. 1) Docka till leksak för små flickor. — 2) (fig. fam.) Qvinnu, flicka, som endast tänker på att roa sig, eller endast tjenar till en persons nöje. — *Syn.* *Rodocka*.

LEKDON, n. 3. Se *Leksak*.

LEKFULL, a. 2. Som gerna leker, rasar.

LEKKAMRAT, m. 3. En, som deltagar i en annans lekar.

LEKMAN, m. 3. pl. — *män*. (af lat. *Laicus*) Person, som icke tillhör det andliga ståndet.

LEKPLATS, m. 3. Ställe, der man fordom anställde lekar (hem. 1, a).

LEKSAK, f. 3. 1) Hvad som tjenar barn att leka med. — 2) (fig. fam.) a) Barnslig, dåraktig förlustelse, hvarmed en äldre person gerna roar sig. *All lägga patience af hennes l.* — b) Någonting, som lätt låter sig göra. *Det är för honom en l. att diktera två bref på en gång.*

LEKSTÄLLE, n. 4. 1) Ställe, der barn brukar leka. — 2) Ställe, der fisk eller fågel vanligtvis leker.

LEKSYSTER, f. 2. pl. — *systrar*. Se *Lekbroder*.

LEKT (läckt), se *Läkt*.

LEKTID, m. 3. 1) Tid, bestämd för barn att leka på. — 2) Tid på året, då fisk eller fågel plägar leka.

LEKTION, läktschön, f. 3. (lat. *Lectio*) 1) Undervisning, som betalas timvis. *Gifva l-n. Taga l-ar af någon i rita.* — 2) (fig.) Tillrättavisning, lexa. — 3) Läsart. — *Ss.* *L-stimma*. [Lectiön.]

LEKTIONSBIJETT, läktschönbilljett, m. 3.

Biljett, som lemnas af en elev, för hvarje lektion, till rättelse vid betalningen. [Lect.—.]

LEKTIONS KATALOG, läcktschönskatalög, m. 3. Lista, utvisande de särskilda timmarna för universitetslärarens föreläsningar, jemte uppgift af de ämnen, som föreläsa.

LEKTÖR, läcktör, m. 3. (uttalas i pl. — löftr.) Ordinarie lärare vid ett gymnasium. [Lektor.]

LEKTUR, läcktyr, f. 3. (fr. *Lecture*) Hvad som begagnas till läsning. *En underhållande L. Vara utan l.* [Lektör.]

LEKVALL, m. 2. Se *Lekplats*.

LEKVERK, n. 3. 1) Se *Leksak*, 1. o. 2. b. — 2) (fig.) Sak, så fint arbetad, eller så bräcklig och tunn, att den ej kan användas till nytta, utan att snart gå sönder.

LEM, m. 2. pl. *lemmar*. (i fornspråket *Limbr*, egentl. gren) 1) Hvarje af de yttre kroppsdelarna, i motsats till hufvudet och bälen. *Lemmarne utgöras af armarna och benen. Darra i alla l-mar. Han kan icke röra en l. Frisk och färdig i alla l-mar.* — Bildar sammansättningerna Kroppslēm, Mänslēm. — 2) (fig.) Medlem, ledamot. *En l. i Christi församling.*

LEMDRYG, a. 2. (mindre brukl.) Se *Groflēmmad*.

LEMLYTT, a. 1. Se *Lytt*.

LEMLÄSTA, v. a. 1. Slå någon ofärdig. — *Lēmlästade*, n. 4.

LEMLÖS, a. 2. Som fått en eller flera lem-mar stympade.

LEMMEL, m. 2. pl. *lemmar*. Djurslägte af Gossarne, liknande råttsläget, men med tjockare kropp, hårig svans och mycket små öron. Dit höra Åkersork, Vattensork och Fjälllemmel.

LEMNA, lämna ell. lämna, v. a. 1. (af forna verbat *Levoa*, som har samma bem.) 1) Låta vara kvar, öfrigt. *Hvar har ni l-t er dotter? L. hustru och barn efter sig, dö ifrån hustru och barn. Tjufsvarne hafva ej l-t honom något öfrigt. Han får, det jag l-r. L. andra långt efter sig, hinna långt framom dem (både egentl. o. fig.). L. ingenting framme, låta ingenting vara framme. L. efter sig, se *Efterlemnna*. L. qvår, åte, se *Qvarlemnna*, *Utelemnna*. L. någon åt sig sjelf, låta någon handla, döma, tänka, hjälpa sig på egen hand. — 2) Öfvergifva, fara ifrån, skilja sig ifrån. L. staden. Vid de orden l-de han henne. Låt oss l. detta ämne. L. mig i ro, i fred, låt mig vara i r., i f. L. någon i sticket, se *Stick*. — 3) Öfverlemnna, gifva. L. något i ens händer. *Han l-de mig en liten summa i testamente. L. en vara för godt köp. L. inträdesbiljett åt någon. L. någon full frihet att göra och låta. L. någon tillstånd, hjälp, biträde. L. rum, vika undan, gifva plats. (Fig.) Detta l-r rum för misstankar, ger anledning till m. Hans ord l-r oss ingen säkerhet. L. den omsorgen åt mig, låt det vara min omsorg. L. uppmärksamhet åt, gifva akt på, t. ex.: han l-de ingen uppmärksamhet åt dessa ord. Jag l-r det i Guds behag, må Gud här göra, som honom tackes. Jag l-r åt ert omdöme, huruvida..., ni må sjelf afgöra, huruvida... L. derhän, ej afgöra. Det vill jag l. derhän, låta vara osagdt. L. af, bort, ifrån sig, se *Alemnna*, *Bordlemnna*. L. in, åt, se *Inlemnna*, *Utelemnna*. — 4) Medgifva. Jag l-r, att så är. Man måste l., att... — L-d, part. pass. L. åt sig sjelf, utan annat sällskap, annan ledning, bjelp än sig sjelf. [Lämna.]**

LEMNANDE, n. 4. Handlingen, då man lemnar.

LEMNING, lämning o. lämning, f. 2. Hvad som blifvit lemnadt öfrigt. Brukas mest i plur. *L-en af en portion mat. L-arna efter en måltid. L-ar efter ett skepp, ett hus. L-arne efter ett helgon*, dess artefver, relikier. *Hennes ansigte har ännu någon l. af skönhet. Han har blott en lemning kvar af sitt forra välstånd.* — Syn. Rest, Qvarlevfa, Öfverlevfa, Artefva.

LEMON, **LEMONAD**, se *Limon*, *Limonad*.

LEN, a. 2. 1) Slät, fin och behaglig för fingret, för vidrörandet. *Det kännes l-t för fingret. L-t skinn, hull. L. hud. L-l, mjukt hår. L. skö, kram.* — 2) Snö, lindrig, mild. *L-t vidrörande. L. ton, röst. L. teckning*, ej hård.

LENA, v. a. 1. L. ell. l. *upp*, göra len, mjuk, kram. — V. n. L. ell. l. *upp*, blifva len, mjuk, kram. — V. impers. *Det l-r ell. det l-r på*, det är tövader. — *L-nde*, part. akt. Som l-r, uppmjukar. L. medel, omslag.

LENHET, f. 3. Egenskapen att vara len.

LENHYLLT, a. 1. Se *Finkhyllt*.

LENHÄRIG, a. 2. Som har lent hår.

LENKLÄDER, pl. 3. (gam.; af *Len*) Mjuka kläder, af ull eller silke.

LENPLÄSTER, n. 3. Lenande, uppmjukande plåster.

LENT, lent, adv. På ett lent sätt, sakta, lindrigt.

LENTO, l'nto, adv. (ital.; i musik) Långsamt.

LENVÄDER, n. 3. Se *Tövadder*.

LEOPARD, --ärd, m. 3. Rofdjur af kattsläktet, liknande tigern, 1½ fot hög, 5 fot lång, blekgul, med svarta fläckar; i Afrika. *Felis Leopardus*.

LEPRÖS, -ös, a. 2. (grek. *Lepra*, spetelska) Spetelsk, skorfvig.

LEPTOMETER, läpptåmēt'r, m. 2. pl. — *metrar*. (från grek.) Verktyg, som tjänar till att bestämma graden af finhet hos bomullsväf.

LER, n. ell. **LERA**, f. sing. En allmänt förekommande fin jordart, som torr och söndergnuggad kännes som mjöl emellan fingrarna, mjuk i bäddar icke långt under jordytan, hård i skifferberg, till färgen vanligen grå, blåaktig eller svart. Se f. 3. Blålera, Fetlera, Krukmakarlera, m. 3. En kruka, gjord af ler. *En stuga, byggd af ler och länghalm. Det hänger ihop som ler och länghalm, se *Hänga ihop*. — Ss. *Leraktig*, -aktighet, -art, -artad.*

LERA, v. a. 1. (mindre brukl.) Göra lerig.

LERBACK, m. 2. Redskap, som nyttjas vid sockerbruk.

LERBRUK, n. 3. Murbruk af ler.

LERBOTTEN, m. 2. pl. — *bottnar*. Se *Lermark*.

LERBRUNN, m. 2. Se *Lergrop*.

LERBRÅKA, f. 1. Se *Lerklubba*.

LERFORM, m. 2. Form af bränd lera, till formning.

LERGOLF, n. 3. Golf af stampad lera.

LERGROP, f. 2. Grop, der lera upptages.

LERIG, a. 2. 1) Som liknar, innehåller lera. — 2) Besmetad med lera.

LERJORD, f. sing. Den vetenskapliga benämningen på oxiden till metallen aluminium, Kallas äfv. Alunjord.

LERKA, se *Lirka*.

LERKLUBBA, f. 1. Ett slags klubba, hvarmed krukmakarlera sönderslås.

LERKNIF, m. 2. pl. — *knifvar*. Verktyg, hvarmed krukmakare skafva leran, för att rena den ifrån sten.

LERKOJA, f. 1. Kojas, byggd af ler och länghalm.

LERKRAN, m. 2. Se *Lergvarn*.

LERKRUKA, f. 1. Kruka, gjord af krukmakarlera.

LERKÄRL, n. 3. Kärl af krukmakarlera.

LERLAKE, m. 2. pl. — *lakar*. Lake, som vistas på djupet i sjön.

LERMERGEL, m. sing. Kalkhaltig lera.

LERMYLLA, f. sing. Jordmån, ungefär till hälften bestående af lera, till hälften af sand eller lösare jord.

LERPIPA, f. 1. Tobakspipa, gjord af piplera (hvit botus).

LERPOTTA, f. 1. Potta af krukmakarlera.

LERQVARN, f. 2. Maskin, hvarmed vid tegelbruk lermassan genomarbetas med sand.

LERSKIFFER, m. sing. Kiselsyrad lerjord, som bildar berg och hållar af svart färg, låter klyfva sig i skifvor, och brukas till taktäckning, räknetaflor, m. m.

LERSKÄLLE, n. 4. Sprucket lerkärl.

LERSKÖL, m. 2. (geol.) Tunt lager af lera mellan bergarter och gångar.

LERSLÅ, v. a. 3. (böjes som *Slå*) Rappa med lerbruk.

LERSTRÅD, m. 2. Messingstråd, hvarmed färdigsvarfvade krukmakararbeten skiljas ifrån skifvan.

LERTÄGT, f. 3. 1) Upptagande af ler ur jorden, till hvarjehanda behof. — 2) Rättighet dertill.

LERVÄGG, f. 2. Vägg af ler och länghalm.

LERVÄLLING, m. 2. 1) Ler, upplöst af vatten. — 2) Djup smuts på leriga vägar, liknande tjock välling.

LETA, v. n. 1. Söka, för att finna. *Man har l-t öfverallt, utan att finna det förlorade. L. efter*, söka efter, l. ex.: l. efter någon; l. efter ord, söka efter ord att uttrycka sina tankar; l. efter sanningen, forska efter den. L. fram, upp, åt, se *Framleta*, &c. — *Letande*, n. 4. o. *Letning*, f. 2.

LETARE, m. 3. En, som letar.

LETARGI, letarschi', f. 3. (från grek.) Sömn-sjuka; dvala, försöfnig. [Leth—.]

LETARGISK, letarschissk, a. 2. Sömn-sjuk; försöfadt.

LETBLOMSTER, n. 3. Se *Färggräs*, 2.

LETTERJERN, l'it'r-j'är'n, n. 3. (myntv.) Tvenne med refflor försedda jern, hvaremellan mynten rullas vid letteringen.

LETTERMASKIN, l'it'rmaschi'n, m. 3. (tekn.) Ett slags maskin, hvari lettertrissorna insätts vid gravering af mönstren på valsarna för kattungstryknings-maskiner. [— machin, — maschin.]

LETTERTRISSA, f. 1. (tekn.) Hvardera af de små trissor, medelst hvilka vid svarfning godssets yta prydes med åtskilliga intryck.

LETTERVERK, n. 3. (myntv.) Ett slags egen apparat, som användes, för att lettra mynt.

LETTRA, l'it'ra, v. a. 4. 1) (myntv.) Anbringa krusad rand på mynt. — 2) Vid svarfning pryda godssets yta med åtskilliga intryck. — *Lettering*, f. 2.

LEUTERATION, löjteratschön, f. 3. (jur.) Den åtgärd, hvarigenom efter lag ådömdt straff af domstolen förmildras.

LEUTERERA, löjterera, v. a. 1. (lagt.) Förmildra ådömdt straff. — *Leutering*, f. 2.

LEVANTEN, levant'n, m. sing. def. (ital. *Levante*, uppgången, öster) Östra kusten af Medelhafvet.

LEVANTIN, --i'n, m. o. n. 3. Ett slags sidentyg, ursprungl. kommet ifrån Levanten.

LEVANTISK, a. 2. Som tillhör, har afseende på, kommen ifrån Levanten.

LEVERANS, --ångs, m. 3. 1) Aflemning, försköffande af varor eller hvarjehanda förnödigheter på viss bestämd tid och till visst betingadt pris. — 2) Hvad som levereras. *En stor l. [Lefv —.]*

LEVERANSHANDEL, --rångsbänd'l, m. sing. Så besköffadt handel, då varan först sednare, på viss utsatt tid, skall levereras. [Lefv —.]

LEVERANT, --ännt, m. 3. eller

LEVERANTÖR, --anntör, m. 3. En, som emot visst betingadt pris åtager sig leveranser. [Lefv —.]

LEVERERA, v. a. 1. Lemna, aflemna. *L. varor, en beställning. L. säd. L. batalj*, hålla b. *L. in, åt, se *Inleverera*, *Utleverera*. — *Levererande*, n. 4. [Lefv —.]*

LEVERERING, f. 2. 1) Aflemning. — 2) Se *Leverans*, 2. [Lefv —.]

LEVERERINGSBEVIS, n. 3. Bevis, att något blifvit levereradt. [Lefv —.]

LEVERERINGSTID, m. 3. Tiden, då något bör levereras eller blifvit levereradt.

LEVIATAN, --ätann, m. sing. (hebr.) Krokodil.

LEVIT, -i't, m. 3. 1) (hos de forna Judarna) Benämning på medlemmarna utaf Levi stam, hvilka förrättade gudstjensten. — 2) (i katolska kyrkan) En prests biträde vid gudstjenstens förrättande.

LEVITISK, a. 2. Som tillhör eller har afseende på Leviterna.

LEVKOJA, l'ivk'ja, f. 1. (grek. *Leukoion*, hvit violblomma) En bekant trädgårdsväxt med ganska angenäm lukt. *Cheiranthus incanus*. [Löfkoja.]

LEXA, f. 1. (lat. *Lectio*) 1) Visst stycke i en bok, som en lärare gifver lärungen att inlära. *Gifva någon en l. Höra en l. i katekesen. Läs öfver, läs upp, kunna sin l.* — 2) (fig. sam.) Förmaning, tillrättavising, bannor, skrupens. *Jag gaf honom en dugtig l. Han har fått en dugtig l. [Läxa.]*

LEXA, v. a. 1. (sam.) L. *upp*, tillrättavisa, gifva bannor. — *Syn*. Skrupens, Skola upp, Hundfila, Gifva på mopsen. [Läxa.]

LEXIKALISK, a. 2. Som har formen af ordbok. *L. uppställning*. [Lexic —.]

LEXIKOGRAF, läxikagrät, m. 3. Ordboksskrifvare. [Lexicograph.]

LEXIKOGRAFI, läxikografi, f. 3. Ordboksskrifning. [Lexicographi.]

LEXIKOGRAFISK, a. 2. Som tillhör eller har afseende på ordboksskrifning. [Lexicographisk.]

LEXIKON, l'ixikån, n. pl. *lexika*. (lat. *Lexicon*) Ordbok.

LEYDNERFLASKA, f. 1. Se *Laddflaska*.

LEZETT, les'it, m. 3. Ett slags bakelse.

L'HOMBRE, se *Lomber*.

LJA, se *Lic*.

LIAN, --ån, f. 3. Benämning på åtskilliga amerikanska slingväxter.

LIBATION, --tschön, f. 3. (lat. *Libatio*) Drinkoffer.

LIBELL, -häll, m. 5. (ital. *Libellus*, liten skrift) 1) (jur.) Klagoskrift; vadelnaga. — 2) Smådeskrift. — 3) Se *Nivå*, 2. — 4) Trollslända.

LIBELLIST, libällist, m. 3. Smådeskribent.

LIBERAL, --äl, a. 2. 1) Frisinnad, frihets-älskande. — 2) Frikostig. — *Liberal*, adv.

LIBERALISM, ---l'issm, m. sing. Frisinnad tankesätt, tillgifvenhet för fria statsförfattningar.

LIBERALITET, ---ét, f. 3. 1) Frisinnighet. — 2) Frikostighet. — 3) Frihet ifrån allt småaktigt; godhet, ädelhet.

LIBERTIN, libärtin, m. 3. (fr.) 1) Liderlig människa. — 2) Fritänkare.

LIBRETTE, -brätt, m. 3. (ital. *Libretto*) Texten till en opera.

LIBSTICKA, f. 1. Örslägtet *Ligusticum*.

LICENS, lisäns, f. 3. (lat. *Licentia*) Frihet ifrån reglers tvång; självsvärd.

LICENT, -sänt, m. 5. (af lat. *Licentia*) Tullavgift för utgående varor.

LICENTIAT, lisäntsiat, m. 3. Den, som tagit högsta lärdomsgraden i någondera af teologiska, juridiska eller medicinska fakulteterna, och sålunda förvärfvat sig rättighet att promoveras till doktor.

LICHTKULA, l'ektkula, f. 1. (artil.) Kula, som kastas ur mörsare, för att upplysa ett fält. [Likt —.]

LIDA, v. a. o. n. 3. I. Impf. *Led*. 1) Erfara en mer eller mindre plägsam känsla genom yttre eller inre, medveten eller omedveten verknings. I denna mening mest neutralt. *L. af tandvärk, af någon inre åkomma, af kraftan. L. plågor, smärta. L. för någon, för sina brott. Han l-er mycket af sonens lastbara lefnadssätt.* — Syn. Smärtas, Pinas, Plågas. — 2) (aktivt) Utstå, undergå. *L. sitt straff. L. döden. L. nöd, brist, förföljelse, orätt, förlust, skada, skymf, smälek. L. hunger och törst. L. skeppsbrott.* — 3) (neutralt) Skadas, röna förlust, förlora. *Helsan l-er deraf. L. till sin heder.* — 4) (aktivt) Täla, fördraga. *Jag l-er ej den karlen. Han kan ej l. det.* — *L-nde*, part. pres. *Den l. delen. Jag blir dervid l-nde*, förlorar dervid. — *Liden*, part. pass. *Efter lidet straff. Efter lidet skeppsbrott. Lidna sorger.* Vara väl l., omyckt.

LIDA, v. n. 3. II. Impf. *Led*. (Ursprungl.: Gå, af *Led*, väg.) Framskrida. Såges i fråga om tid, arbeten och förhåfvanden. *Tiden l-er. Hvad l-er tiden? hvad l-er det? hvad är det för tid på dagen? hvad är klockan? Det l-er mot aftonen. När det led fram på vintern. Det l-er till våren, våren nalkas. Hvad det l-er, så är han fullvuxen, det dröjer ej länge, innan han är l. Hvad l-er det med ert arbete, er process? Arbetet l-er snart till slut. Det l-er ej stort, l-er ej undan, går långsamt. Det l-er för honom, går fort för honom att arbeta. Det l-er med honom, han har ej långt igen, lång tid att lösa på. — *L-nde*, part. pres. *Han har en l. gång, tar långa steg, när han går, så att det lider undan för honom. — Liden*, part. pret. *Det är långt l-et på dagen, på året, med arbetet.**

LIDANDE, n. 4. Tillståndet, då man lider; de känslor, intryck, man dervid erfår. *Vara van vid l. Christi l. L- l-uttrar ofta, men stundom ock förbittrar människan. Han har utstått många l-n.*

LIDELSE, f. 3. Se *Passion*.

LIDER, l'id'r, n. 3. (isl. *leidr*) Tak på stolpar eller pelare, antingen fristående eller lutadt emot väggen af ett hus, ofta äfven försedt med väggar af bräder, och begagnadt att derunder förvara hvarjehanda, till skydd emot regn, o. s. v., såsom t. ex. Vagnslider.

LIDERLIG, a. 2. 1) Som lever i liderlighet. *En l. människa. L. sälle, krabat. L-agnönn-folk.* — 2) Som tillbringas i liderlighet. *Ell l- lif.* — 3) Der liderlighet öfvas. *Ell l- ställe.*

Anm. Ordet härledes af somliga från det tyska *leiderlich*; af andra från *Luder*.

LIDERLIGHET, f. 3. 1) Oordentligt lefnadssätt, innefattande på en gång lättja, värdslöshet, orenlighet, fylleri, otukt, slöseri, m. m. — 2) (i inskränkt mening) Dryckenskap, otukt och spel; utsväfningar af alla slag. *Slå sig på, till l. Förfalla till l.*

LIDERLIGT, adv. På ett liderligt sätt, i liderlighet. *Lefva l.*

LIE, m. 2. pl. *liar*. (I poesi o. högre stil äfv. *Lia*, f.) Långt, smalt och krokigt eggjern, med i ena ändan fästadt långt skaft, och som begagnas till att slå gräs eller skära säd. (Fig.) *Dödens lia*, döden. — *Ss. Lieblad, -bryne, -hugg, -skaft, -smed, -smedja.*

LIEBRÄNNÄ, v. a. 2. Med lie slå allt för nära intill gräsvallen.

LIEORF, n. 3. (prov.) Skaftet på en lie.

LIERA, v. a. 1. (fr. *Lier*) Föreana. — *L sig*, v. r. Föreana sig, ingå förbindelse. — *L-d*, part. pass. Nära förbundnen, i nära förbindelse.

LIERYGG, m. 2. Upphöjdt streck emellan tvänne liesträngar, genom ovärdig slagning.

LIESLAG, n. 3. 1) Slag med en lie. — 2) Se *Liesträng*.

LIESTICKA, f. 1. Liten glatt träbit, hvarmed liar strykas, för att hvissa dem.

LIESTRÄNG, m. 2. Streck, sträng utåt en gräsvall, efter huggen af en lie.

LIEUTENANT, se *Löjtnant*.

LIEVARG, m. 2. (bot.) Se *Ledgräs*.

LIF, n. 3. I. A. 1) (i allmänhet) En andlig varelse eller organiserad kropps förmåga och tillstånd af verksamhet (medveten eller omedveten), till följe af en inre kraft (Lifskraft). *En andes, en människas l. Djurens, vädternas l. Vara vid l., i l-vel, lefva. Blifva vid l., fortfara att lefva. Hålla vid l. Komma till l., få l., lödas; komma till l., äfv. återå lifskrafterna efter en vanmakt, o. s. v. Åter få l., få nytt l., (fig.) äfv. återå håll, lust och mod. Bringa till lifs, återkalla till l-vel. Lefva med livet l. Straffa någon till l-vel, med lifvets förlust. Mista, förtveta l. och gods. Stå en efter l-vel. Gifva sitt l. Sätta l-vel till för någon. Våga l-vel. Slåss på l. och död, se *Död*. Strid på l. och död. Döma från l-vel. Bringa om l-vel. Taga l-vel af någon. Taga l-vel af sig. Fara för l-vel. Slippa undan med l-vel. Ledsen vid l-vel. L-vels uppehålle, nödortf. Det står icke för l-vel, är ingen fara för lifvet. Gifva l-vel åt, föda. De, som gifvit mig l-vel, mina föräldrar. Det går på l-vel, är lifssak. Anlagad till l-vel, för lifssak. Denna seger har kostat många l. I l. och död, se *Död*. De äro l. och själ, de förtrogaste vänner. (Fam. talesätt) För brinnande l-vel, af alla krafter, allt hvad män förmår, med brinnande lifver, t. ex.: *Springa undan, arbeta för b. l.* (Fig. fam.) *Han har många bröder i l-vel, många, som ej äro bättre än han.* — Ingår i flera sammansättningar, såsom:*

Ande, Människo-, Djur-, Växtlif, m. fl. — 2) Kraft att bibehålla lifvet. *Det är ännu mycket l. hos denna gubbe.* — 3) a) Loppet af en människas lif ifrån början till slut. *L-vels lopp, varaktighet. Det längsta l. L-vel är en strid från början. Här är l-vel, i detta l-vel.* (Fam.) *Aldrig i l-vel, aldrig i mitt l., aldrig.* — b) En betydlig del af detta lifvet. *Han har tillbragt sitt l. vid hovet. Han har blifvit krympling för hela sitt l.* — Syn. Se *Lefnad*. — c) Själens tillstånd efter döden. *Det tillkommande l-vel. I ett annat l. Det eviga l-vel, de lycksaliges tillstånd efter döden.* — 4) a) Sätt att tillbringa lifvet, lefnadssätt. *Föra ett muntert l. Lefva ett lyckligt, sällt, lugnt, uselt l. Föra ett exemplariskt l. Ängra sitt förfutna l. Ett verksamt, arbetsamt, lättjefullt l.* (Fig. fam.) *Göra någon l-vel surt, försäka honom mycken oro, förtret, många sorger, bekymmer.* — Bildar en mängd sammansättningar, såsom: *Landt-, Stads-, Fält-, Sjölif. Landmannalif, Munk-, Knektlif, m. fl.* — b) Andligt varelse-sätt. *Människans andliga l. L-vel i Christo.* (Bibl.) *Lifsens* (gam. genit.) *bok, se Bok. Lifsens träd, se Träd.* — Bildar sammansättningarna: *Själslif, Troslif, m. fl.* — 3) Samhällelig eller sällskaplig gemenskap människor emellan. *L-vel i ett land, en stad. L-vel i dessa kretsar är stelt och tvunget. Allmänna l-vel, det dagliga l-vel, människornas dagliga beröring med hvarandra.* — 6) (fig.) a) Rörlighet, Hållighet. *Det är mycket l. i denna tafs. Detta porträtt har mycket l. Det finnes intet l. i honom, i hans sätt, skick, väsen, tal, skrifter. Denna skådespelare saknar allt l. En still utan l. och värme.* — b) Säges om det, som utgör en människas högsta nöje, hvarmed hon högst gerna sysselsätter sig. *Jagt, spel och flickor, det är hans l. Denna rätt är mitt högsta l.* — c) Säges äfv. om det, som isynn. främjar och befordrar något. *Redlighet och förtroende äro handelns l.* — 7) (i moralilos.) Rätt att ej skadas till lif, lemmar eller helsa. — 8) *Lifvets blomna*, klängväxt med vackra purpurfärgade eller violetta blommor, af hvilka på hvarje stånd dagligen utsåris en och vissnar en annan. *Convolutus purpureus.* — B. 1) a) En människas kropp. *Blif mig ifrån l-vel. Kom mig icke in på l-vel.* — b) Bålen, stommen af en människokropp, isynn. midjan. *Fatta, taga någon om l-vel. Ha skärf om l-vel. Lång i l-vel. Smal om l-vel. Hålla l-vel rakt. Förfölja någon med värjan på l-vel. Få ett styng i l-vel. Veka l-vel, se *Vek*. — c) Afföring. *Hårt, löst l.*, då afföringen är hård, lös. *Öppet l.*, obehindrad stolgång. — d) Näring. *Taga till lifs*, förtära mat eller dryck, isynn. det sednare. *Få till lifs*, få förtäring. *Han har tagit, fått för mycket till lifs*, är berusad. — 2) a) Den del af en klädning, rock, som sitter om bröstet och veka lifvet. *Klädningsen, rocken är för lång, kort, smal i l-vel.* — b) Se *Snortif*. — 3) (byggn.k.) Medtersta delen af en kolonn eller af en piedestal. — *Lif* betyder i sammansättningar, utom de här anförda bemärkelser, äfven: a) Hvad som är för en furstes utestutande bruk, särskilt är för hans räkning, till hans tjänst, o. s. v. Sådana ord äro t. ex.: *Lifbarberare, -kirurg, -kock, -kusk, -skräddare, -skomakare, -tjenare, m. fl.* — b) Hvad någon företädesvis tycker om, t. ex.: *Lifdryck, -häst, -rätt, m. fl.* — *Ss. Liffarlig, -full, Lifslängd.**

LIFAKTIG, a. 2. Full af lif. — Syn. Se

Liflig. — *Lifaktighet*, f. 3. — *Lifaktigt*, adv.

LIFASSURANS, lifvassyrängs, f. 3. Se *Lif-försäkring*, f.

LIFBEVÄRING, f. 2. Benämning på Stockholms stads och läns beväring.

LIFBINDEL, m. 2. pl. — *bindlar*. Bindel, som sättes om underlifvet på barnsängsquin-nor, sedan efterbördens afgåt, för att gifva det stadga.

LIFDRABANT, --änt, m. 3. Benämning på de krigare, som tillföre utgjorde svenska konungarnes närmaste lifvakt, och af hvilka hvarje hade rang af löjtnant, under Carl XII:s tid af ryttmästare eller kapiten.

LIFDRAGON, --ön, m. 3. Dragon, tillhörig ett dragonregemente, för hvilket landets regent sjelf är chef. — *Ss. L-regemente.*

LIFEGEN, lifvögän, a. 2. neutr. — *et*. En, som personligen är en annans egendom.

LIFEGENSKAP, f. sing. En människas tillstånd, då hon personligen såsom egendom tillhör en annan.

LIFFANA, f. 1. Förmästa fanan i ett regemente.

LIFFÄRG, m. 3. 1) Köttrod färg. — 2) Färg, som någon mest tycker om.

LIFFÄRGAD, a. 2. Af köttrod färg.

LIFFÖRSÄKRING, f. 2. Fördrag, hvarigenom enskilt man eller bolag, emot en öfverenskommen, förut betalt afgift, förbinder sig att vid en viss uppgifven persons död utbetala en viss bestämd summa, hvilken tillfaller någon efterlevande, t. ex. maka eller barn. — *Ss. L-sanstalt, -ssällskap.*

LIFGARDE, lifvårde, n. 3. o. 4. Se *Lifvakt*, 1.

LIFGEDING, lifvårdning, n. 2. (t. *Leibgedinge*) Så kallades fordom det underhåll, som beviljades svenska enkedrottningar.

LIFGIFVANDE, a. 1. 1) Som alstrar, ger uppkomst åt lif. — 2) (fig.) Som väcker till verksamhet, ingor häg, lust, mod.

LIFGRENADIER, ---djär, m. 3. (i Sverige) Soldat, som tillhör antingen Lifregementets Grenadiercorps eller något af Lifgrenadier-regementena.

LIFGRENADIER-REGELENTE, ---djär, m. 3. o. 4. Benämning på tvänne infanteriregementen, hvilka båda äro förlagda i Östergötland.

LIFGÖRDEL, m. 2. pl. — *dlar*. Gördel att spädda om lifvet.

LIFHANK, m. 2. (pop.) Lifvet, lifskraften. Brukas alltid i bestämd form. *Så länge jag har l-ven kvar, så länge jag lever.*

LIFHINNA, f. 1. Se *Bukhinna*.

LIFHULT, n. 3. (skepp.) Den af däckspankorna, som är närmast vaterbordet.

LIFHUSAR, lifvhusar, m. 3. 1) Husar, tillhörande ett regemente, öfver hvilket landets regent sjelf förer befälet. — 2) Husar, som hos en furste, generalsperson eller öfverste gör tjenst om betjent. *Frederik II:s l.*

LIFJÄGARE, m. 3. En furstes förste jägare.

LIFKALF, m. 2. pl. — *halvvar*. Kalf, som lägges på.

LIFKJORTELE, m. 2. — *hjordlar*. (bibl.) Ett slags rock, som de fornjudiska presterne buro.

LIFKLÄDNING, f. 2. Klädning, som sitter tätt åt lifvet.

LIFKNEKT, m. 2. En furstes stalldräng.

LIFKOMPANI, livkåmpani, n. 3. Första kompaniet i ett regemente. [— compagnie.]
LIFLAKEJ, --kåj, m. 3. Förste lakej hos en furste.

LIFLIG, a. 2. 1) Full af lif, rörlighet, verksamhet. *En l. människa. L. ungdom. L-a ögon. L. känsla, inbillning. L. handel.* — 2) Som gör djupt intryck, kännes djupt. *En l. skildring, beskrifning. L-t nöje. L. erkänsla. L. nyfikenhet, åtrå, vänskap, fruktan, farhåga. L. sinnesörörelse. Denna anblick gjorde på honom ett l-t intryck. L. färg, mycket lysande. L. hy, frisk och röd.* — 3) Som sker med eftertryck. *Ett l-t anfall. L. kanonad. L-a förebräelser. Ett l-t samtal. En l. tvist.* — Syn. Se *Häftig*. — 4) *L. ed*, se *Ed*, 1.

LIFLIGEN, adv. Se *Lifligt*.

LIFLIGHET, f. 3. Egenskapen att vara liflig. *Ungdomens l. Handelns l. L-en af en skildring. Var öfvertygad om l-en af min erkänsla. Ett anfalls l. Ett tal utan l.*

LIFLIGT, adv. 1) På ett lifligt, levande sätt, med liflighet; djupt, innerligt. *L. föreställa sig något. L. skildra. L. på det lifligaste rörd.* — 2) *Häftigt. L. anfälla någon.*

LIFLÖS, a. 2. 1) Som saknar och ej kan äga lif. *Ett l-t ting.* — 2) Som förlorat lifvet. *Man fann konungens l-a kropp på slagfältet.* — 3) Som förlorat medvetandet: vaumäktig. *Han låg en lång stund l.* — 4) (fig.) a) Svätvande i lifsfara; ytterst rädd, förskräckt. *Man är l. för honom. Man är l. i den trappan. L. af fruktan, förskräckelse.* — Syn. *Andlös, Utom sig.* — b) Utan lif, eid, värma, känsla. *Ett l-t föredrag. En l. aktion.*

LIFLÖSHET, f. 3. Frånvaro, saknad af, brist på lif.

LIFMEDIKUS, livmedikuss, m. pl. — *medici*. En furstes läkare.

LIFMODER, f. sing. Kroppsdel hos qvinnan, hvilken är medelpunkten för fortplantningsredskapen. *Kallas äfv. Qved.*

LIFNÄRA, v. a. 2. Underhålla lifvet genom föda. *Dessa rötter l-rde honom en lång tid.* — *L. sig*, v. r. *L. sig med arbete.* — *Lif-närande*, n. 4. o. *Lif-närning*, f. 2.

LIF- OCH HUSTRUPPER, m. 3. pl. *Konungens l.* kallades fordom gardesregementena till häst och fot.

LIFPAGE, livpåsch, m. 3. Page hos en regerande furste, för dess personliga uppvaktning.

LIFREGEMENTE, livvresmäntie, n. 3. o. 4. Regimente, hvaröfver en regerande furste sjelf förer befälet.

LIFROCK, m. 2. Tätt åtsittande, kort rock, som endast betäcker lifvet.

LIFRÄNTA, f. 1. Lifstids inkomst af ett kapital, som ägaren lemnar staten, emot vilkor, att staten, så länge han lever, gifver honom en årlig ränta, högre än den vanliga, hvaremot kapitalet efter hans död helt och hållet tillfaller staten.

LIFSANDAR, lifsfändar, m. 2. pl. Lifskraft. *Ett medel, som stärker l-na. Hennes l. voro flydda.*

LIFSAFVINGE, m. 2. pl. — *arfvingar*. Barn. *Han lemnade inga l-gar efter sig.* Brukas i juridisk och mera värdad stil.

LIFSBALSAM, lifsbällsam, m. sing. En af de finaste aromatiska ämnen tillredd balsam, hriken brukas som stärkande medel.

LIFSBERGNING, f. 2. Se *Uppehålle*.

LIFSDAGAR, m. 2. pl. Lifstid. *I alla mina l.*, i all min tid.

LIFSELIXIR, lifselixir, n. 3. (med.) Elixir, som förmenas äga en allmän läkekraft i alla slags sjukdomar.

LIFSFARA, f. 1. Fara för lifvet. *Vara, sväfa i l. Rädda någon med egen l.*

LIFSFLÄKT, m. 3. (fig.) Fläkt af lif, d. v. s. helt litet, en smula lif.

LIFSFRUKT, m. 3. (fig.) Barn, lifsarfvinge; äfv. barn i moderlifvet.

LIFSFUNCTION, lifsfunctschön, f. 3. Se *Lifsförättning*.

LIFSFÄNGE, m. 2. pl. — *fångar*. Se *Lifs-tidsfänge*.

LIFSFRÖNÖDENHET, f. 3. (mest i plur) Se *Lifsmedel*.

LIFSFRÖRÄTTNING, f. 2. (fysiol.) Verkning af någon organ i en levande kropp.

LIFSKRAFT, f. 3. Den inre lifgifvande kraften i organiska kroppar.

LIFSKÄNSLA, f. 1. Den känsla af lif, som ett levande väsende har. *Den allmänna l-n*, som är för handen i alla med nerver försedda delar af kroppen.

LIFSLINJE, lifslinje, f. 3. En af linierna i en människas hand, af hvilken man inbillat sig kunna sluta till lifvets längd.

LIFSLUFT, m. sing. Benämning på syrgas, emedan den är tjenlig till lifvets underhåll.

LIFSMEDEL, n. 3. pl. Förnödenheter för lifvets uppehållande. *Förse med l.* — Syn. *Matvaror, Proviant, Lifsförnödenheter.*

LIFSNÖD, f. sing. Lifsfara. *I rätter l.*, i verklig lifsfara.

LIFSPRINCIP, lifsprängs-p, m. 5. Den inre grunden för en organiserad varelse lif.

LIFSPROCESS, lifsprössa, m. 3. En organiserad kropps tillväxt och underhåll.

LIFSPUNKT, m. 3. Embryo i ägg eller frö.

LIFSPUST, m. 2. Se *Lifsfläkt*.

LIFSQVADRON, lifskvadron, m. 3. Första skvadron i ett kavalleri-regemente.

LIFSSAFT, m. 3. Den i växter till deras näring ur jorden uppstigande saft.

LIFSSAK, f. 3. Brottmål, då fråga är om lifvets förlust för den anklagade.

LIFSSPILLAN, f. sing. indef. Förlust af människolif. — Syn. *Manspillan*.

LIFSSTRAFF, n. 3. Straff, som medför lifvets förlust.

LIFSTANDÄR, livstannödar, n. 3. Se *Liffana*.

LIFSTID, lifstid, o. lifstid, m. sing. Tiden för en människas lefnadslopp ifrån början till slut. *Aldrig i min l. Han har en l-s pension, en donation på l. Det har han godt af för hela l-en. I l-en kapiten. L-s arrende, förläning, fångelse*, för, på lifstiden.

LIFSTIDSFÄNGE, m. 2. pl. — *fångar*. En, som är dömd till fästningsstraff för lifstid.

LIFSTIDSRÄNTA, se *Lifränta*.

LIFSTRÅD, m. 2. (fig.) En människas lif.

LIFSTYCKE, n. 4. 1) Undertröja utan ärm, närmast kroppen, ofvann på linnat. — 2) Musikstycke, som någon isynnerhet tycker om.

LIFSUPPEHÅLLE, n. sing. Se *Uppehålle*.

LIFSVERKSAMHET, f. 3. Den inre verksamhet, som förefinnes i en levande kropp.

LIFSVÄRME, m. sing. Den inneboende värmen i en levande kropp, betingad af sjelfva lifsprincipen.

LIFTAG, livtag, n. 3. Tag om lifvet vid brottnig.

LIFTJENARE, m. 3. Tjenare, som företrädesvis har sin herres förtroende.

LIFTRUPPER, se *Lif- och Hustrupper*.

LIFTRÖJA, f. 1. Undertröja med ärm, ofvann på linnat.

LIFVA, v. a. 1. Gifva lif åt. Säges både egentl. o. fig. *L. en död kropp, materien, en bild.* (Fig.) *L. ens mod, hopp, förtröstan. L. någon till verksamhet.* — *Lifvande*, n. 4.

LIFVAKT, f. 3. Trupp, hvars bestämelse är att vaka öfver en regerande persons säkerhet.

— Syn. *Garde.* — S. m. *Soldat, knekt*, som tillhör en sådan trupp.

LIFVAPEN, n. 3. Skyddsvapen till kroppens betäckning.

LIGA, f. 1. (ital.) 1) Förbund emellan flera stater. — 2) (i dålig bem.) Memlig förbindelse mellan flera personer, för att genomdrifva någon plan.

LIGAMENT, --männat, n. 3. o. 5. (lat. *Ligamentum*) I anatomen. Benämning på mer eller mindre bandformiga membran, bestämda att hålla vissa kroppsdelar i fasta och orubbad lägen.

LIGATO, ligato, Italiensk musikterm. På ett sammanbindande eller släpande sätt.

LIGATUR, --är, f. 3. 1) Äderband, förband; förbindning. — 2) (i musik) Sammanbindning af flera toner.

LIGG, n. 3. (byggn.k.) Den liggande sidan af en sten.

LIGGA, v. n. 1. Impl. *Låg. Sup. Legat.* Part. pret. *Legad* (förekommer endast i sammansättningar) 1) (i allmänhet) Hafva ett vägrätt eller lutande, utsträckt läge på en yta. Säges om kroppar, hvilkas understöd faller nedanför tyngdpunkten. *L. i en säng, på soffan, på bara marken. L. på magen, på ryggen*, med magen, ryggen närmast intill den understödjande ytan. *Säcken l-er på golvet. Boken l-er på, under bordet.* (Talesätt) *Hans bord låg fullt af böcker, det låg fullt af böcker på hans bord. L. nere*, vara nedfallen; äfv. (fig.) vara i dåligt skick, t. ex.: *handeln ligger nere. L. omkull*, vara omkullfallen. *L. ned*, genom sin tyngd under liggandet hoptrycka. *L. på knä*, hafva ena eller begge knäna böjda, hvilande på marken, med kroppen för öfrigt i upprätt ställning. *Hönan l-er på ägg* ell. *blott ligger*, för att utkläcka ungar. *L. ut ägg*, ligga på ägg, tilldess ungarne blifva utkläckta. *L. ofvannpå*, äfv. (fig.) hafva öfverhand, företrädet, t. ex.: *han vill alltid i disputer l. ofvannpå. I samma mening säges äfv. L. öfver. L. under*, äfv. (fig.) vara underlägsen, t. ex.: *det partiet l-er under.* — 2) (om person) a) Hvila i säng, för att sova, i sjukdom, o. s. v. *L. till sängs* ell. *blott l.* *Han vill gerna l. väl. Man l-er illa på den gästgifvaregården. Han l-er redan*, har redan lagt sig till hvila. *L. sjuk*, vara sängliggande sjuk. *L. sig sär*, ligga så lång tid, att man får ligg-sår. *L. borta, ute*, sova öfver natten b., u. *L. ute*, äfv. sova under bar himmel. *L. hos, ihop med någon*, tillsammans med någon i samma säng. *L. ihjel*, döda genom qväsning under kroppens tyngd, medan man ligger, t. ex.: *L. ihjel ett barn.* (Bibl.) *L. när*, besöva. *L. ofvannpå* (om sjuka), ligga påklädd ofvannpå täcket. *L. åtsitts*, hvar för sig, ej tillsammans. — b) Hvila öfver natten, under resa, vandring. *L. hos någon. L. öfver natten* (ell. II.

blott l.) *på en gästgifvaregård.* — c) *Vistas*, uppehålla sig, vara, befinna sig. *L. i fäll, i kvarter, i garnison. L. vid akademien. L. på en gästgifvaregård och vänta på hästar. Han l-er på landet. L. jemt på krogen. L. kvar, ställa på ett ställe. Han l-er för Mantua, kamperar, är lägrad för M. Ligg derifrån, håll dig derifrån. Han l-er aldrig ifrån krogen, är aldrig derifrån. (Pop.) Ligg undan, ligg hän, gå ur vägen. Hon l-er jemt i fönstret. Hon l-er aldrig ur fönstret, är aldrig derifrån. Han l-er aldrig af hästen, rider ganska ofta. *L. inne*, hålla sig inne på sina rum. (Fig. fam.) *L. inne med någon*, hafva bemligt förstånd med honom. *De l. inne med hvarandra.* (Pop.) *L. jemt i arbetet*, arbeta tråget. — 3) (om sak) a) *Hafva läge, plats; vara belägen. Tunnan l-er ej, der den bör l.* *Linne, som l-er i blöt. Det l-er i skåpet. Skeppet l-er i hamnen. Ett berg låg framför oss. Staden l-er nära hafvet. Det stället l-er väl, läckit, illa. Byn l-er långt härifrån. Fönstret l-er åt gatan, mot söder. Mina rum l. för nordanvinden. Sida i en triangel, som l-er emot en vinkel. Vigter, som l. i hvarandra. Hans hus l-er näst intill mitt. Deras ägor l. om hvarandra. Flera byar l. rundt omkring. Huset l-er så till, att . . . Staden l-er väl, illa till för handel, är väl, illa belägen för h. *Hemmanet l-er väl till för honom*, har för honom ett passande läge. *Låta något l. framme, ute. Näten l. ute*, äro utlagda i sjön. *Ett jordlager, som l-er ofvannpå, öfver ett åhnat.* — b) *Hafva riktning åt ett visst håll. Vägen l-er till staden N. Om er väg l-er dit-åt. Vägen l-er till förbi, igenom byn. Vädret l-er ifrån land, ifrån söder, l-er på, åt land. Vädret, hafvet l-er på*, stället är utsatt för vädret, för vinden ifrån hafvet. *Solen l-er på*, stället ligger öppet för solskenet. *Regnet låg på fönstren.* — c) Förvaras orörd, osäid, oanvänd. *Låta frukt, varor l.* *Denna frukt tål ej att l. Låta sina penningar l.*, ej göra dem fruktbara. *L. af sig*, blifva sämre genom liggning; (fig.) genom brist på öfning glömta, hvad man lärt eller kunnat, mista färdighet i något, t. ex.: *Spannmål l-er af sig.* (Fig.) *Han har legat af sig i latinet. L. till sig*, förbättras genom liggning. — 4) (både om sak och person) *Slöjda sig*, hvila med sin tyngd på något. *Hela tyngden l-er på den pelaren. Bräderna l. på bjelkar. L. på armbågen. L. tungt på pennan*, trycka den med handen nog hårdt emot papperet. — 5) *Vara begraven. Här l-er N. N.* — 6) (om sjöar och floder) *Vara tillfrusen. Sjön, strömmen l-er.* — 7) *Vara lutad, luta sig. Säden l-er*, är nedslagen till marken af regn. *Ständigt l. öfver boken*, läsa alltjemt. — 8) (om fartyg) *L. ell. l. än*, hålla kurs. *Hur l-er fartyget? L. bi*, i storm blott föra de segel, som tjena att hålla förskippet till vinden. *L. till ankars*, vara ankrad. *L. under land*, tätt invid landet (ifrån sjösidan sedt). *L. under sjön*, emellan tvänne höga vågor. *L. på svaj*, för blott ett ankar. *L. vindrätt*, till ankars med vinden rätt för ifrån. *L. förbi, öfver en udde*, segla förbi den. *L. igenom ett sund*, passera derigenom (vid lovering). *Vi lågo åt land*, höllo åt l. *L. öfver*, ligga i en hamn öfver den bestämda tiden för varornas lastande och lossning. — 9) *L. ingår* äfv. i följande ordställningar och talesätt: *Låta ett arbete l.*, låta det hvila, hålla upp dermed. (Fam.) *L. jemt och läsa*, ständigt sysselsätta sig med läsning. *Det***

l-er makt uppå att..., är angeläget att... *Pengarna l. borta*, säges om ett kapital, nedlagt i ett företag, som ger ingen vinst eller först efter någon tid betalar sig. *Spellet l-er honom emot*, han har otur. *Det l-er beständigt för mig*, det återkommer alltjämt i tankarna, i minnet, i inbillningen. *Felet l-er ej hos honom*, det är ej hans fel. *Afgörandet l-er hos honom*, beror af honom. *Det l-er i öppen dag*, är uppenbart. *L. i process, i strid, i tvist, i delo med någon*, hafva process, tvist med någon. *L. hvarandra i häret, se Här, 2.* *L. en i örnen med något*, allt ständigt tala med honom om en sak, hvartill man vill övertala eller hvarom man vill övertaga honom. *Det ligger i naturen*, är en följd af naturens lagar. *Det l-er i människans natur*, tillhör den, är en följd, härrör deraf. *Hvari l-er orsaken?* hvad är orsaken? *Deri l-er det*, det är orsaken. *Häri l-er felet*, häri består felet. *Deri l-er svårigheten, hemligheten*, deruti består den. *Deri l-er alltsammans*, deraf beror, deruti består. *En konst l-er i alt...* består i alt... *L. om hjertat*, se *Hjerta, 2.* *L. en på halsen*, se *Hals, 1.* *Det nämnet lög mig beständigt på tungan*, återkom beständigt i mitt minne. *Det l-er något derunder*, se *Derunder, 1.* *L. under*, lyda under, t. ex.: *hemmanet l-er under Vapnö herrgård.* *L. efter, åt, öfver*, envist ansätta med böner, tiggerier, föreställningar, försök att övertala, intala, övertyga, o. s. v. *L. öfver någon med böner.* (Pop.) *L. åt sig*, se *Maka åt sig.* *L. öfver en med hugg och slag*, våldsamt behandla någon. — *L. n-de*, part. pres. *Ett på golvet l. papper.* *Skona en l. fiende.* (Adjektivt) *L. stil*, lutad. (Geol.) *L. bergart*, den, hvarpå en gång hvilat.

LIGGAMBULT, liggambull, m. 2. Ett slags städ hos kopparslagare.

LIGGANDE, n. 4. Varande, befintlighet i ett utsträckt läge. Jfr *Ligga*.

LIGGARE, m. 5. 1) (sjöt.) Stort vattenfat. — 2) (fabr.) Det bladet på en öfverskärare sax, som närmast ligger på klädet.

LIGGBUR, m. 2. Se *Häckbur*.

LIGGDAGS, adv. Tid att gå till sängs. *Det är l. — Syn.* Sängdags.

LIGGEDAG, m. 2. (sjöt.) *L-ar*, ett i certepartiet betingadt antal dagar för varornas lastande och lossande.

LIGGFASTHET, f. 5. (fys.) Stadigheten i en liggande kropps läge.

LIGG-GARN, n. 5. (jäg.) Garn ell. nät, som nedlägges i vattnet (till skilnad ifrån Resgarn).

LIGGHÖNA, f. 1. Höna, som ligger på ägg. **LIGGKÄRL**, n. 5. Se *Liggare*.

LIGGMILA, f. 1. Kolmilla, som har en liggande ställning (i motsats till Resmilla).

LIGGNING, f. 2. Se *Liggande*. *L. på ägg. — Ss.* *L-stid*.

LIGGPENNINGAR, m. 2. pl. (sjöt.) Viss i certepartiet fastställd ersättning för öfverliggedagar (se d. o.).

LIGGSTOCK, m. 2. En af de stockar, som utgöra grundvalen för en vattenbyggnad.

LIGGSTOL, m. 2. Ett slags stol, så inrättad, att dess nedre del kan utdragas och tjena till sängställe.

LIGGSTÄLLE, n. 4. 1) Ställe att ligga, hvila på. — 2) Ställe att ligga öfver natten på.

LIGGSÄR, n. 5. Sär, uppkommet af långvarigt liggande.

LIGGTID, m. 5. 1) Tid att gå till hvila. —

2) Tid, hvarunder något förvaras liggande, får hvila, lemnas ovidrörd. *L-en för frukt är ganska otika.* (Fig.) *Saken, förslaget måste ha sin l.*, bör hvila någon tid, för att moget öfvervägas. — 3) Den tid, hvarunder fåglar ligga på ägg. **LIGUSTER**, ligusstr, m. 2. Trädstämig växt med hvita blommor, i Sverige på ön Oroust, eljest i trädgårdar. **LIGUSTER-SPHINX**, ligusstr-sf-innx, m. 3. Ett slags fjäril, hvars larv lever på liguster, pil, ask, m. fl. **Sphinx Ligustri**.

LIG, n. 5. I. (skepp.) Tåg, hvarmed ett segel är kantadt.

LIG, n. 5. II. (Betydde ursprungligen: Kött, lefvande kropp.) 1) Död människokropp. *Blek som ett l.* *Han ser ut som ett l.* *Lukka l. Stå ell. ligga l.*, säges om en död person, som efter svepningen och öfre begravningen är utställd till åskådning för vänner och bekanta. *Följa l.*, gå med i procession vid ens likbegängelse. — 2) (boktr.) Vid sättning utelemdat ord eller mening. — Ss. *Likfärg, -färgad, -lukt*.

LIG, a. 2. III. 1) Som har nästan samma utseende, samma kroppsliga eller andliga egenskaper, som annan person eller sak. *Han är l. sin far* (kan sägas både i kroppsligt och andligt hänseende). *De äro hvarandra så l-a, som ett par bär.* *Den ena dagen är ej den andra l.* *Porträttet är l-t*, liknar den person, det skall föreställa. *Han är sig l.*, är sig ej mera l., är som han alltid varit, är ej mera som han förut varit. *Det är honom l-t*, efter hans vana, såsom han alltid brukar göra. *L. en klippa, emotstod han fiendens anfäll.* — 2) Af samma storlek, myckenhet, antal, värde. *Dela i l-a delar.* *Göra lotterna l-a.* — 3) Som är i samma tillstånd, belägenhet. *Alla böra vara l-a inför lagen.* *Döden gör alla l-a.* — 4) (pop. o. fam.) Lämplig, passande, tjenlig, trolig. *Det är inte l-t, att han det gör*, ej sannolikt, att... *Det var visst l-t, det!* det skall man sel. *Det vore mycket l-are, att...*, mycket bättre, tjenligare, att...

LIGA, adj. oböjl. I. 1) Se *Lik, 1. o. 2.* a) *Af l. utseende, form, beskaffenhet.* *Ett l. par.* *Förhållandet är l. L. med originalet.* — b) *De äro af l. storlek, l. ålder.* *Af l. bredd, vid l. höjd.* *Ett l. antal.* *L. valör, värde.* *Betala med l. mynt.* (fig.) vedergälla på samma sätt. I samma mening säges äfv.: *Betala l. med l.*, *betala med l. mått, gifva l. för l.* — 2) Af samma beskaffenhet med sig sjelf (utan jemförelse med andra). *Denna yta är öfverallt l.* *Han är alltid l. till sinnes, till halsa.* — 3) Likgiltig. *Det är mig l.*

LIKA, adv. II. 1) På lika sätt. *Tänka l. med någon.* *Straffa l. strängt.* *Lefva l. lyckligt.* *De äro mig l. kära.* *Det är mig l. kärt, likgiltigt.* *L. väl.* (Fig.) *De äro ej l.*, samfäs ej. — 2) I lika delar, i lika mått. *Uttrycker storhets-, myckenhets- och mängdförhållanden.* *Dela något l. mellan alla.* *Ärva, dela l. l. stor, hög, vid, bred.* *L. tunga, gamla.* *I många skäl.* *L. mycket, litet.* (Fam.) *Det gör mig l. mycket, det quillar mig l.*, är mig likgiltigt. *L. långt.* — 3) Uttrycker likhet i egenskaper. *De äro l. stora lättingar.* *De äro l. mogna.* *Hon är ännu l. vacker.* *L. beskaffad.* — *L. som, se Likasom.* — *L. så, se Likaså.*

LIKA, v. a. 1. III. (gam.) Tycka om, gilla. *Det kan jag inte l.* *Han l-de illa, att...*

LIKA, v. a. 1. IV. (sjöt.) Sätta lik på seglen.

LIKADAN, a. 2. Af lika, enahanda, samma

beskaffenhet. *Öfverallt l.* *Han är l. som han alltid varit.* *Det är ännu l-t med honom.* *De äro l-a.*

LIKAFULLT, -- föllt, adv. Det oaktadt, likväl, ändock, icke desto mindre. *Man förbjöd honom det, men l. gjorde han det.*

LIKALEDES, li'kalédäss, adv. 1) På samma sätt. *Gack du och gör l.* — *Syn.* Likaså, Sammalunda, Sammaledes, Äfvenså, Äfvenledes. — 2) Äfven, derjemte, dertill. *L. kommo sändebud från andra riken.*

LIKALYDANDE, li'kal'ydannde, a. 1. Som har lika lydelse, innehåll. *L. med originalet.* — Skrifves och uttalas äfv. *Lika lydande.*

LIKARE, m. 3. Modell af mått, mål eller vikt, hvarefter dessa böra rättas. Deraf sammansättningarna *L-mått, -vikt*.

LIKARE, a. kompar. af *Lik, Lika* och *Likt*. Såsom komparativ af *Lik, III, 4*, uttalas det gemmenligen: li'kare, t. ex.: *Det vore l. af honom, att han komme och både mig om förlåtelse.*

LIKARMAD, a. 2. (mek.) *L. häfstång*, som har lika långa armar.

LIKARTAD, a. 2. Af samma art, beskaffenhet. *En l. kropp består af l-e delar.* — *Syn.* Homögen.

LIKARTIGHET, f. 3. Egenskapen att vara likartad.

LIKASOM, se *Likasom*.

LIKAST, a. superl. af *Lik, Lika* och *Likt*. Såsom superlativ af *Lik, III, 4*, uttalas det vanligen: li'kast, t. ex.: *Det synes mig l. att dröja tills vidare.*

LIKASÅ, li'kaså', adv. På lika sätt, äfvenså. *Han blef ond och jag l.* — *Syn.* Se *Likaledes*.

Ann. Bör ej förblandas med *lika så*, i hvilket uttryck så ej har tonvikten, t. ex.: *Hon är l. så vacker som förr.* — I uttalet sammandrages *Likaså* ofta till *Likaså*.

LIKATÄNKANDE, a. 1. Som tänker lika med en annan.

LIKBEGÄNGELSE, f. 3. Den högtidliga ceremonien vid en afliden persons begravning. — *Syn.* Begravning.

LIKBENT, a. 1. *L. triangel*, som har två sidor lika stora.

LIKBESIGTNING, f. 2. Ett liks besigtning af läkare, vid laga ransakning om dödsorsaken.

LIKBJUDARE, m. 5. En, som bjuder till begravning.

LIKBÅR, f. 2. Bår, hvarpå likkistor ställas.

LIKBÄRARE, m. 5. En, som jemte flera andra bår ett lik till grafven.

LIKDAN, li'k dänn, se *Likadan*.

LIKDANAD, a. 2. Lika danad, beskaffad.

LIKE, m. 2. pl. *likar*. Den, som är lik en annan i egenskaper eller samhällsställning; kan mäta sig med en annan i börd, förmögenhet, förtjenster. *Umgås med sina l-ar.* *Hvar och en söker sin l.* *Han har få sina l-ar, har ej sin l.* öfverträffar de flesta, alla.

LIKFACKLA, f. 1. Fackla, som bäres vid en likbegängelse.

LIKFORMIG, a. 2. 1) Af lika form. *L-a figurer.* — 2) Lika till art, beskaffenhet, innehåll, skriftsätt. *L. stil.* — *Likformighet*, f. 3.

LIKFORMIGT, adv. På lika sätt. *L. göra något.* — *L. med*, prep. Enligt, i öfverensstämmelse med.

LIKFULLT, likföllt ell. li'k föllt, se *Likafullt*.

LIKFÄRD, c. 5. Tåget af vagnar, då ett lik föres till grafven.

LIKFÖLJE, n. 4. Se *Likfärd, Likprocession*.

LIKGILTIG, a. 2. 1) (om sak) Som icke innehåller något skäl till företräde för det ena eller andra, vid ett besluts fattande. *Vallet emellan dessa tvorne saker är l-t.* *Det är l-t, hvilkedera man gör.* — 2) (både om sak och person) Som man icke bekymrar sig om, som icke väcker ens deltagande, intresse; af föga vikt, betydighet. *Det är mig l-t, hvad ni derom tänker.* *Denne man är honom fullkomligt l.* *Tala endast om l-a ämnen.* — 3) (om person) Som icke har mera böjelse för det ena än för det andra; som icke känner deltagande, intresse för, icke finner sig road, lifvad af något; icke känslig för kärlek. *Han förblir l. för allt hvad som passerar.* *L. för beröm, tadel.* *L. för världens nöjen, för kärlekens lockelser.* Man säger äfv.: *Ett l-t hjerta, sinne, en l. själ.*

LIKGILTIGHET, f. 3. Egenskapen att vara likgiltig (jfr d. o.). *Visa mycken l.*

LIKGILTIGT, adv. På ett likgiltigt sätt, med likgiltighet. *L. afhöra något.*

LIKGODT, li'k gå'tt, adv. Lika mycket, det är detsamma. *L., jag skall komma.* — Skrifves vanligare *Lika godt*.

LIKHET, f. 3. Egenskapen att vara lika. *De ha ingen l. med hvarandra.* *Han har alls ingen l. med fadren.* *Det är föga l. emellan honom och brodern.* *L. i sinne, lag, lynne, tänkesätt.* *L-en med originalet.* — *I l. med*, adverbialt talesätt. I enlighet, enligt, i öfverensstämmelse med. *I l. med hvad förut derom stadgad är.*

LIKHVALF, n. 5. Hvalf, der lik insätts och förvaras. — *Syn.* Katakomb.

LIKHÖRNIG, a. 2. *L-a figurer*, som hafva lika stora hörn. — *Likhörnighet*, f. 3.

LIKKISTA, f. 1. Enkom för ändamålet gjord kista, hvari ett lik lägges och begravnes. (Fig.) *Hylla på sin l.*, se *Hylla*.

LIKLIG, a. 2. (förråd.) 1) Lämplig, passande. *Ett l-t giftermål.* — 2) Sannolik, trolig. — *Liklighet*, f. 5. — *Likligen o. Likligt*, adv.

LIKLJUDANDE, a. 1. Som har lika ljud. *L. ord*, som vid uttalet ljuda lika.

LIKMASK, m. 2. (gam.) Frätande sår.

LIKMÄTIG, a. 2. (af *Lik* och *Mått*) *L. med*, öfverensstämmande med.

LIKMÄTIGHET, f. 3. Öfverensstämmelse, enlighet.

LIKMÄTIGT, adv. I enlighet, i öfverensstämmelse med. *L. förordningen af d. 6 April 1804.* — *Syn.* *Se Enligt*.

LIKNA, v. a. 1. 1) Vara lik. *Han l-r sin far.* *De l. hvarandra till karaktär och lynne.* *Sonen l-r ej fadren i förstånd*, är fadren i förstånd underlägsen. *Hans stil l-r mycket de gamles.* *Detta l-r en saga.* — 2) *L. vid*, jemföra med, förlitna vid. *Han l-de honom vid ett vilddjur.* — *L. sig, v. r.* Hafva ett visst utseende, vissa egenskaper, hvaraf man slutar till något blifvande. *Hon l-r sig att bli vacker.* *Det l-r sig till regn.* *Såden l-r sig vackert*, ser lofynde ut. *Det l-r sig väl, illa för honom*, utsigterna äro goda, dåliga för honom. *Som det l-r sig*, allt efter omständigheterna. — *Syn.* *Teckna sig*, *Se ut.* — *Likna*, d. n. 4.

LIKNELSE, f. 3. 1) a) Talfigur, hvarigenom

tvenne föremål jemföras, såsom i något afseende med hvarandra öfverensstämmande. — b) Se *Parabel*. *Tala i l-r*. *L-rna i evangelium*. — 2) Anledning, tecken (till). *Efter all l. Dertill är ej minsta l. Ingen l. till fröd.*

LIKNEELSEVIS, adv. På ett förliknande, jemförande sätt; genom liknelse. *L. framställa något.*

LIKNÄL, f. 2. Sömnål hos segelsömmare.

LIKNÄMD, f. 2. Se *Likhjudande*.

LIKNÖJD, li'knöjd, ell. li'k nöjd, adj. Lika nöjd, om något sker eller icke, huru det går med en sak. *Vara, visa sig l. Antaga ell. l-t utseende*. — *Syn.* Likgiltig.

LIKNÖJDHET, f. 3. Egenskap att vara liknöjd. *Med l. äse något*. — *Syn.* Likgiltighet.

LIKNÖJDT, adv. Med liknöjdhet. *L. betrakta något*. — *Syn.* Likgiltigt.

LIKPELL, m. 2. Se *Därkläde*.

LIKPREDIKAN, f. sing. indef. Predikan, som hålles vid en hög eller förnäm persons likbegängelse.

LIKPROCESS, li'kpross, m. 3. eller

LIKPROCESSION, li'kproschön, f. 3. Tåg af personer, som följa ett lik till grafven.

LIKPSALM, li'ksållm, m. 3. Psalm, passande att sjungas vid begrafningar.

LIKRINGNING, f. 2. Ringning i kyrkklockorna för lik. *Jfr. Själringning*.

LIKRUN, n. 3. Rum, hvarti ett lik visas för allmänheten.

LIKSIDIG, a. 2. (geom.) *L. figur*, som har lika stora sidor. — *Liksiddighet*, f. 3.

LIKSINNAD, a. 2. Af samma sinnelag eller tänkesätt. *Brukas äfv. substantivt, t. ex.: Alla med honom l-e.*

LIKSINNIG, a. 2. ell. **LIKSINT**, a. 1. Af samma sinnelag.

LIKSINNIGHET, f. 3. Likhet i sinnelag eller tänkesätt.

LIKSOM, li'ksåmm, ell. liksåmm, konj. Lika såsom. *L. han vore sjuk. L. han aldrig vetat det. Han l. alla andra. Han gjorde det l. af fruktan. Han l. hotar, tyckes nästan hota.*

LIKSPILT, a. 1. Som har lika fördel, hunnit lika långt i ett spel som en annan. *Vi äro l-a.*

LIKSTOL, m. 2. Afgift till pastor för hvarje person, som dörr.

LIKSTÅT, m. 2. Ståten vid en likbegängelse.

LIKSTÄLLIG, a. 2. 1) Se *Analog*. — 2) Se *Öfverensstämmande*.

LIKSTÄLLIGHET, f. 3. 1) Se *Analogi*. — 2) Se *Entighet*. *I l. med regeringens beslut.*

LIKSTÄLLIGT, adv. I likställighet, öfverensstämmelse med, enligt.

LIKSTÄMMIG, a. 2. 1) Som stämmer lika.

LIKSTÄMMIGHET, f. 3. 1) Sammanstämmning i ljud. — 2) Se *Öfverensstämmelse*. *I l. med.*

LIKSTÄMMIGT, adv. I likstämmighet, öfverensstämmelse med, enligt.

LIKSÅ, li'k så, se *Lika så* (under *Lika*).

LIKSÅ, likså, se *Likaså*.

LIKT, li'kt, adv. 1) På ett sätt, att likhet uppkommer; med likhet. *Måla l.* — 2) I likhet med, liksom. *Kackla l. en gås.*

LIKTA, li'kta, v. a. 1. (t. lichten) Afasta fartyg med liktare.

LIKTAL, n. 3. Tal, som hålles vid en begrafning, till minne af den döda.

LIKTARE, m. 3. (t. *Lichter*) Lastpräm eller mindre fartyg, som användes till fartygs aflastning.

LIKTIDIG, a. 2. 1) Som varar lika länge.

— 2) Se *Samtidig*. — *Liktiddighet*, f. 3.

LIKTIDIGT, adv. På samma tid. *Begge händelserna inträffade l.*

LIKTKULA, se *Lichtkula*.

LIKTORN, m. 2. (af *Lik*, ford. kött, och *Torn*, tagg) En vanligen genom tränga skodon uppkommen hårdnad ansvällning med dödkött, ganska ömtålig för tryckning och vid vissa årstider mycket smärtsam. *Operera l-ar*. *Skära l-ar*, med knif bortskära det yttre dödköttet på dem, hvarigenom de blifva lindrigare. — *Ss. L-sknif, -soperator*.

LIKTORNSPLÅSTER, n. 3. Plåster, tjenligt att lägga på liktornar, för att lindra eller fördrifva dem.

LIKTYDIG, a. 2. Af lika betydelse. *L-a ord*. — *Liktydighet*, f. 3.

LIKTÄCKE, n. 4. Täcke af svart kläde, som vid begrafningar bredes öfver likkistan eller likvagnen.

LIKVAGN, m. 2. Särskilt, svartklädd vagn, hvarpå likkistor föras vid begrafningar.

LIKVAKTARE, m. 3. — **VAKTERSKA**, f. 4. Person, som nattetid vakar hos ett lik.

LIKVINKLIG, a. 2. 1) Som har alla vinklarna lika stora. *En l. triangel*. — 2) Som har alla vinklarna lika stora med dem i en annan figur. *L-a trianglar*. — *Likvinklighet*, f. 3.

LIKVISST, likvisst, ell. li'kvisst, adv. Se *Likväl*.

LIKVÄL, li'kväl, adv. Det oaktadt, icke desto mindre. *Han är visst något hellefrad, men l. en god meniska*. — *Syn.* Likvisst, Likfullt, Emellertid, Dock, Ändock, Ändå, Icke desto mindre, I alla fall.

LİKÄLDRIG, a. 2. Se *Jemnäldrig*.

LIKÖR, -ör, m. 3. (fr. *Liqueur*) En fin och välsmaklig dryck, som beredes af sprit eller brännvin med tillsats af socker och hvarjehanda kryddämnen, med eller utan destillering.

LILIPUT, li'lippüt, m. 3. (fam. skämtv.) Ganska liten människa. Benämningen hämtad från Lilliputerna, ett diktadt småfolk i Gullivers Resor af Swift. — *Syn.* Pygmé.

LILJA, f. 1. Allmän benämning på örter med enkel stjekl, smala blad och lökartad rot. *Lilium*. *Hvit l.*, en art af denna familj, med glänsande hvita, väluktande, klocklika blommor. *L. candidum*. *Gul* ell. *Brändgul l.* med brandgula, inuti prickiga blommor. *L. bulbiferum*. — *Ss. Liljeartad, -blad, -formig, -hvit, -krona, -stängel*.

LILJEBÄRM, LILJEHALS, m. 2. (poet.) Liljevhit barm, hals.

LILJEKONVALJE, li'ljekonvällje, m. 3. 1) Örtslägte af Liljorna med enbladig, sexflikig blomkrona. *Convallaria*. — 2) Art af detta slägte med hvita, väluktande blommor och röda bär. *C. majalis*. Kallas äfv. Lillekvalje, Haröron; Gli-seblad, Majliljor.

LILJESTEN, m. 2. Se *Stenlilja*.

LILLE, LILLA, adj. def. sing. af *Liten*. *Den lille* (ell. *lilla*) *gossen*. *Den lilla flickan*. *Det lilla barnet*. *Hennes lilla barn*. Följer vid tilltal ofta efter sitt substantiv, t. ex.: *Pappa lilla! mamma lilla!* — *Lilla kriget*, se *Krig*.

— *Brukas ofta substantivt i alla tre genera. Den lilla* (gossen ell. flickan). *Vara nöjd med det lilla*. *Jag skall bidraga det lilla jag kan*.

LILLFINGER, n. 2. o. 3. pl. — *finger* o. — *finger*. Minsta fingret på handen.

LILLGAMMAL, a. 2. (fam.) Allt för allvarsam och småfornuftig för sin ålder. Sägdes om barn och ungdom.

LILLTÄ, f. 3. pl. — *tär*. Minsta tån på foten.

LILLTÄRNA, f. 1. Fågel af Tärnornas slägte, 9 tum lång, med gul näbb, rödgula ben, rygg och vingar perlfärgade, för öfrigt hvit. Sterna minuta.

LILLÄNDA, f. pl. — *ändar*. Lilla ändan af ett föremål (i motsats till Stordändan). *L-n af en stock*.

LIM, n. sing. Ett ur skinnlappar, ben, fiskar eller fiskinnäten, genom kokning med vatten utdraget och till torrhet bragt klabbigt ämne, som brukas att hopfoga särskilda stycken, isynna i snickarhandverket. *Fänga fåglar med l. Hopfoga med l.* — Se f. ö. *Drag-, Horn-, Fisk-, Snickarelim*, m. fl. — *Ss. L-aktig, -aktighet, -artad, -beredning, -kokare, -kokeri, -kokning, -sjudare, -sjuderi*.

LIMACIN, --sin, n. sing. (kem.) Ett eget ämne, som erhålles af sniglar.

LIMBLAD, n. 3. (bot.) Ett slägte af vattenalger. *Chatophora*.

LIMBORSTE, m. 2. pl. — *borstar*. Borste, som nyttjas vid limning.

LIMDRÄNKA, v. a. 2. Draga genom limvattnen. — *Syn.* Planera. — *Limdränkande*, n. 4. o. *Limdränkning*, f. 2.

LIMFERNISSA, f. 1. Lösning af lim i vatten.

LIMFOGNING, f. 2. Fogning medelst lim.

LIMFÄRG, m. 3. 1) Färg, rifven med limvatten. — 2) Färgämne, som lätt låter rifva sig med limvatten.

LIMGRUND, m. sing. Grundning med lim, vid förgyllning. *Anlägga med l.*

LIMITERA, v. a. 1. (lat. *Limitare*) Begränsa, inskränka, bestämma. — *Limitering*, f. 2.

LIMLAF, m. 2. pl. — *lafvar*. (bot.) Ett lafslägte. *Collema*.

LIMLUDD, n. sing. Ett slags svamp på gammal, uppkokad draglim. *Thamnidium*.

LIMMA, v. a. 1. 1) Hopfoga med lim. *L. fast, ihöp*. — 2) Öfverstryka med lim. — *Limmande*, n. 4.

LIMMIG, a. 2. 1) Bestruken, besudlad, nedsmord med lim. — 2) Liknande lim.

LIMNING, f. 2. 1) Handlingen, förfarandet, då man limmar. — 2) Fogning, tillvägabragt medelst lim. *Lossna, gå upp i l-en*.

LIMON, -ón, m. 3. (fr.) Ett slags citron. [Lemon.]

LIMONAD, --ád, m. 3. (fr. *Limonade*) Ett slags förfriskningsdryck af citronsaft, vatten och socker. [Lemonad.]

LIMONADPULVER, --ádpüllv'r, n. 3. Pulver, tillredt af socker och citronsaft, för att deraf vid behof göra limonad, genom upplösning i vatten.

LIMPA, f. 1. Bulle af med mjölk, smör och kryddor tillblandad deg.

LIMPANNA, f. 1. Panna, hvarti lim kokas.

LIMPLÅSTER, n. 3. (farm.) Ett stycke taft, på ena sidan bestruket med lim.

LIMSOCKER, n. sing. Socker, som erhålles af lim.

LIMSPÖ, n. 4. Med fågellim bestruket spö, att derpå fånga fåglar.

LIMSTEN, m. 2. Kalksten, som vid tackjernsblåsning tillsättes i beskickningen.

LIMSTÅNG, f. 3. pl. — *stänger*. (jäg.) Se *Limspö*. (Fig. fam.) *Löpa med l-en*, genom smicker och lissnande söka snarja någon; äfv. blifva narrad att löpa förgäfvat; göra sig onyttig möda.

LIMTVÄNG, n. 3. Snickarverktyg, hvarmed hopplimmade saker sammanhållas, tilldess limmet torkat.

LIMVATTEN, n. 3. Vatten, hvarti lim blifvit upplöst.

LIN, n. sing. 1) a) Allmänt bekant växt, som innehåller ett ibland de bästa ämnen till spånad och papper. *Linum*. Allmänaste arterna deraf äro: *Vanligt l.*, *L. usitatissimum*, och *Siberiskt l.*, *L. perenne*. — b) *Nyseländskt l.*, liljeväxt på Nya Zeland, hvars tagor likaledes begagnas till spånad och väfnad. *Phormium tenax*. — 2) De till spånad beredda tagorna af linplantan. — 3) *J. Maria l.*, se *Fågelört*, 2. — *Ss. L-beredning, -blomma, -blår, -garn, -handdel, -handlare, -häckla, -knippa, -knopp, -marknad, -odling, -plantering, -skäpta, -skötsel, -spånad, -stråka, -stängel, -såde, -totte*.

LINA, f. 1. (af *Lin*) Smäckert tåg. Se *Draglina*, *Logglin*, m. fl. *Draga ett fartyg med l.* *Låta en häst springa* ell. *löpa i l.*, låta honom för öfnings skull löpa i rund vid en lina, fästad vid hans hufvud, och den man håller i hand.

Dansa på l., se *Dansa*, 1. (Fig. fam.) *Visa sig på styfva l-n*, visa prof på sin färdighet; visa, hvad man duger till.

LINBRÅKA, f. 1. Redskap, hvarmed lin bräckas. Se *Bråka*, v. a.

LINBÄR, n. 3. Se *Lingon*.

LIND, f. 2. Ett bekant trädslag, med hvita väluktande blommor, och hvars inre bark är råämnet till bast. *Tilia europæa*. — *Ss. L-allé, -blad, -blomma, -kol, -löf, -skog, -träd*.

LINDA, f. sing. I Åkerjordens tillstånd, då den blifvit igenlagd. Sägdes äfven om obrukad jord. *Åkern ligger i l. Upptaga jord ur l.*, bruka och beså den.

LINDA, v. a. 1. II. 1) Med bindel, band, snöre o. s. v. omveckla. *L. vinrankor*. *L. ett brutet ben*. *L. ett barn*, omveckla det med lindan. *L. öf, i'n, öm*, se *Afinda*, &c. *L. öpp ett barn*, upveckla lindan, hvarti det är lindadt. — 2) Har äfv. det, hvarmed lindas, till objekt. *L. ett band om fingret*. *L. segelgarn på en rulle*. *L. en schal om, öfver magen*. *L. öf, ihöp, öm, öpp*, se *Afinda*, &c. — *Lindande*, n. 4.

LINDA, f. 1. III. (ursprungl. *Bindel, Gördel*) Lång, bred yllebindel, hvarti dibarn lindas. *Barnet ligger ännu i l. Upptaga ur l-n*. *Ligga i l.*, äfv. (fig.) vara aldeles utvecklad, i sin första början. *Vetenskaperna lågo då ännu i sin l.*

LINDANSÄRE, m. 3. — **SERSKA**, f. 1. En, som gör yrke af föreläsningar i konsten att dansa på lina.

LINDANSERI, n. 3. eller

LINDANSNING, f. 2. 1) Dansning på lina. — 2) Konsten att dansa på lina.

LINDARE, m. 3. Fisk af Cyprinsläget, 1 till 2 fot lång, ofvan mörkgrön, inunder hvit, med små skäggrådar. *Cyprinus Tinca*. Kallas äfv. *Sutare* och *Skomakare*.

LINDBAST, m. sing. Inre barken på lind, hvaraf förfärdigas täcken, mattor och rep. Kallas i allmänhet endast Bast.

LINDEBARN, n. 3. Barn, som ännu ligger i lina.

LINDING, m. 2. (gam.) Se *Puppa*.
LINDNING, f. 2. 1) Handlingen, då man lindar. — 2) Det, hvarmed något blifvit lindadt. *L-en har gått upp. Taga upp l-en.*

LINDODRA, lindöddra, f. 1. Ört med gula blommor, vanlig på linåkrar. *Alyssum* (*Myagrum*) *sativum*. Ses i Tyskland till oljepressning. Kallas äfv. *Därilin*, *Döra*, *Däde*, *Hörkäring*, *Vill-lin*.

LINDORM, m. 2. (t. *Lindworm*) Ett slags stor orm, lik Slungormen, men med 2 rader sköldar under svansen. I Ostindien och på dess öar, fordom äfv. i södra Europa. Griper ofta kalffvar och getter, någon gång äfv. människor. Python.

LINDRA, v. a. 1. Göra lindrigare. *L. plågorna, smärtan. L. ens sorg, bedröfvelse. En genödg, som l-r ens möda. — L. sig, v. r. o. L-s, v. d. Blifva lindrigare. Vårken börjar l. sig. — L. nde, part. akt. Brukas nästan aktivt i uttrycket: L. medel, tjenligt att lindra värk och plågor i sjukdomar. — Lindrande, n. 4.*

LINDRIG, a. 2. Icke svår, icke häftig, icke sträng. *L. hella, köld. L. vinter. L-t regn. L-are plåga. L. möda. Ett l-t sår. L-t straff. L-t ondt. L-t pris, icke högt. I-l-aremening, i mindre hård, sträng. — Syn. Se Mild.*

LINDRIGHET, f. 3. Egenskapen att vara lindrig. *L-en af ett straff. — Syn. Se Mildhet.*

LINDRING, f. 2. 1) Handlingen, då man lindrar. *Bönfalla om l. i ädömdt straff. — 2) Minskning i något ondt. Känna l. i plågorna. Detta medel har gifvit mig mycken l. — Syn. Se Mildring.*

LINDRIGT, adv. På ett lindrigt sätt, icke hårdt, icke strängt, icke svårt. *Slå l. Bestrafva l. Han strängt l. Vara l. sjuk. — Syn. Sakta, Mildt.*

LINEA, se *Linie*.

LINEAL, -- ät, m. 3. (af lat. *Linea*, linie) Jern, i kanten fullkomligt linierat skifva af trä eller metall, efter hvilken linier uppdragas.

LINEAMENTER, n. 3. pl. 1) Grunddrag; utkast. — 2) Ansichtsdrag.

LINEAR-PERSPEKTIV, -- ärpärspektiv, n. 3. o. 3. Den del af perspektiven, som handlar om sjelfva teckningen. Jfr. *Perspektiv*.

LINFRÖ, n. 4. 1) Frö af linplantan. — 2) (i sing. kollektivt) Samlad mängd af sådana frön, torkade. *Af l. pressas linolja.*

LINGODS, lingödds, n. sing. Smäcktert tåg-virke.

LINGON, n. 3. Det röda, sylriga bäret af Lingonriset. — *Se. I-krdm, -syll.*

LINGONBUSKE, m. 2. pl. — *buskar. Se Lingonris, 1.*

LINGONRIS, n. sing. 1) Den allmänna, lilla, greniga växt, hvars bär kallas Lingon. — 2) (kollektivt) Mängd af sådana växter på ett ställe. *Det fins mycket l. i den skogen.*

LINGONVATTEN, n. sing. Vatten, hvare lingonsylv blifvit iblandadt.

LINGONVED, m. sing. Se *Lingonris, 2.*

LINGUIST, lingvist, m. 5. (af lat. *Lingua*, språk) Språkkunnig, isynn. forskare i de nyare språken.

LINGUISTIK, lingvistik, f. sing. Det lärda studium af de nyare språken.

LINHÅR, n. sing. (fig.) Lingult hår.

LINE, linje, f. 3. pl. *linier*. 1) (i matematisk mening) En längd utan bredd. *En rad, krokig l. — 2) Rad, streck. Bygga flera hus i l. Sätta, ställa i l. De stodo alla i en l. Draga en l. på ett papper. — 3) (krigs.) En rad af trupper ell. skepp. *Trupperna stodo på två l-r. Arméen kamperade på två l-r. Skeppen lågo på två l-r. Skepp af l-n, se Linieskepp. — 4) Följd af slägtleder. Äfv. Slägtlinie. Nedstigande l.*, då lederna gå nedåt, ifrån far till son, o. s. v. *Uppstigande l.*, då de gå uppåt ifrån son till far, o. s. v. *Rätt ned-, uppstigande l.*, då slägtlederna räknas ifrån far till son, eller son till far, utan afvikelse åt sidolinier. Se f. 3. *Mans-, Qvinno-, Sidolinie. — 5) (såsom mått) 1/10 decimallinje. — 6) L-n, se Equator. Passera l-n*, segla fram öfver den trakt af hafvet, som ligger under eqvatorn. — 7) *Se Linietrupper. — L-r*, pl. (krigs.) Stricka utaf sammanhängande förskansningar.*

LINEIFORMIG, linjeförmig, a. 2. Ganska smal, lång och jemnbred.

LINIERA, linjera, v. a. o. n. 1. Uppdraga linier efter lineal; förse med linier. *L. notpapper, en räkning. — Linierande, n. 4.*

LINIEREGEMENTE, linjeremånt, n. 3. o. 4. Regiment af linietrupper.

LINIERIM, linjerim, n. 3. Tvenne rimmande ord i samma versrad.

LINIERING, f. 2. 1) Handlingen, då man linierar. — 2) På ett papper o. s. v. uppdragna linier att skriva på.

LINIERSTIFT, linjerstift, n. 3. Stift att liniera med.

LINIESKEPP, linjeskepp, n. 3. Stort örlogsfartyg, som ifrån 64 till 120 kanoner, och har två å tre batterier, förutan skans- och backkanoner.

LINIETRUPPER, m. 3. pl. Reguliera trupper, som för det mesta strida i slutet trupp, på linie. Kallas så till skillnad ifrån Lätta trupper.

LINIMENT, -- mänt, n. 3. (lat. *Linimentum*) Läkemedel, beredt af olja och andra medel, till ingnidning på huden. Smörjmedel, Salva.

LINKA, linkåga, v. n. 1. Halta smått. *L. äf, fram. 'n, ut, åstad. — Linkande, n. 4.*

LINKAM, m. 2. pl. — *kammar*. Ett slags häckla, hvarpå de uppryckta linplautorna befrias ifrån fröhusen.

LINKRÄMHANDLARE ell. **LINKRÄMARE**, m. 3. Linhandlare.

LINLAND, n. 3. Åker, besädd med lin.

LINLILJA, f. 1. Se *Nyzeländskt Lin* (under *Lin*).

LINLÖPNING, f. 2. Den öfning, man ger en häst, då man låter honom löpa i lina.

LINNE, n. 4. 1) (utan plural) a) Enkel väfnad af lingarn. *L. och ylle. — b) Kläder och husgerådssaker af sådan väfnad. Allt mitt l. blef bortstulet. — 2) (med plural) Brukas i städadt tal i st. f. Skjorta; äfv. i samma mening som Lintyg. *Han har ej l-t på kroppen*, är mycket fattig. *I blotta l-t. — Se. L-band, -bleke, -fabrik, -handel, -handlare, -klut, -kläde, -kläder, -lapp, -söm, -sömmerska, -väf, -väfnad, -väfsvare, -väfverska.**

LINNEATLAS, linneåttlass, m. 3. Ett slags halfatlas, med inslag af lingarn.

LINNEDAMAST, --- mässt, m. o. n. 3. Damast med inslag af lingarn.

LINNESKAF, n. sing. Afskaf af linne.

LINNETRYCKERI, n. 3. Tryckeri för linneväfnader.

LINNES HÖFRÖ. Benämning på fodergräset Svensk Luzern (*Medicago falcata*).

LINNES-ÖRT, f. 3. Den välluktande, i stora skogar allmänna orten *Linnæa borealis*. Kallas äfv. Anisblomster, Jordkronor, Hvita klockor, Torrverksört.

LINNING, m. 2. Dubbel linnerimsa eller med lärt fodrad tygrimsa, vidsydd i kanten af ett plagg. Man har således Byx-, Kjortel-, Skjort-, Arm-, Halslinning.

LINOLJA, f. sing. Olja, pressad af linfrö.

LINOLJEFERNISSA, f. 1. Fernissa, som fås genom kokning af linolja.

LINON, linång, m. sing. (fr. *Linon*) Ett slags fin linneväfnad.

LINS, linns, m. 3. 1) Släkte af Årtskidväxterna. *Eryum*. Fröen af arten *Akerlin*, *Eryum Lens*, hvilka begagnas som spis, kallas *Linsor*. — 2) (opt.) Ett på begge sidor konvext glas, som sammanbryter ljusstrålarna.

LINSBEN, n. 3. (anat.) 1) Ett litet linsformigt ben i trumhålan uti hörselgången. — 2) Benämning på små linsformiga ben i finger- och tålederna.

LINSFORMIG, a. 2. Som till formen liknar en lins.

LINSMIDE, n. 4. Smide af jernlinor.

LINSOPPA, f. 1. Soppa af linsor.

LINSÄRTER, f. 3. pl. Se *Linsor* (under *Lins*).

LINTRÅD, m. sing. Tivnadt lingorn.

LINTYG, lintyg, n. 3. 1) Finare benämning på Särk. Se d. o. — 2) Det första öfverdraget af fint linne på kanonformar.

LINVÄF, m. sing. Väfnad af lingarn.

LINVÄFSPERGAMENT, -- pärrgamänt, n. 3. Konstgjordt, af linväf förfärdigadt pergament, som användes till landkartor, målningar och tapeter.

LINAL, [l'nål], m. 2. Fisk af de Ringmunta, 6-tum lång, masklik. *Ammocetes branchialis*.

LINÖRT, f. 3. Se *Lindodra*.

LIP, (Fam. skämtv.) Hänga l-en, hänga läpp (se *Läpp*).

LIPA, v. n. 1. (pop. o. fam., af *Läpp*) Gråta, under det man skjuter ut och förvider läpparna. — *Syn. Se Gråta. — Lipande, n. 4.*

LIPARE, m. 3. ell. **LIPER**, m. sing. (fam.) En, som är fallen för att lipa vid minsta motgång.

LIQIDUM, likvidum, n. pl. — *da*. (lat.) Flytande ämne.

LIQVID, likvid, a. 2. (lat. *Liquidus*) Flytande. *I l. form. — S. m. 3. 1) Se Liquidation. Vid l-en med honom. — 2) Betalning af skuld, hvarför en person vid sluträkning befinnes häfta. Här full l. — 3) Summa, som härvid betalas. Här har du din l.*

LIQVIDATION, --- tschön, f. 3. Sluträkning emellan tvenne personer.

LIQVIDERA, v. n. 1. (fr. *Liquider*, göra klar, utreda) Uppgöra räkning med hvarandra. *L. med hvarandra. Låt oss nu l. — V. a. Betala, afbörda sig (skuld). L. skuld, kostnader. Han har l-t sin skuld hos mig med 100 Rdr. — Liquidierande, n. 4. o. Liquidering, f. 2.*

LIRA, f. 1. Ett slags gammalmodigt stränginstrument, bestående af en låda med en klaviatur af 10 till 12 tangenter, som anslås medelst vefningen af ett hjul.

LIRGUBBE, m. 2. pl. — *gubbar*. Se *Lirspelare*.

LIRKA, v. n. 1. (fam.) Smått om smått med slughet jemka, så att man i en sak uppnår sitt mål. *L. med någon, något. L. sanningen ur någon. L. fram, upp, ut. L. sig fram*, på fint sätt småningom uppnå sina afsigter. — *Lirkande, n. 4. o. Lirkning, f. 2.*

LIRSPELARE, m. 3. En, som försörjer sig med att gå omkring och spela på lira.

LIRUM LARUM! int. (fam.) Alltid samma visa, samma trall. — Är egentligen en härkning af ljudet, då man spelar på lira. Brukas någon gång äfv. substantivt.

LISA, f. 1. (ursprungl.: Hvila, ledighet) Lindring, tröst, hugsvalelse. *Gifva, få l.*

LISA, v. a. 1. Gifva lindring, tröst, hugsvalelse. *L. ens smärta. — Lisande, n. 4.*

LISMA, v. n. 1. Söka ställa sig in med smicker och fagra ord. *L. med någon. — Lismande, n. 4. — Syn. Fuxsvansa.*

LISMARE, m. 3. En, som lismar, är fallen för att lisma.

LISMERI, n. 3. Lismande sätt, skick, betende.

LISPUND, listspund, n. 3. (t. *Liespfund*) Vigt = 20 marker eller skålpund. Skrefs fördom *Liesche pund*, liviska, lifländska, d. v. s. i Lifland brukliga.

LISSERA, v. a. 1. (fr. *Lisser*) Glätta. — *Lisserande, n. 4. o. Lissering, f. 2.*

LIST, c. 3. 1) Vidfogad, vidsydd kant; påsydd eller i kanten vidfästad smal, jemnbred tygrimsa. *L. på kläder. — 2) Mer eller mindre smal rand i kanten af band och tyger. Deraf Klädeslist, Sallist. — 3) Upphöjd kant på byggnads- och snickararbeten. L. i kanten på ett bord, under en hylla, öfver en fog. L. på en pelare. S. f. 6. *Taklist. — 4) Smal, jemnbred kant af uppkastad jord kring ett land i en trädgård eller på sidan om en gång. — 5) Breddt och starkt band af snörmakararbete, inuti en vagn, att hålla sig vid. — 6) (boktr.) Infattning.**

LIST, f. 3. (ursprungl.: konst, färdighet, skicklighet) 1) Färdighet att genom bedrägliga medel vinna sitt ändamål. *Hans l. är stor. Akta dig för hans l. — Syn. Arglist, Illistighet, Bakslughet, Illpliktighet, Illparighet, Illfundighet, Illmarighet. — 2) Medel att på lönnligt och bedrägligt sätt vinna sitt ändamål. *Bruka l. emot l. Intaga en stad, besegra en fiende genom l. — Syn. Knepp, Konster, Svek, Bedrägeri.**

LISTA, f. 1. Förteckning. *L. på mål, som skola fördragas. Stå på l-n. — Har sammanställningarna Bok-, Subskriptions-, Prenumerations-, Fördragnings-, Vallista, m. fl.*

LISTHYFVEL, m. 2. pl. — *hyfflar*. Hyfvel, hvarmed listverk bildas.

LISTIG, a. 2. 1) Som brukor list, fallen för att bruka list, full af list. *En l. menniska. — 2) (om sak) Som härrör af röjer, förräder, tillkännagiver list. L-a knepp, konster. L-t påfund. L. karaktär. L-t betende, handlings-sätt. — Syn. (för begge bem.) Illstig, Illpliktig, Illfundig, Illparig, Illmarig, Arglistig, Bakslug, Förslagen.*

LISTIGHET, f. 3. Se *List, 1.*

LISTIGT, adv. På ett listigt sätt, med list. *Gå l. till väga. — Syn. Illstigt, &c. Jfr. Listig.*

LISTMATT, f. 1. Matta, gjord af klädeslister.

LISTVERK, n. 3. (byggn.k. o. snick.) Upphöjda eller fördjupade ränder.